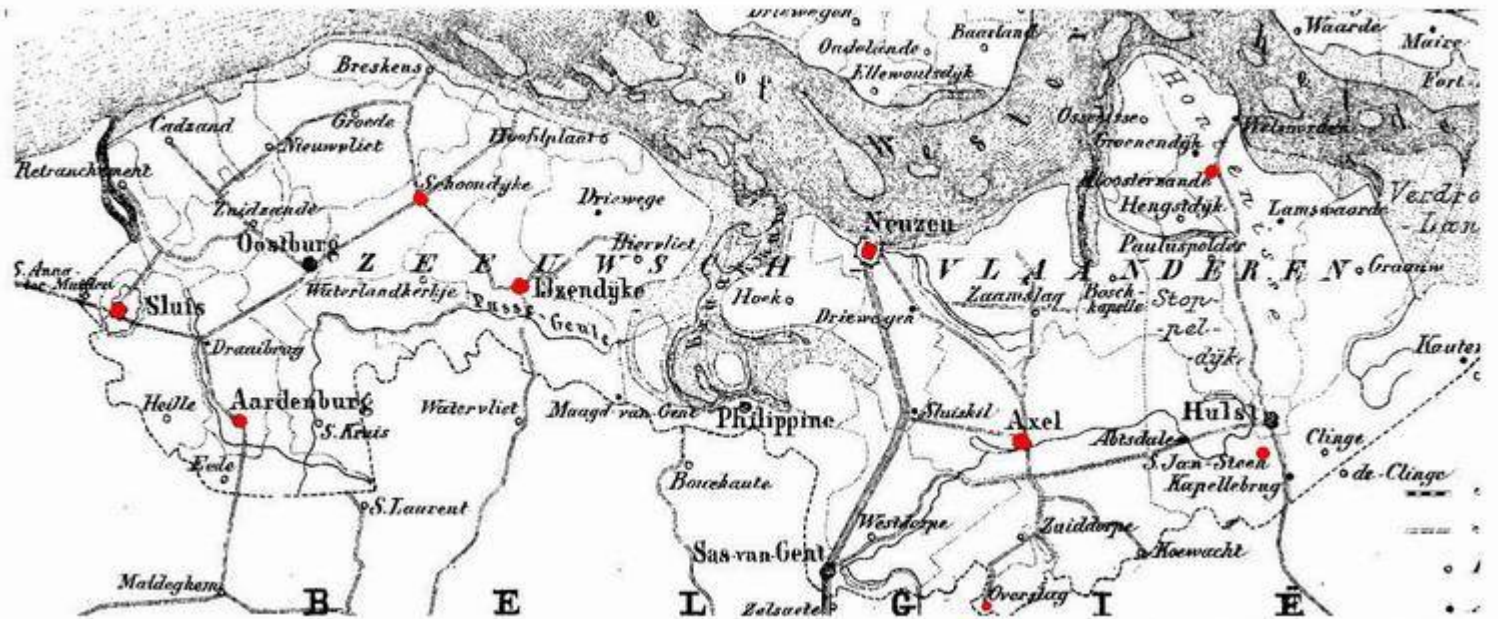

België en de grensstreek met Nederland

PROVINCIE ZEELAND.

Zeeuwsch-Vlaanderen

Bron: dl www.atlas.1868.nl/ze/provzeeland.html

Opmerking:

Deze map bevat gegevens afkomstig uit het digitale Krantenarchieven; Stadsarchief Aalst (België) <http://aalst.courant.nu/> en het Zeeuwse krantenarchief - <http://zoeken.krantenbankzeeland.nl> . En gaat over de invloed van de Belgische / Nederlandse zuivel- en veewetgeving en handel op de grensstreek Zeeuws-Vlaanderen - provincie Zeeland. Het is één van de ca. 20 Mappen over dit onderwerp. Het is geen uitgewerkte verhaal, maar bevat alleen de *bron gegevens* zoals ik ze tegen ben gekomen. Sommige knipsels zijn in de mappen geplaatst als *knipsel*, de langere artikelen als integrale tekst. (Doel hiervan is de betere toegankelijkheid voor zoekmachines als Google e.d.) Serieuze belangstellenden kunnen bij zuivelhistorienederland.nl de bron-bestanden en de MAP-versie in een OpenOffice.org bestand opvragen.....

www.zuivelhistorienederland.nl

Geplaatst als β versie 2012-04-15

versie 2012-05-13

Plaats	Bron	Onderwerp	blz.
xxxx		Enige Knipsels	5
1888-12-20	Den denderbode	Ingezonden: bezoek eerste fabriek in Oostcamp van Baron Peers	5
1889-03-28	Den denderbode	Over de openbare leergang - cursus - melkerij te Oost-Roodebeke	7
1890-04-27	Den denderbode	Over leergang Prof. Schoonjans te Meerbeke - 100 toehoorders	
1890-05-01	Den denderbode	' <i>Boterhandel</i> ' Over div. opleidingen gesteund door ministerie	
1890-07-20	Den denderbode	Toenemend bezwaar: toename margarineinvoer uit Holland	
1890-08-31	Den denderbode	De Melkerijschool van Wevelghem - bij Kortrijk	
1891-05-03	Het land v. Aalst	De Samenwerkende Melkerijen - dl-I	14
1891-05-10	Het land v. Aalst	De Samenwerkende Melkerijen - dl-II	15
1891-06-07	Het land v. Aalst	De Inrichting der Samenwerkende Melkerijen - dl-III	17
1893-11-16	Den denderbode	<i>De Boterhandel</i> : nog te veel invoer uit Holland / gegevens	18
1895-01-20	Den denderbode	Het binnensmokkelen van vee	20
1895-02-10	Den denderbode	Weg met de margarine: den ondergang onzer deftige landbouwers	20
xxxx	V.R.IJ. Croesen	Tabel met exportgegevens Nederland naar België 1860-1929	21
1895-03-24	Den denderbode	Nw invoerbedragen grondstoffen margarine industrie	22
1895-07-21	Den denderbode	Beschermende rechten: invoerbepalingen boter, margarine.....	24
1895-08-10	Ingezonden	Uit Venloosche Courant "Ontdankbare zuiderburen"	25
1895-08-22	Ingezonden	Middelb. C. Nogmaals: "protectionisme tov. België"	26
1895-08-25	Den denderbode	Één uur tussen de veesmokkelaars	28
1896-09-13	Den denderbode	Het merken van belgisch vee tegen veesmokkel uit Holland	31
1896-09-27	Den denderbode	(Tijdelijke) Melkerijschool te Okegem	32
1897-01-03	Den denderbode	Nw wetgeving boter en margarine België en Duitsland	34
1897-10-03	Den denderbode	Over Veesmokkelerij	53
1897-12-02	Den denderbode	Nieuwe Samenwerkende Melkerij in Nieuwerkerken	36
1897-12-09	Den denderbode	't Vee in Holland – Uit Tilburg	36
1897-12-17	Ingezonden	Vlissingsche C. <i>De grenskwestie</i>	37
1898-01-16	Klokke Roeland	Voordelen van Samenwerkende Melkerijen	40
1898-02-01	NKO.	Over de Belgische Boerenbond	42
1898-04-03	Den denderbode	Om Zeep – Smokkelen – uit een Hollands blad	44
1898-04-09	Middelb. C.	Belemmering buitenlandse handel door (boter)knoeierij	44
1898-10-12	Vliss. C	Over belemmering aanvoer - Nederlandse - z. fabriek inBelgië	46
1899-02-25	N.bl. V Z-V	Nederlandse coöp, boterfabrieken vlak over de grens in België	46
1899-08-03	Den denderbode	Over Samenwerkingen - Coöperaties - in België gegevens	48
1900-06-17	Klokke Roeland	Over drie soorten Samenmelkerijen in België	49
1900-11-11	Den denderbode	Verplichte toevoeging - sesaamolie - margarine in staatsblad	50

1901-01-08	Vliss. C.	Nieuwe wet voor boter in België	51
1901-03-12	Vliss. C.	Afname boterexport naar België	52
1901-05-02	Den denderbode	Frauduleuze invoer van Hollandsche boter	52
1901-09-17	Vliss. C.	Over toename Belgische boterfabricage door betere scholing	53
1901-09-23	Midd. C.	Een kijkje bij de burens I - Over verbod invoer vee ivm. MKZ.	55
1901-09-30	Midd. C.	Een kijkje bij de burens II - Over - efficiënte - Melkerijscholen	59
1901-12-25	Den denderbode	Niet Samenwerkende Melkerijen - goed voorbeeld Oostcamp	62
1903-04-02	Den denderbode	De Belgische boterhandel, nog te invoer veel uit Holland!	63
1903-10-29	Den denderbode	Groot bedrag verloren door te grote boterimport	65
1904-04-21	Den denderbode	Onze goede burens de Hollanders met hun...margarineboter	66
1905-10-26	Den denderbode	Maatregelen tegen botervervalsing in Holland	67
1907-05-05	Den denderbode	Geknoei door ons te lage watergehalte in boter	70
1907-05-05	Den denderbode	In Engeland komen grote hoeveelheden boter uit Australie	70
1908-08-13	Den denderbode	Gegevens in en export van boter en kaas in België	71
1912-06-30	Den denderbode	Boter en kaas invoer uit Holland	72
1914-01-03	De Volksstem	Hollandse Kaas invoer	72
1931-07-15	Midd. C.	Plannen voor beperking invoer vee België	74
1933-01-13	Midd. C.	Plan voor verandering Boter en Room import België	74
1933-03-17	De Volksstem	Het smokkelen aan de Belgisch-Nederlandse grens	75
1933-08-24	De Volksstem	Het smokkelen aan de grens	76
1933-08-25	De Volksstem	Een nieuw trukje bij het smokkelen	77
1933-12-02	De Volksstem	Het smokkelen aan de grens	78
1937-12-04	Vliss. C.	Ook België heeft problemen: Boter of Margarine?	79
1951-11-07	Prov. Z. C.	Knipsel Botersmokkel van Nederland naar België	80
1952-11-26	Zeeuwsch Dagbl.	Voor de Antwerpse rechter De Roombaron	81
1952-11-29	Zeeuwsch Dagbl.	Vervolg: Belgisch-Nederlandsroomcomplot werd ontmaskerd	83
1959-12-08	Prov. Z. C.	Goes in de zomer centrum van botersmokkel naar België	85

België

Den denderbode, 01/08/1886; p. 2/4

— **Vervalschte boter.** — Zaterdag 18 Juli jl. werden op onze Botermarkt drie klonten boter aangeslagen, die door zekere kooplieden, als margarine bevattende, aan onze politie werden aangewezen.

Uit de ontleding bewerkt door den heer *Bogaerts Frans*, apotheker onzer Weldadigheidsgestichten, blijkt dat de boter te koop geboden door *Julie Bauwens* 67 ten honderd vreemde vetten (*margarine*) bevatte; die door *Marie Hanssens* 52 ten honderd, en die door *Sylvie Weymeersch* **88 ten honderd.**

In 't belang der goede faam onzer Botermarkt en nog meer in 't belang onzer burgerij dient er een wakend oog op de te koop gestelde boter gehouden te worden. Te dien einde is het wenschelijk dat ons Stedelijk Bestuur een deskundige gelaste om de te koop gestelde boter te keuren. Men keurt het vleesch en waarom dan ook de boter niet!

Goessche Courant, 03/11/1892; p. 2/4

Provinciale Staten van Zeeland.

Zitting van Dinsdag 1 November 1892.

.....
Eveneens wordt naar de afdelingen verzonden een brief van den heer K. J. A. G. baron Collot d'Escury, in qualiteit van beheerder der Coöperatieve Zuivelfabriek te Hontenisse vrijdom van tol verzokende voor de in die fabriek te verwerken producten.

Daarna wordt de vergadering in afdelingen gesplitst.
.....

Den Denderbode, 1888-12-20; p. 1/4

heer Opsteller !

De dag van 8 December zal ik nooit vergeten. Toen immers heb ik, met mijne vijf kameraden, de eerste boterfabriek van België geweest bezien.

Ja, Mijnheer, ik mag u zeggen: Baron Peers, te Oostcamp, keert met de deensche kern, en hij roomt af met de turbine nu omtrent geheele dagen, voor 17 boeren uit het gebuurte!

Al die boeren zijn er om ter meest kontent van, en het is waarlijk niet zonder reden!

Deze kasteelheer, die boer is in den vollen en waren zin, haalt de melk af, roomt ze, en geeft de landbouwers voor wie hij dat doet, dadelijk de afgeroomde melk terug; hij houdt den room, keert hem, en van 22 tot 23 liters melk, bekomt hij éenen kilo boter, die eertijds maar fr. 1,80 weerd was, en die nu, te Thorhout op de markt, fr. 2.70 tot 3 frank gaat.¹

Ik vroeg aan M. den baron Peers of er daar geen bedrog in kon gedaan worden.

“Neen, vriend, zegde hij. Er was te Koppenhagen eens een boer die water in de melk gedaan

¹ Één Belgische Frank was in die tijd ongeveer 50 cent (ZHN.)

“had, met ‘t gedacht kilos boter te hebben volgens den plas melk dien gij ingeleverd had.
“Maar hij was bedrogen: men wordt trouwens maar betaald volgens den inhoud botervet, en
“de roommeters wijzen dat klaarlijk uit.”

Openbare leergang van melkerij

“Helpt u zelf, zoo helpt u God,” is een spreekwoord dat baron Bethune, provinciaal raadsheer van Westvlaanderen en burgemeester van Oost Roosebeke, tot welzijn der landelijke bevolking ieverig in toepassing brengt.

Immers, hij heeft in gemelde gemeente een openbaren leergang van melkerij ingericht, die alle dinsdagen, ten 6 ure 's avonds, wordt gegeven door M. d'Hondt, bestierder van het gemeentelaboratorium van Kortrijk. De landbouwers van Oost Roosebeke en omtrek volgen dezen leergang zeer regelmatig en vlijtig en varen er ook uiter mate wel mee.

En de leergang is niet enkel theoretisch, meer ook praktisch. De oefenschool is hier de melkerij; men bewerkt er dagelijks de melk van vijf pachthoeven, onder het oog der leerlingen, die aan de verschillende bewerkingen deel nemen en ze leeren bestieren. De melkerij werd ingericht op den voet der samenwerkende melkerijen van Denemarken.

Moge het voorbeeld van baron Bethune in onze streken navolgers vinden !

Den denderbode, 08/12/1889; p. 2/4

—Verleden donderdag hebben de leden van de samenwerkende melkerij gevestigd te Oostcamp waar M. de baron Leo Peers aan het hoofd van staat den eersten verjaardag gevierd van hare inrichting.

Gedurende het afgelopen jaar heeft de maatschappij 81,935 ilos melk verwerkt. Deze leverden 3,246.2 kilos boter, en werd verkocht voor fr. 8,843.45. De fabriekatiekosten beliepen, gelijk in de proefmaand op 1/2 centiem per kilo verwerkte melk.

Den denderbode, 30/03/1890; p. 2/4

Landbouw.

Uit Assen, in Nederland : In deze provincie zijn de plannen tot oprichting van boter-fabrieken aan de orde van den dag.

Van eene boterfabriek te daelen is de eerste steen gelegd ; die te Smilde is aanbesteed.

Plannen tot oprichting van dergelijke fabrieken, zijn meer of min tot rijpheid gekomen in de gemeente Havelte, Hoogeveen en Nijeveen.

Tot nu toe zijn het enkel de vruchtbaarste streken, waar eene zuivelfabriek reden van bestaan heeft.

Oud-Drente dingt nog niet mede naar den prijs voor uitstekende boter. Later misschien wel.

De Melkerij

Een leergang van melkerij gegeven door den heer *Schoonjans*, is maandag te Meerbeke, geopend geworden, en werd door meer dan 100 pachters en pachteressen der streek gevolgd.

De heer leeraar heeft door een klare en duidelijke voorstelling en de proefnemingen onder de oogen zijner toehoorders gedaan, de belangstelling van allen weten te wekken.

De lessen van maandag aanstaande zullen dan ook zonder twijfel nog talrijker worden bijgewoond.

Men is bijna zeker dat, voor het einde van den cursus, verscheidene samenwerkende melkerijen te Meerbeke en omstreken zullen tot stand gebracht worden.

Wij wenschen dat deze leergangen zouden vermenigvuldigd worden en onze landbouwers aldus in staat gesteld wezen hunne boterbereiding te verbeteren en eindelijk de engelsche markt terug, te veroveren die ons door de Hollanders en de Denen werd ontfroefd.

Wij knippen omtrent deze kwestie het volgend schrijven uit de *Gazette van Diest*.

Sedert de landbouwcrisis bijzonderlijk de teelt der graangewassen treft, wordt eenieders aandacht getrokken naar den veestal, omdat men begrijpt dat van daar de vergoeding moet komen, welke moet opwegen tegen de waarde-vermindering der voortbrengselen van den akker.

Het is heden bewezen dat onze landbouwers uit de melkerij het voordeel niet trekken, dat zij kan geven; en dat ons land, in plaats van een te kort boter in te voeren, een overschot zou kunnen uitvoeren. Op deze wijze zou men aan den vreemde geene twintig miljoen franks meer betalen, zooals hedendaags, voor boter, die, dikwijls verre van goed is en zelfs dikwijls vervalscht.

Hoe komt het dat, in vergelijking met andere landen, wij zoo verre ten achter zijn in het voortbrengen der boter?

Het ligt voornamelijk aan onze 'slechte werktuigen, aan de slecht ingerichte machienen, in de melkerijen gebezigd. Wat zien wij heden in bijna al onze pachthoeven? De melk wordt er gehangeld gelijk over honderd jaren.

In de Kempen wordt de melk bijeengehouden tot men er genoeg heeft om te boteren. In het Hageland giet men de melk in tijlen en na eenen zekeren tijd verzamelt men den room en men botert. Dit systeem geeft room die min of meer, bitter is, en afgelaten melk, die weinig geschikt is tot de voeding der kalvers.

Hedendaags aanziet men deze handelswijzen als heel ondoelmatig, en vervangt men ze door uitvindingen van bevoegde mannen, die, inzonderheid in Zweden en Denemarken, speciale opzoekingen en proefnemingen op de behandeling der boter gedaan hebben.

Sedert eenigen tijd reeds was de melk, met zeer goed gevolg, behandeld met koud water, 't is te zeggen men koelde de melk af onmiddelijk na de melking, hetgeen veel spoediger den room voortbrengt, in tegenstrijd met de algemeene meening, en daarenboven boter valt uitmuntende hoedanigheid geeft.

Een gansche ommekeer komt plaats te grijpen in de bereiding der boter, door de uitvinding van den centrifugaal afroomer van Laval, vervaardigd te Stockholm die wij bij Mijnheer Cools, burgemeester te Becquevgoort, hebben in werking gezien. Onmiddellijk na de melking, wordt de melk nog gansch warm in den afroomer gegoten, en in één uur tijds zijn 150 liters afgeroomd.

Naar het inzien der bevoegde mannen is het de volmaaktheid in de werktuigen der melkerij, en wij zijn overtuigd dat al degenen die belang stellen in dezen tak der landbouwnijverheid, verheugd zullen zijn deze machien te zien werken, welke M. Cools overigens met de grootste bereidwilligheid aan het oordeel van eenieder onderwerpt.

Zich aan den ouden slenter onttrekken en meer door het vee doen opbrengen, ziedaar een der bijzonderste, middelen om te weerstaan aan de crisis welke den landbouw zoo zwaar drukt.

Daarom moeten wij minder graangewassen en meer voederplanten kweeken. De graangewassen vergoeden den landbouwer niet genoegzaam voor zijnen moeiten en kosten. De voederplanten zullen ons toelaten ons vee te vermenigvuldigen en bijgevolg de opbrengt van den stal, te vergrooten: en dat is het doel dat wij moeten trachten te bereiken.

Den denderbode, 1890-05-01; p. 2/4

Boterhandel.

Men leest in *'t Fondsenblad van Gent*:

Gelijk iedereen dagelijks ziet, toont het tegenwoordig ministerie de grootste bezorgdheid voor den landbouw. Het doet lessen en voordrachten geven in al de bewesten van België en over al de takken van 't boerenbedrijf.

Over laatst nog heeft de heer minister De Bruyn eenen volledigen leergang ingericht over melkerij in de gemeente **Deurle**. De professor *Schoonjans*, een man van 't vak, was daarmede gelast. Deze zette op klare en eenvoudige manier de oude en nieuwe bewerking van melk en boter uiteen, en overtuigde alzoo ten volle de aanhoorders dat het niet meer mogelijk is, met de oude manier van keernen, nog voldoende winsten te bekomen of de boter aan loonenden prijs te verkoopen.

Die lessen genoten grooten bijval en de zaal was telkens met landbouwers opgevuld. Dit grondig onderricht over melkerij bestond niet enkel in woorden; neen, de heer baron *delta Faille, van Deurle*, stelde zijn gansch nieuw stelsel van boter- en melkbewerking ten dienste van den leeraar, die alzoo met handen en vingers aantoonde wat hij leerde.

Kortom schoone en leerrijke lessen; en men kwam zoo ver dat men eene samenwerkende maatschappij vormde voor éenen dag. Ziehier hoe men te werk ging.

Alwie wilde, mocht meedoen. Ieder medewerker was vrij van zooveel zoete melk bij te brengen als het hem beliefd. In de twintig landbouwers werkte mede en brachten, de eene 10 liters, de andere 15 liters, een derde 20 liters enz. Bij de aankomst werd al de melk onderzocht hij middel van het toestel "Victoria."

Dit toestel moet men zien werken om te begrijpen hoe men daarmee kan weten, hoeveel boter de melk bevat.

Vervolgens werd al de melk ondereen gegoten, op denzelfden warmtegraad gebracht en afgeroomd. De afgeroomde melk, die zoet blijft na de afrooming, werd op staanden voet onder de deelnemers verdeeld, in evenredigheid der melk, welke zij geleverd hadden.

De room alleen werd gekeernd en gaf 1 kilo boter per 24 tot 25 liters melk.

De alzoo gemaakte boter is natuurlijk veel beter dan deze, welke voortkomt van melk, welke vóór de keerning **verzuurd** of **verdikt** is geworden.

De boter van al de deelnemers was ondereen; de heer Schoonjans verkocht ze aan 2,80 fr. den kilo en verdeelde daarna de ontvangst in evenredigheid van den rijkdom der melk, door de deelnemers aangebracht.

Het is zeer eenvoudig; bedrog is niet mogelijk, wijl al de melk afzonderlijk onderzocht wordt.

Was dat geen oprecht schoone uitslag? Een kilo boter van 24 liters melk, en daarbij eerste klas Bij gewoon keernen moeten de landbouwers 35 tot 40 liters melk gebruiken, om 1 kilo boter te bekomen van rondom 2 fr.

Wat verschil, niet waar?

Ongelukkiglijk, er zijn weinig landbouwers, die al eens gerekend hebben, hoeveel liters melk ze noodig hebben om eenen kilo te bekomen.

Nu, tot daar. De lessen waren te Deurle ingericht, met het doel de landbouwers de voordeelen der verbeterde stelsels en den samenwerking te doen kennen en beseffen. Dat was gelukt.

Wie zou er nog aan twijfelen of weldra zou men te Deurle, evenals te Oostkamp, eene samenwerkende melkerij tot stand zien komen.

Wie dat denkt zou deerlijk mis zijn.

De uitslag was goed, men had veel boter, men verkocht ze duur en toch waren de landbouwers niet tevreden.

Weet gij waarover zij te Deurle morden ?

Omdat zij hunne eigene boter niet in handen kregen, om er zelf mee naar de markt te kunnen gaan !!

Zij hebben dus liever 2 fr. op de markt dan 2.80 fr. in samenwerking !

Het zijn nochtans de verbeterde stelsels van melk- en boterbewerking die in Denemarken, Holland, Duitschland enz. talrijk gebruikt worden, welke onze boter onder den voet brengen ; en zoo onze boeren niet de oogen openen en denzelfden weg inslaan op botergebied, zullen zij straks hunne boter moeten afgeven aan 1 fr. den kilo.

Het Staatsbestuur doet al wat het kan om den landbouw op te helpen. Zijne pogingen zijn boven allen lof verheven. Doch dat alles zal niet baten, als de landbouwers zelven niet willen meewerken.

Indien zij stijfhoofdig met de oude manier van keernen blijven voortgaan, hunne boter zal langs om minder gezocht worden en langs om minder betaald.

Dat zal het spreekwoord bevestigen: “Wie niet hooren wil, zal voelen.”

De Margarine voor de Volkskamer.

Zitting van 15 Juli 1890.

De heer De Sadeleer. - Een punt door het wetsontwerp aangeroerd en waarbij de nationale landbouw een levendig belang heeft, is de vervalsching der boter hij middel van margarine. 't Wordt dringend noodig dat bedrog te beteugelen. Men vergete inderdaad niet dat de boter-nijverheid eene van de voornaamste des lands is; men kan ze met de veefokkerij gelijk stellen, waarvan de waarde van het kapitaal voor België op 450 millioen berekend wordt.

Het wetsontwerp is ingegeven door wat men in Duitschland heeft gedaan en men deed wel al-dus te handelen; maar terwijl de straffen in Duitschland zeer streng zijn, zullen degenen die in België bedrog plegen, slechts aan politiestraffen blootstaan; dat is niet genoeg.

De regeering zal maatregelen nemen om aan het publiek toe te laten onderscheid te maken tusschen boter en margarine. Men zal opschriften boven de margarine plaatsen; men zal den aard der margarine in de ladingsbrieven dadelijk moeten te kennen geven. Er bestaat trouwens geen vernuftiger bedrog dan de vermenging van boter en margarine. Een scheikundige heeft mij onlangs verklaard dat de vermenging moeielijk kan ontdekt worden indien er min dan 25 t. h. margarine in is.

Men zal dus eerst en vooral de werktuigen der scheikundige laboratoriums moeten verbeteren en vermenigvuldigen en de plaatselijke besturen aanzetten en toelagen schenken om de scheikundige proefnemingen aan te moedigen. Ik meen overigens dat dit ook het voornemen der regeering is.

In andere landen heeft men allerlei moeilijkheden te bekampen gehad vooraleer in het vak dat ons onledig houdt iets volledig te bekomen. Zelfs in Duitschland, waar de wetenschap zulke vorderingen heeft opgemaakt, is men er nog niet in gelukt doelmatig en met zekerheid scheikundige proeven te nemen wanneer er niet eene bepaalde hoeveelheid margarine in de boter is gemengd.

Dit gaat zooverre dat de jury van zekeren wedstrijd in Hamburg gehouden, margarine be-kroond heeft als natuurlijke boter ! (Gelach). In Amerika, te NewYork, heeft een mededinger dertien stalen van boter ten toon gesteld, zonder dat de jury kon vinden dat het kunstboter was, ofschoon de tentoonsteller eene premie van 1.000 dollars had uitgelooft voor hem die 't bedrog zou ontdekken,

Met reden denkt de achtbare verslaggever dat de regeering verplicht is op gansch bijzondere wijze tusschen te komen, wat de margarine betreft: immers, deze kan doodelijke kiemen be-vatten, die hoogst schadelijk kunnen zijn voor de openbare gezondheid, daar zij gemaakt wordt met gesmolten vet dikwijls voortkomende van zieke beesten zoo een professor der Hoogeschool van Luik het doet kennen.

Volgens mij is het wetsontwerp onvolledig, omdat het de fabrieken van margarine niet genoeg doet bewaken. Ik weet niet of dat punt door latere bepalingen zal geregeld worden, maar mij dunkt dat dit zou moeten gebeuren.

De margarine krijgen wij meestal uit Holland. Onze landbouwers hebben gevraagd dat boter en margarine door de douane zouden onderzocht worden en met een fiscaal recht belast. In-dien men wist dat er aan de grens toezicht geoefend wordt, dan zou dit in elk geval eene heil-

zame waarschuwing zijn. In zekere landen bestaat er een vergunningsrecht voor den verkoop van margarine. De regeering zal oordeelen of dergelijke maatregel moet genomen worden.

Niemand zal betwisten dat onze boternijverheid in eenen zeer treurigen toestand verkeert. De statistieken zijn hier ontegensprekelijk. In 1870 vervoerde België naar den vreemde voor 14.204.000 fr. boter. In 1880 voor 14.742.000 fr. Dit cijfer valt in 1884 op 12.232.000 fr. en in 1887, 1888, 1889 op een weinig meer dan 9 miljoen.

Op tien jaren is er dan eene vermindering in der, uitvoer van 5 miljoen.

Terzelfder tijd vermeerderd de invoer van jaar tot jaar. Hij beliep tot 9.749.000 fr. in 1870, klimt tot 22.236,000 fr. in 1887 ; in 1888 tot 26.082.000 fr. en eindelijk in 1889 tot het verbazend cijfer van 31.184.000 fr. !

Het middencijfer van prijs was 3 fr. in 1870 - 3 fr. 20 in 1880 en voor de laatste jaren slechts 2 fr. 60 c. (zie onderstaande tabel!)

Onze landbouwers hebben dus te strijden met de vreemde concurrentie, de vermindering van uitvoer en de verlaging der prijzen.

Op de markt van Londen zijn wij door de landen van Noorder-Europa reeds verdrongen. De regeering moet dus maatregelen nemen, waar onze landbouwers haar diep erkentelijk voor zullen zijn.

In zitting van woensdag antwoordde de heer Minister op deze redevoering welke hij *“zeer belangrijk noemde”* dat de strengste maatregelen zullen genomen worden zoo voor het toezicht der fabricatie als voor den handel der margarine en hare vermenging met natuurlijke boter. Verder dat beneven de provinciale laboratoriums die zullen ingericht worden er ten minsten een zal zijn in de hoofdplaats van ieder arrondissementen dat hij aan de steden toelagen zal schenken voor deze inrichting. Nieuwe pogingen zullen ook gepleegd worden om de scheikundigen aan te moedigen en de vervalsching der boter meer en meer te ontdekken.

De fiscale maatregelen aan de grenzen te nemen worden bestudeerd in het departement van Landbouw.

Margarine invoer / uitvoer België

	Invoer	Uitvoer	Prijs / kg.
1870	9.749.000	14.204.000	3 fr.
1880		14.742.000	3 fr. 20
1884		12.232.000	
1887	22.236,000	9.000.000	
1888	26.082.000	9.000.000	
1889	31.184.000	9.000.000	2 fr. 60 c

Melkerij school van Wevelghem bij Kortrijk.

Dijnsdag laatst, 26 dezer had de plechtige inhuldiging plaats der nieuwe Melkerijschool, bestuurd door den heer Fred. D'Hondt, bestuurder van het stadslaboratorium van Kortrijk, en gevestigd op de prachtige Abdij-hoeve van M. D'Hondt-Verheust, langs de Leie, te Wevelghem.

De nieuwe lokalen der Melkerij zijn schoon en ruim opgemaakt: kelders bovenzaal waar neven kaastrogerij en studiezaal zijn even goed aangeleid. Het verblijf der leerlingen is rein en gezond en gansch afgezonderd van de hoeve. Een dertigtal prachtige melkkoeien leveren de grondstof tot proef en onderwijs in Boter- en Kaasbewerkingen.

Elke melkkoei heeft haar nummer en hare opbrengst wordt, dadelijk na het melken, gewogen en met den warmtegraad op het zwart bord ten stalle zelf, aangeteekend. Een staal van elks gaat tot den proefnemer over, wordt eenige keeren rondgeslingerd, en zoo bepaald men terstond de opbrengt van elk dier in boter. Aldus zal men zich niet alleen rekening kunnen geven van de waarde van elk dier, onder betrek der boteropbrengst, maar men zal tevens den invloed kunnen bestatigen van de kunstmatige voeding die afwisselend met verschillende voedstoffen zal worden toegepast. - Het boekhouden is stipt en nauwkeurig ingericht en de tabellen te dien einde door den heer D'Hondt uitgegeven, zijn hoogst merkweldig. Wij zullen hier de verschillende nieuwe machienen niet beschrijven aangezien deze op onze aanstaande tentoonstelling zullen werken. Wij roepen bijzonderlijk de aandacht der landbouwers op dit deel onzer expositie.

De samenwerkende Melkerijen. - dl.1

(Medegedeeld)

Andere tijden, andere zeden! Ziedaar eene spreuk die dikwijls van de lippen rolt en in het dagelijks leven hare toepassing vindt.. Zoo heeft men opvolgentlijk grootmoeders spinnewiel door de kunstig vervaardigde mekanieken zien vervangen, naai- en breinaalden zien plaats maken voor de naai en breimachienen. Duizende voorbeelden van dien aard zouden wij op het uitgestrekte Nijverheidsgebied kunnen, opnoemen. In de Landbouw-nijverheid ook zag men zeer merkwaardige veranderingen: dorsch- en zaaituigen, snij- breek en maaituigen werden met voordeel ingevoerd. Evenwel zijn vele dezer tuigen te kostelijk om door kleine landbouwers te worden aangekocht en de geest van samenwerking is te weinig ontwikkeld om daar, waar de persoonlijke ondernemingsgeest te kort schiet, de samenwerking te zien optreden.

De melkerij, die voorname bronader van inkomst voor den landbouwer, heeft, in deze laatste tijden, grooten vooruitgang gedaan door het invoeren der kunstmatige ontroomers. Spijtig toch, dat men hier wederom op dezelfde hinderpalen stuit. De ontroomers kosten 350. 400, 450 fr. en eene samenwerkende melkerij, hoe klein ook, kan men toch moeilijk met min dan 1000 fr. inrichten. De meeste landbouwers schrikken voor zulke uitgaven of zijn afkeerig voor de inrichting, eener samenwerking. En nochtans zal dit stelsel zich in de toekomst meer en meer opdringen, niettegenstaandede vooroordeelen onzer landbouwers.

Ja, het zij tot ons groot spijt gezegd, vele landbouwers werken eene inrichting tegen die zij veel eer als eene redplank zouden moeten begroeten. Doch verwondere ons zulks niet; want onbekend is onbemind en, wat meer is, de vooruitgang gaat in het algemeen met trage stap den. Zag men de aardappelplant, nu eene algemeene volksspijs geworden, niet vele jaren als eene giftplant verwerpen? Werd de beet,² hedendaagsch het voornaamste beestevoeder, ja een oprecht suikermagazijn, niet als een nadeelig gewas verwijderd? Werden de ijzeren spoorbanen niet als gevaarlijke ondernemingen geducht en schreef men hun niet allerlei rampen toe?

Komen wij nu tot onze nieuwe wijze van boterbereiding en maken wij den lezer met de verschillende bewerkingen bekend:

Tot nadere inlichting zullen wij zeggen dat melk bestaat uit water, suiker, (melksuiker genoemd,) kaasstof, vetbollekens, enz. Het suiker is in de melk opgelost en deelt hieraan haren zoeten smaak mede, de kaasstof is deels opgelost, deels drijvend. De vetbollekens (room of zoom) die, volgens den aard der melk, in hoeveelheid en grootte verschillen, zweven ook in de melkmasa en vormen de grondstof der boter. Boteren is niets anders dan de duizende en miljoenen vetbollekens der melk bijeenbrengen. Hoe dichter die vetbollekens bij elkaar zijn, hoe meer zij, bij eene schommeling, (karning) elkaar aanraken en des te spoediger zij zich verbinden of tot boter samepakken. Deze bemerking wordt ook verholpen door eenen gepasten warmtegraad alsmede eenen zekeren staat van zuurheid, beide toestanden die de kleefkracht der vetbollekens vermeederen.

('t Vervolgt.)

2 Suikerbiet (ZHN.)

De samenwerkende Melkerijen. Dl-II

Volgens het nieuwe stelsel van boterbereiding worden de vetbollekens of room onmiddellijk na de melking, in een bijzonder tuig, ontroomer genoemd, uit de melk afgescheiden. Voor het gemak van het aanbrengen der melk wordt de noen- en avondmelk ondereen gemengd, zoodat men slechts 2 maal daags ontroomt.

Bij de inrichting der samenwerking stelt men vast hoeveel liters per uur de ontroomer bewerken kan en men houdt rekening van het getal liters welke elke deelgenoot dagelijks brengt. Met deze twee gegevens maakt men eene tabel van tijdverdeeling en men schikt de aanbrenst zoodanig dat de deelgenoot niet moet wachten.

Bij de aankomst wordt de melk gewogen of gemeten en op 32° verwarmd; daarna neemt men er een staal van om den rijkdom van de boterstof der melk vast te stellen. De melk xxxx wordt afzonderlijk ontroomd, zoodat er xxx vermenging xxxx heeft. De room inte-xxxxwort te verzuren gezet in eene plaats waar een warmtegraad heersch, van 12 tot 14.

De practijk leert den voordeeligsten slaat van rijpheid kennen voor het boteren welke bewerking nog eens op vastgestelden warmtegraad geschiedt. Botert men den room te koud, dan is de kleefkracht der vetbollekens te zwak en de botervorming gebeurt moeielijk; karnt men te warm, zoo bestaat de kleefkracht wel in zekere mate maar de bijeengegaaarde vetbollekens zijn niet hard genoeg en men bekomt weinig en slappe boter. Beide bezwaren ontmoet men niet in eene welingerichte melkerij waar de thermometer de onafscheidbare gezet is van de boterbereiders.

Ook kunnen wij onze landbouwers niet genoeg aanraden dit zoo nuttig tuig altijd te gebruiken. Op de meeste hoeven duurt het boteren 1½ tot 2 uren en, op enkele andere die wij kennen, staat de boteraar soms drie uren te schommelen. Deze heeft geen andere geleider dan den vinger, eenen moor kokend en eenen emmer koud water.

Door het bijgieten van water vergroot men de melkmasa waarin de vetbollekens drijven en, hoeverder deze van elkaar verwijderd zijn, des te moeilijker zij elkaar bij het kamen zullen aanraken en des te trager ook de botervorming zal plaats hebben.

Deze doenwijze moet in het vergeetboek gesteld worden: wil men de melk of den room verwarmen of verkouden, men gebruike bussen met warm of koud water gevuld en men bewege deze bussen zoolang in de karn tot den vereichten warmtegraad bereikt is. Het boteren van den room is na 30 tot 40 minuten voleindigd en dit is, na bovenstaanden uitslag, ook niet te verwonderen: de room bedraagt maar het 1/5 der ontroomde volle melk, bijgevolg zijn de vetbollekens 5 maal dichter bij elkaar, waardoor de botervorming veel verhaast wordt en men bovendien eene vijfmaal kleinere hoeveelheid te karnen heeft.

De boter wordt bij middel van houten spaantjes in de kern gewasschen en daarna gebracht op eenen kneder, eene soort van ronde of rechthoekige tafel waarop eene rol bewogen wordt die de boter drukt en er zoo de laatste melkdeelen uit verwijdert.

De boter op deze wijze vervaardigd, onderscheidt zich van alle andere door hare groote zuiverheid en haren fijnen aroom.

Wederom is dit zeer natuurlijk: de laatste onzuiverheden, haartjes, stofjes, korreltjes zand, kleine diertjes enz. worden van den room gescheiden en blijven in den bol van den ontroomer. Ja, waarde Lezer, gij zoudt verstomd opkijken moest gij eens den bol, na eene ontrooming van 300 liters, zien zuiveren. Geene sporen van kaasstof zijn in die boter te bespeuren. Wilt gij daarvan het bewijs? Neemt twee stalen boter, een bereid volgens het nieuwe stelsel, een ander verkregen door de botering der vollemelk, laat ze beide smelten en gij zult in het eerste staal hoegenaamd geen kaasvlokkige neerslag zien, terwijl gij die in het tweede zeer duidelijk zult bemerken. Zelfs zult gij stalen der laatste soort vinden die gansch den bodem der smeltkom met witte kaasvlokken zullen dekken.

Hoe die kaasstof in de vollemelkboter komt zal de Lezer gemakkelijk begrijpen.

In de lucht zweven millioenen slofjes, zoovele plantjes, diertjes, enz. die gij, in neus, donkere plaats, waar, ergens door eene spleet, zeer luchtstraal komt, gemakkelijk ziet wemelen. Deze uiterst kleine wezens, door de lucht gedragen, komen in de melk waar zij, in het melksuiker, het noodige voedsel vinden en op eene verbazende wijze hun geslacht voortzetten. Zulks heet men de melkgisting, waardoor het melksuiker tot melkzuur omgezet wordt. Het melkzuur doet de opgeloste kaasstof der melk stremmen juist als het zoogenaamde melkstremsel.

Bij het karnen vermengen de aldus genaamde kaasvlokken met de boterstof en van daar de kaas strepen hij het smelten. Hoe langer de melk aan de verzuring onderworpen blijft en hoe hooger de temperatuur is, hoe meer kaasstof men in de boter aantreft. De kleine landbouwers, die soms de melk van 3, 4 dagen moeten bijeenhouden, bekomen uit dien hoofde, vooral des zomers, zeer gebrekkige boter. In de samenwerkende melkerijen wordt de boterstof, onmiddellijk na het melken, uit de melk gescheiden en de room tot den voordeeligsten warmtegraad gebracht om te rijpen.

De weinige melk die met den room meévloude, ondergaat de schadelijke gisting niet en van daar ook geene kaasstof in die boter. Verder door het gewone kneden met de hand laat men nog altijd eene zekere hoeveelheid melk in de boter die ook de boven aangehaalde verzuring of gisting ondergaat en de boter eenen ranzigen smaak mededeelt. Dit bezwaar heeft men nooit met de boter volgens het Deensch stelsel (in Denemarken algemeen toegepast) bewerkt, die voor het opleggen eene veel grootere waarde heeft.

De inrichting der Samenwerkende Melkerijen. - DI-III

De groote stronkelsteen bij de inrichting over samenwerkende melkerij is de aankoop der noodige tuigen want eene melkerij, hoe klein ook, vraagt ten minste een kapitaal van 1000 frs. Menig landbouwer, die zulk een schrale winter heeft doorworsteld, zal voorzeker weinig genegen zijn om zoo eene som te helpen bijeenzamelen. Overigens zou men ook vooraf de overtuiging van de deugdelijkheid des nieuwen stelsels moeten vestigen en dit vergt praktische proeven die, op hunne beurt, de inrichting eener voorloopige samenwerking noodzakelijk maken.

Deze twee aangehaalde hinderpalen, hoe ernstig zij ons ook mogen toeschijnen, zijn echter niet onmogelijk te over winnen. Het Staatsbestuur stelt voor eenige dagen, het noodige materiaal en eene gediplomeerde jufvrouw uit eene melkerijschool ter beschikking der samenwerking. Minstens drij weken kunnen de landbouwers onder hare leiding al de bewerkingen van het nieuwe stelsel leeren, het beproeven, wikken, wegen en waardeeren. Verders ontmoet men toch hier en daar edelmoedige landbouwfrienden die de mondige gelden verschieten en de landbouwers den noodigen tijd gunnen om, bij middel der afhouding van eenige centiemen daags, de gedane voorschotten te betalen. Het ware evenwel te wenschen dat de eigenaars zich wat meer met het lot hunner pachters bekommerden; want eigenaars en pachters moeten elkaar helpen om den eigendom te verbeteren en hem de grootste mogelijke som van opbrengsten af te dwingen. De taak van den eigenaar mag zich dus niet bepalen tot het aanteekenen van den vervalldag zijner pachten en het zenden van waarschuwingen en dwangbevelen tot betaling.

Naast die wezentlijke bezwaren komt eene gansche reeks moeielijkheden drukken op de schaal der onverschilligheid en doet met deze de weegschaal naar het oude slenterpad overhellen.

1° Het heen en weerdragen der melk is te moeielijk en vraagt te veel tijd.

Begrepen al onze landbouwers de voordeelen der samenwerkende melkerijen, dan zou men er vele derwijze kunnen plaatsnemen dat al de deelgenoten binnen eene kring waar 2, 3 hectometers straal wonen, afstand welke men niet zou hoeven in aanmerking te nemen.

De deelgenoten die verder van de melkerij verwijderd zijn, kunnen malkaar verstaan om hunne melk, elk op beurt, heen en weer te dragen. Wat meer is, welingerichte melkerijen zullen de melk ten huize der deelgenooten afhalen en terug bestellen.

2° Sommige personen denken dat de melk der deelgenoten moet vermengd worden, en, zich op hunne persoonlijke zindelijkheid beroepende, zouden zij niet gaarne hunne melk mengen met die van andere die geen zinnebeeld van zuiverheid zijn.

Weeral een hinderpaal die men gemakkelijk wegneemt: de melk van elken deelgenoot kan afzonderlijk ontroomd en nadien overmengd weergegeven worden. Verders heeft de ondervinding bewezen dat de samenwerkende melkerijen machtige prikkels zijn om bij de landbouwers de zindelijkheid te ontwikkelen.

3° De boerin van eene groote boerderij benijdt dat de boerin eener kleine boerderij, in de samenwerking, hare boter even duur verkoopt.

Voorwaar eene kleingeestige gedachte! Welhoe, rijke Mie-Catrien, wat toch kan het u hinderen dat de arme Mie-Doko, uwe geboortsvrouw, eenen frank per drie kg. meer ontvangt zoo gij zelve door het samenwerkend stelsel 4, 5 stuivers duurder verkoopt,

Denkt niet, nijldige Mie-Catrien, dat uwe waar oorspronkelijk zooveel beter was. Afzonderlijk gekarnd moest Mie-Doka veel langer wachten van karnen, nooit was de gisting ha-

rer melk van verschillende dagen niet eenvormig zooals bij groote landbouwers en in de samenwerkende melkerijen. Van daar dan ook hare mindere hoedanigheid.

4° *De boerinnen kunnen dan naar de markt niet meer gaan.*

Welhoe, merkziekte vrouwen, gij klaagt soms putten in den grond over de onkosten van plaatsing, wegen en levering uwer boter, zelfs over het groote tijdverlies van het markt gaan en nu men u het middel aanbiedt u daarvan te ontmaken, stelt gij uwe koffie- en marktpraatje boven uwe eigene belangen. Dwarze gedachte ! (Medegedeeld)

BEMERKINGEN: Tot hiertoe heeft de geëerde schrijver niet klaar aangeduid de stoffelijke voordeelen der samenwerkende Melkerijen; daarbij, de Markten afschaffen, daar valt niet aan te denken; er zou moeten middel zijn om elk zijn deel der Boter te geven en te laten verkoopen hoe en waar hij het goedvindt. Oude deftige gewoonten mogen of kunnen niet afgeschaft worden. Men moet in de palen der mogelijkheid blijven.. 't Is met de Boter gelijk met d'Hop: als de Landbouwer er voordeel bij ziet, klaar, duidelijk voordeel, hij zal niet aarzelen.

Den denderbode, 1893-11-16; p. 1/4

Boterhandel.

De invoer van boter in België blijft altijd aanzienlijk, het grootste deel wordt geleverd door onze geburen, de Hollanders. Gedurende de laatste maand September, is er ons 470.204 kilos vreemde boter aangekomen, 't zij eene middelmate van 16,000 kilos per dag.

Behalve die min of meer natuurlijke boter, ontvangen wij nog jaarlijks altijd van onze Noorderburen, elf tot twaalf millioenen kilos erkende margarine of kunstboter. Er komt ook van Frankrijk en van de Vereenigde Staten van Amerika maar in onbeduidende hoeveelheid, nauwelijks een kilo op twee honderd ingebracht door Holland. In september alleen is er 1.057.798 kilos margarine ingekomen, 't gene 35.000 kilos per dag verbeeld.

Telt op, want, alhoewel, het *Staatsblad*, dat ons die inlichtingen geeft, er onderscheidt tusschen maakt, is 't zeker dat men overal de boter en de margarine doorenmengelt en de twee stoffen tot het zelfde doeleinde gebruikt. Dagelijks worden dus 51.000 kilos vreemde natuurlijke of kunstboter in België gevoerd.

't Is waar dat een deel van die boter uit het land gaat en onder den naam van Belgische boter naar Engeland, Zwitserland en bijzonderlijk naar Frankrijk trekt. Die landen ontvangen ook van onze melkerijen uitnemende zuivere boter maar in zulke kleine hoeveelheden dat zij niet te tellen zijn. De cijfers van den uitvoer gedurende de maand september geven 459,891 kilos, 't zij 15,000 kilos per dag.

De invoer, gedurende de maand september laatst, heeft dus den uitvoer van 36,000 kilos per dag overtroffen, 't gene meer dan 13 millioenen kilos per jaar vertegenwoordigt. Ziehier ten anderen de officieele cijfers voor de negen eerste maanden van 1893 :

Uitvoer : 4.553.126 kilos.

Invoer : 13.478.650 „

13 miljoen kilos boter verbeeldend eene somme van dertig miljoen franks die wij naar den vreemde dragen.

Die cijfers doen ons drie vragen stellen. De eerste is gericht tot het Staatsbestier: De vreemde boter betaalt bij, haar inkomen in België noch rechten noch lasten, en onze Noorderburen hebben het gaat schoon om ons te overstroomen van hunne voortbrengsels; maar de Belgische boter, om in Frankrijk te gaan, moet 4 centiemen den kilo betalen. Waarom treft in België dezelfde taks den invoer der boter en hare vreemde vervangster niet? Er ware daar voor de schatkist eene ernstige hulpbron van 2,000 fr. per dag.

Eene vraag aan de landbouwers: Waarom brengt België niet genoeg boter voort voor zijn eigen verbruik? Het ontbreekt hier nogthans noch aan bouwland, noch aan weiden, en ons vee bezit kostelijke melkgevende hoedanigheden.

Eindelijk, eene vraag, tot de nijveraars:

In Holland bestaan er fabrieken die 10,000 kilos margarine per dag voortbrengen. Aangezien de verbruiker nu van die vuiligheid wilt, waarom richt men geene fabrieken op in België? Ten slotte voegen wij hier nog bij, dat men een zwaar inkomrecht zou dienen te heffen op de margarine. Indien wij, Belgen, dit vet willen blijven gebruiken, kan men hier fabrieken oprichten en deze zullen dan toch nog dees voordeel bijbrengen van aan tal van werkelozen het dagelijksch brood te verschaffen.

1894-06-16 MAR

STEVENSWEERT. De coöperatieve boterfabriek in de Belgische gemeente Kessenich, die steeds met veel vrucht werkte, heeft den melkleveranciers doen aanzeggen, dat zij voorloopig, wegens den lagen prijs der boter, slechts de helft der melk mogen leveren.

Viissingse Courant, 14/06/1895; p. 3/4

Buitenland.

BELGIE. Zonder hoofdelijke stemming heeft de Kamer de bepalingen van het wetsontwerp op de invoerrechten betreffende cacao en conserven aangenomen, en met kleine meerderheid, 79 tegen 68 stemmen en 4 blanco, de invoerrechten op boter en margarine. Voor de margarine-fabrikanten van Nederland, wier waar in België grooten aftrek vindt, is dit besluit der Belgische Kamer natuurlijk zeer onwelkom.

Met 70 tegen 60 stemmen heeft de Kamer nog aangenomen een invoerrecht van 10 fr per hectoliter op room, en een van 2 francs per hectoliter op melk beide voorzover bestemd voor de bereiding van kuystboter; alsook met 78 tegen 70 stemmen een recht van 3 fr. op haver

Het binnensmokkelen van vee.

Daar het Hollandsch vee niet meer in België mag komen, tracht men het binnen te smokkelen. Zou het schijnt wordt de smokkelhandel op groote schaal gedreven en zouden sommige overheden dat bedrog begunstigen. Zoo vertelt men het volgende:

Een koopman uit de omstreken van Gent, kocht over eenige dagen in Holland 47 beesten.

Zijnen koop gedaan hebbende, ging hij naar het Belgisch tolkantoor en vroeg aan den ambtenaar, of hij zijne beesten, mits alle mogelijke bewijzen van gezondheid over te leggen, in België mocht brengen.

De ambtenaar antwoordde, natuurlijk, dat hij het verbod niet kon veranderen en de beesten niet mocht laten doorgaan.

Nu, zegde de koopman, ik kan mijne beesten toch niet in Holland laten, dat verstaat ge, ze zullen dus moeten gesmokkeld worden!

Daarop vertrok hij.

Nu weet men reeds dat 17 dier beesten over de grenzen zijn gebracht; men weet echter nog niet langs waar of hoe, maar men heeft de overtuiging tot zekere personen die binnensmokkeling in de Land hebben gewerkt.

Den denderbode, 1895-02-10;

Weg met de margarine den ondergang onzer deftige landbouwers

LEZERS !³

Ziehier den tekst van het wetsontwerp in de Kamer nederlegd door onzen dapperen en welsprekenden M. Woeste, te zamen met onze andere katholieke volksvertegenwoordigers:

Art. 1. - De naam van boter is uitsluitelijk voorbehouden aan de zelfstandigheid voortgebracht door het keernen

Art 2. - Worden aanzien als margarine alle namakingen van boter.

Art. 3. - Het mengen van margarine, in welke verhouding ook, met boter of , iets door boter voortgebracht, is verboden.

Art. 4. - Het, verzenden, het verkoopen of het behouden van die mengelingen van margarine of produkten van margarine met boter, zijn verboden, 't is gelijk onder welken naam of vorm en in welke plaats zij zich voordoen.

Art. 5. - De fabrieken of koophuizen van margarine, de pastijbakkerijen, broodbakkerijen, gasthoven, logisthuizen en restauratiën waar men margarine gebruikt, zullen aan 't publiek kenbaar gemaakt worden, zoo al binnen als al buiten, door een opschrift in dikke letters waar het woord "margarine," met letters van ten minsten 20 centimeters hoogte zal geschreven worden.

De margarine zal ten aankoop of ter verbruiking niet mogen aangeboden worden indien zij geene kleur heeft verschillig van die der boter, of indien zij niet gemengeld is met eene

3 Een ingezonden stuk, deel van de verkiezingsstrijd, waarin de katholieke kandidaat - M. Woesten - verdedigd wordt, nadat de *tegenpartij* - vermoedelijk de socialisten - beweerd had dat hij met de margarinefabrikanten samenspande! (ZHN.)

zekere hoeveelheid bloem, waardoor zij gemakkelijk kenbaar wordt gemaakt. De kleur van de margarine of de hoeveelheid bloem zal door een koninklijk besluit bepaald worden.

Art. 6 - De inbreuken op de schikkingen der tegenwoordige wet zullen gestraft worden met eene boet van 200 tot 1000 franken en met eene gevangzitting van een tot zes maanden, of enkelijk met eene van deze twee straffen.

In alle geval, zal het vonnis, ten koste van den plichtige, gedurende, eene maand uitgeplakt worden op den voorgevel van zijn woning, en aangekondigd in drij dagbladen door de rechtbank te bepalen.

Bij hervalling zullen de straffen verdubbeld worden.

Landbouwers, burgers en werklieden, zietdaar het werk van dengenen dien huichelaars en lafaards gedurig aanvallen en bezwadden !!

Zietdaar, lezers, den man dien men in de gazetten en in de meetingen voor de kiezingen deed doorgaan (o phariseërs) ! als belanghebbende in drij verschillende fabrieken van margarine!

Toevoeging:

Boterexport Nederl. naar België (bron: V.R.IJ. Croesen Tabel VII)

Jaar	Export naar België	%	Opmerking
1860	178.918	0.9	t/m 1891 incl. margarine
1865	791.556	4.4	
1870	664.203	3.1	
1875	1.162.116	6.2	
1880	4.676.570	12.8	
1885	4.752.756	7.4	
1990	8.800.521	22.1	
1895	4.154.274	29.3	
1900	2.488.980	10.9	Boterinvoer uit Nederl. T. VIa
1905	3.306.594	14.1	3.884.000 = 86.0 %
1910	6.374.552	19.1	4.741.000 = 83.7 %
1913	8.569.102	22.8	5.438.000 = 82.6 %
1929	2.967.441		

Boter en Margarine.

Het verhoog dor beweegredenen van het wetsontwerp tot instelling van een accijnsrecht op de fabrikatie van Margarine en tot wijziging van het tarief der invoerrechten op zekere voortbrengsels, behelst in 't, kort 't volgende:

Het invoerrecht op margarine (20 fr. per 100 kil.) en het zelfde recht op boter wordt behouden; ook wordt op margarine en andere kunstboter een accijns geheven van 5 fr. per 100 kil. Voor margarine voor den uitvoer bestemd kan vrijstelling van dien accijns worden verleend. Deze maatregel is uitgelokt door de deloyale concurrentie, aan den boterhandel aangedaan door kunstboter en margarine. Deze klachten zijn rechtvaardig.

In 1893 bedroeg de invoer van boter 5.889.000 kil. en margarine 11.387.000 en de uitvoer van boter 2.672.000 kil, en margarine 3.437.000. De invoer van margarine komt bijna geheel uit Holland. Men mag zeggen dat het gebruik van margarine in België per jaar tot 13 miljoen kil. gestegen is.

Het schijnt niet betwistbaar dat het land van dit oogenblik er belang bij heeft, zoo onder handels- en nijverheids- als onder landbouwoogpunt, de fabrikatie te begunstigen van een produkt dat definitief zijne plaats heeft ingenomen in de volksvoeding. Doch er is meer. Het is dringend onze voortbrengers in staat te stellen hun deel te hebben in den verkoop van margarine, bestemd voor het Engelsch verbruik, hetwelk zeer aanzienlijk is en per jaar 65 miljoen kil., geschat op eene weerde van 90 miljoen fr.

Men heeft er dus alle belang bij, de margarine-nijverheid in België te bevoordeelen. Dit doel zal bereikt worden door de margarine te belasten bij den invoer en door de grondstoffen, welke dienen tot hare fabrikatie, van alle fiskale belasting te ontheffen.

Het instellen van een accijnsrecht zal vooral toelaten onder gezondheidkundig oogpunt een control uit te oefenen.

Ziehier nu de nieuwe invoerrechten door het gouvernement voorgesteld

Boter, versch en gezouten	fr. 20	per 100 k.
Margarine	20	„
Melk tot fabrikatie van margarine bestemd	2	per hrct.
Bloem	1.50	p. 100 k.
Mout	1.50	„
Meelproducten, brood, beschuit, macaroni, vertrnicel, enz.	4	„
Gedood wild	30	„
Opgelegde groenten	10	„
Vruchten	2.5	„
Drooge vruchten	10	„

Verder worden verschillende rechten door het gouvernement gewijzigd.

1895-07-04 NKO

— In het naburig Belgische stadje Bree in de **boterfabriek** een stoommachine gesprongen. Een werkman, T. Molenaars, werd daardoor gedood, een ander vrij ernstig verwond.

De beschermende rechten

Het Staatsblad van Zondag bevat de wet op de beschermende rechten. Zooals men weet, bepaalt artikel 1 dier wet dat de regeering de zeeschepen mag ontslaan van de baakrechten. Besluit de regeering de ontlasting in te trekken, dan zal het besluit eerst zes maanden na zijne verschijning in het Staatsblad, in voege komen.

Ziehier de voornaamste invoerrechten door artikel 2 gewijzigd

.....

Versche en gezouten boter, margarine en andere kunstboter, 20 fr. per 10 kilo.⁴

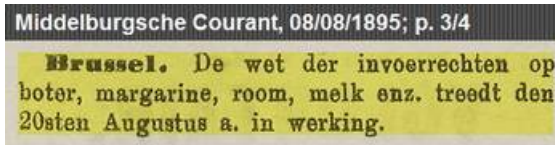
Room en melk bestemd tot het vervaardigen van margarine of andere kunstboter: room, 10 fr.; melk 2 fr. per hectoliter.

De andere room en melk is vrij van rechten.

.....

Een accijsrecht van 5 fr. per 100 kilo is gesteld op de fabrikatie van margarine en andere kunstboter. Bij den uitvoer worden de accijsrechten kwijtgescholden.

De wet bevat verder verscheidene bepalingen over de margarinefabrieken en maatregelen om een ernstig toezicht over de fabrikatie uit te oefenen.

4 20 frank was ca. 10 gulden (ZHN.)

Ingezonden ?

Onder het opschrift „*Ondank is der wereld loon*” geeft de heer Haffmans in het Venl. Weekbl. het volgende ongeveer ten beste:

„Alle naties behoorden Nederland dankbaar te zijn, dat het zijn grenzen voor haar producten open stelt, ondanks dat zij de grenzen voor onze producten sluiten, of door hoge inkomende rechten zo goed als sluiten. Maar er is geen natie, geen enkele, die de minste dankbaarheid toont. Alle zonder onderscheid verhogen haar tarieven als het in hun kraam te pas komt. Tot nu toe had België ons nog al fatsoenlijk behandeld.

Maar bij de laatste herziening zijner tarieven heeft het zonder de minste aanleiding aan Nederland en vooral aan Noord-brabant, Limburg en Zeeland gevoelige slagen toegebracht. Om maar iets te noemen, de inkomende rechten op boter en margarine zijn een ware calamiteit. Wat de boter betreft, onze landbouwers hadden er zich in de laatsten tijd zeer op toegelegd, om die in grote hoeveelheid en uitstekende kwaliteit te produceren. In alle dorpen werkten boterfabrieken, die de aanbrengrers van melk belangrijke inkomsten verschaften.

En nu? De boter is niet meer aan de man te brengen. Sedert België zijn grenzen gesloten heeft, is de prijs ontzettend gedaald. Natuurlijk, want de grote afnemer was België. Arme landbouwers! Het enige wat u nog moed gaf en eenigermate op de been hield, is u plotseling door België ontruikt. Te vergeefs ziet gij uit naar een ander middel om iets te verdienen. Kon gij uw boterfabriekjes, evenals de pannenfabrieken, maar over de grens verplaatsen! Maar dit gaat niet. Zij moeten blijven waar zij zijn, daar een kwijnend leven lijden als zij niet te gronde gaan.

Anders is het met de margarine-fabrieken. Deze zijn niet aan de plaats gebonden, maar verplaatsbaar. De couranten hebben dan ook reeds vermeld, dat onze margarine-fabrikanten in België fabrieken gaan oprichten, met andere woorden, dat zij hun industrie naar België gaan verplaatsen. Op deze wijze zal een Nederlandse nijverheid, welke grote winsten afwierp, en aan vele werklieden brood verschaft, zachtjes aan een Belgische industrie worden en daar de werkeloosheid verminderen.

Was het de Belgische wetgever hierom te doen! Gunde het bij uitstek nijvere België ons geen enkele nijverheid? Men zou het haast zeggen. Zeker is het, dat België zich alles behalve dankbaar toont, dat wij zijn talrijke producten bijna onbelast binnen laten, toen het besloot inkomende rechten op boter en margarine te heffen.

Onze zuidelijke broeders zouden dit wel gelaten hebben, waren zij niet zeker geweest, dat zij geen represailles zouden nemen, wat zij ook ten nadele deden. Blijkbaar dachten zij: „*Onze noordelijke broeders zijn zodanig verblind door de wetenschap der staathuishoudkunde, geven zo weinig om hun nijverheid en zorgen zo uitsluitend voor hun groothandel, dat het niet bij hen zal opkomen, kwaad met kwaad te vergelden. Zij laten liever hun industrie naar het buitenland verhuizen en het weinige werk, dat zij nog hebben aan te bieden, over de grenzen gaan, dan represailles te nemen.*”

INGEZONDEN STUKKEN

Protectie voor Zeeuwsch-Vlaanderen.

Nu en dan hoort men in de *Middelburgsche Courant* - althans in ingezonden stukken - een noodshot uit Zeeuwsch-Vlaanderen, dat ten gronde gaat en volgens de deskundigen ter plaatse, alleen gered kan worden door protectie.

Den denderbode, 11/08/1895; p. 2/4

Invoerrechten. — De invoerrechten op de boter, de margarine, de room en de melk bestemd tot de verveerdiging van margarine, zullen toegepast worden van af 20 augusti. Het Staatsblad van woensdag bevat een voorloopig reglement betrekkelijk de heffing dier rechten en het toezicht over de margarinefabrieken.

Dat België stelselmatig Zeeuwsch Vlaanderen tracht te ruïneren, zoals de heer H. uit Gr. Schrijft, komt mij onbegrijpelijk voor. De heer H. toch erkent dat België voor zijn industrie ons rundvee, onze varkens, onze haver, onze gerst, ons vlas, onze suikerbieten, onze aardappelen niet missen kan, Wie ter wereld zal het in zijn hoofd krijgen, iemand dood te maken of te ruïneren (de heer H. gebruikt beide uitdrukkingen), die hij niet kan missen? De heer H. had er nog kunnen bijvoegen: dat bijna alle gronden in Zeeuwsch Vlaanderen toebehoren aan Belgen; zodat de Belgen er op uit zouden zijn, om zichzelf in hun pachters te treffen. Een zonderling tijdverdrijf! Bij het smokkelen leggen de Belgische kooplieden hun kielen af, en het gevolg is, dat af en toe een Nederlandse boerenzoon getroffen wordt. Dat gaat mijn gewoon schuttersverstand te boven. Door het afleggen van hun kielen immers lopen de Belgische kooplieden gevaar voor Nederlandse boerenzoons te worden aangezien. Ik stel mij de zaak geheel anders voor.

Een Belgisch koopman heeft vee nodig en aangezien hij ons niet kan missen en wij niet tot hem gaan, komt bij tot ons. De koopman biedt geld, de boer vindt het te weinig op grond dat de markt te Eecloo en te Gent veel hoger is, waarop de koopman hem zegt: dat hij dan maar met zijn beest op de markt moet komen. Met andere woorden, wil men de rechten betalen of niet? en zo neen, wie neemt de voordelen en dus ook de risico's van het smokkelen voor zijn rekening? Dat doen zowel Belgen als Nederlanders, zoals iedereen weet.

In België, zowel als in Engeland en in Nederland, vindt men vrijhandelaren en protectionisten, maar in België zijn op het ogenblik de laatsten de baas evenals in Frankrijk thans het geval is.

Ik wil de heer H. ook nog vragen: hoe het toch komt dat, niettegenstaande dat stelselmatig ruïneren, die zelfde Belgen op het ogenblik tegen zeer hoge prijzen te Zevenbergen alle beschikbare paarden opkopen en van Roosendaal reeds meer dan honderd wagons met hout hebben gezonden naar Luik? Een zonderlinge manier van ons te ruïneren. Het komt mij voor, dat de Belgen vrij wat meer ondernemingsgeest aan de dag leggen dan de inwoners van Zeeuwsch-Vlaanderen. De Belgen, die hun bestaan vinden in de veehandel met Nederland, zijn volstrekt niet gesteld op protectionistische maatregelen; is echter eenmaal de beslissing gevallen te hunne nadele, dan leggen zij niet moedeloos de kop in de schoot maar nemen onmiddellijk krachtige maatregelen om dat kwaad tot een minimum te reduceren. Zo ziet men thans de Brusselse firma *E. Leurs & Cie* te Roosendaal een grote export-slachterij oprichten voor zwaar vee, waar men, dank zij de toepassing van een nieuwe slachtwijze, tot 25 ossen per dag kan slachten, welke in afzonderlijk daarvoor ingerichte wagons per *grande vitesse* naar Brussel gaan.

Zoo zag men ten vorige jare in tal van Zeeuwsche grensgemeenten tijdelijke schapenslachte-rijen.

De heer H. ziet in bescherming de dood van alle handel en industrie; zo erg is het m.i. niet, doch gesteld dat het inderdaad zo was, dan moet de heer H, er zich in verheugen dat België (een land van handel en nijverheid veeleer dan van landbouw) op het ogenblik zo netjes bezig is zichzelf dood te maken.

Al die overdreven uitdrukkingen van *doodmaken* en *ruïneren* moesten niet zo klakkeloos worden neergeschreven, daardoor raakt menigeen in de war. Door de protectionistische maatregelen van België worden vele Belgen en vele Nederlanders getroffen; de benadeelde Belgen hebben onverwijld maatregelen genomen; er is dan ook voor ons volstrekt geen bezwaar tegen, om, evenals Zwitserland tegenover Frankrijk deed, zijn tanden niet alleen te laten zien, maar ook te laten voelen, maar dan ook gehandeld zoals de Zwitsers deden. Men denke zich eens in de toestand, die men zou beleven als men op raad van de heer H. de handel op België niet alleen bemoeilijkte, zoals thans het geval is, maar dat men alle uitvoer van vee en landbouwproducten verbood? Wie zou dan wel het meest gedupeerd zijn? Zou men zijn koeien, evenals augurkjes, inleggen, totdat de Belgen om genade zouden komen smeken?

Zo mal waren de Zwitsers niet om de uitvoer te verbieden van hun eigen producten, maar zij zochten nieuwe debouchés en kochten zo min mogelijk in Frankrijk. Welnu, laten de inwoners van Zeeuwsch-Vlaanderen de koppen eens bij elkaar steken en nieuwe markten zoeken in Noord-Holland en in Engeland; laten zij export-slachterijen oprichten; laten zij land in België pachten evenals de Belgen land in Nederland komen pachten. Toen Duitsland zware invoerrechten van onze producten begon te heffen, hebben vele Nederlandse fabrikanten filialen opgericht in Duitsland en nauwelijks heft België zware invoerrechten op margarine, of verschillende Nederlandse fabrikanten richten boterfabrieken op in België. Zie zoo! Daar zit ten minste nog fut in. Men vergeet daarbij niet, dat het krasse, maar meestal slechts tijdelijke maatregelen zijn. Zwitserland nam de eerst. gelegenheid de beste te baat, om het met Frankrijk- op een akkoordje te gooien en dat zou hier ook moeten gebeuren, omdat, tengevolge van zijn natuurlijke ligging, Zeeuwsch Vlaanderen nog veel meer België nodig heeft dan omgekeerd.

A.

L. S.

1895-10-24 NKO

Stramproy, 22 Oct. Door het bestuur van de coöperatieve **melkinrichting** alhier was besloten om den room naar **Molen-Beersel** (Belgie) te vervoeren, om daar tot boter te fabricceeren. Er was reeds eene geschikte woning gehuurd en de gereedschappen stondeh ingepakt om gisteren morgen te vertrekken, toen jl. Zondag in den laten avond bericht kwam, dat de zaak niet kon doorgaan. De controleur der afdeeling Maeseijk, van wien men alhier de mondelinge toestemming had, om den room in eens te mogen doorbrengen, had evenwel van den minnister een schryven ontvangen, dat er niet meer dan 10 à 15 kilo room in eens zonder invoerrechten te betalen, mocht doorgaan.

Naar wij vernemen zullen er pogingen in het werk worden gesteld, om deze bepaling gewijzigd te krygen. Wij hopen van harte op een gunstigen uitslag.

Een half uur tusschen smokkelaars.⁵

Sinds de *Moniteur* het besluit bevatte dat alle invoer van vee uit Nederland in België verboden is, is er in **Zeeuwsch-Vlaanderen, oostelijk deel**, een smokkelhandel ontstaan, die eene zekere levendigheid teweegbrengt en sommige ingezetenen der nabij de grens gelegen dorpjes, ten goede komt; of dit ook in andere grensstreken het geval is, weten wij niet, doch dit is zeker, dat deze streek er bij uitstek voor geschikt is, wijl van hieruit Antwerpen en Gent, twee voorname veemarkten, gemakkelijk te bereiken zijn.

Vele kooplieden trekken hier rond en koopen al het rundvee, dat ze machtig kunnen worden. Vandaar, dat de boeren hier nog al een tamelijken prijs voor hun vee kunnen maken. 's- Avonds komt al het gekochte vee op eene afgesprokene plaats bij elkander en gaat onder goed geleide over de grenzen.

's Avonds ging uw correspondent ook eens zien. Op omtrent 20 minuten afstand van de grenzen, in een gehucht, waar een tiental huizen staan, was het *rendez-vous*. Tegen 9 ure - het begon al donker te worden - zag men de kooplieden met de drijvers van alle zijden aankomen, en weldra waren er een 22-tal schoone beesten bij elkaar. Ook de smokkelaars kwamen langzamerhand op en verspreidden zich in een drietal herbergen, om in dezen tussentijd een glas op het goed gelukken der onderneming te drinken.

Een der herbergen binnentredende, zag ik een 30-tal smokkelaars druk redeneren en met armen en handen slaan. Het waren kerels uit de laagste klas der maatschappij; de meesten hadden reeds met politie en justicie kennis gemaakt, en bij allen kon men goed zien dat zij groote vereerders van Bacchus waren. De meesten waren blootvoets en bloothoofds, droegen enkel een gekleurd hemd en broek, waar hier en daar nog het bloote lichaam door zichtbaar was. Allen hadden een sterken stok in de hand. Zeg, vriendje, zoo sprak ik tot een stevigen Belg, die alleen aan een tafeltje een glas bier zat te drinken, gaat gij het van nacht weer eens probeeren?

- Ja, mijnheer, wij gaan er weer op af, maar 't is spijtig, 't is van avond te schoon weer. We moesten het hebben als verleden zaterdag, toen er zulk een vreeselijk onweer woedde en de regen bij stroomen neerviel. Toen was er geen enkel douanier te zien.

- 't is anders toch een gevaarlijk werk!

- Och ja, wij verdienen onze 7 frank niet zonder moeite, maar 't is toch schoon geld en wij moeten dan toch niet werken overdag. Soms ontmoetten wij wel eens eenige ambtenaars, maar zoo'n troep van 75 man, zooals nu, durven ze zoo licht niet aan. Erger wordt liet, als er velen vereenigd zijn, dan kan het er leelijk toegaan. Verleden week is de broeder van die twee jongens doodgeschoten, en ziet ge dien kromme? die draagt nog een kogel in het been, dien hij verleden jaar tegen Kermis opgelopen heeft. Doch de meeste nachten ontmoetten we geen sterveling; want onze voorzorgen zijn goed genomen. We weten wel, waar ze zijn en daar komen wij natuurlijk niet. Wij hebben onze spionnen, die de douanen beloeren. Zie, daar komen er eenige aan !

En jawel, ik zag eenige haveloos gekleedde kerels, de broek halverwege het been opgestroopt en druipende van 't zweet, tegen eenen koopman staan praten, die het hoofd der bende scheen.

5 Een stuk waar zhn niet voor de volledige juistheid in durft te staan.....maar toch is het wel een aardig inkijkje.

- Die wijzen ons den weg. Zij hebben alles nauwkeurig nagegaan en weten juist, waar de douanen dienst doen. Zij zijn altijd een 100 pas voor de beesten en bij het minste onraad geven zij een teeken.

- En is er met dat smokkelen zooveel te verdienen ?

Voor ons niet, Mijnheer, een leider heeft 7 en een drijver slechts 5 frank, en bij behouden aankomst een goeden borrel of een glas bier. Maar de kooplieden, die maken zaken. Wij hebben vandaag beesten, die ze te Antwerpen met 150 a 200 frank winst verkoopen. Over 14 dagen hebben die mannen eenen os gesmokkeld op klaarlichten dag en daar verdienden zij over de 300 frank aan. Dat was een buitenkansje.

En daar wordt het teeken gegeven. Ieder stormt naar buiten en in een tiental minuten staat de troep in orde. Vooraan gaan spionnen, daarachter de beesten. Bij iedere koe een leider en twee drijvers. De kooplieden sluiten den stoet. Stil, zonder een woord te spreken, gaan allen voorwaarts, de grenzen over.

1895-11-09 NKO

Tungelroij-Weert, 7 Nov. Door het bestuur der coöperatieve **melkinrichting** alhier is een request aan den Belgischen Minister van landbouw gezonden om den room dagelijksch naar Molen-Beersel te vervoeren om daar tot boter te fabricceeren.

Middelburgsche Courant, 05/03/1896; p. 2/4

Volgens het *Hbid van Antwerpen* is het schier onmogelijk zich een denkbeeld te vormen van de groote hoeveelheid boter, die Holland in België voert.

Aan het grenskantoor Achel werd van 20 Augustus tot 31 December aan inkomend recht op boter en margarine, door Holland ingevoerd, het eerbiedwaardig sommetje van 130,000 fr. betaald.

En men beweert dat de ingevoerde hoeveelheden nog dag aan dag grooter worden!

Middelburgsche Courant, 15/04/1896; p. 3/4

Graanmarkten enz.

VLISSINGEN, 14 April. Boter *f* 1.15 a *f* 1.05. Eieren *f* 2.90 a *f* —.— per 104 stuks.

GOES, 14 April. Ter graanmarkt van heden waren tarwe en rogge 10 cents hooger; anders waren de prijzen onveranderd.

Boter *f* 0.70, *f* 0.80 a *f* 0.78 per kilo. Kip-eieren *f* 2.40, *f* 2.70 à *f* 2.50 per 104 stuks. Eend-eieren *f* 3.—, *f* —.— a *f* —.— per 104 stuks.

Op de veemarkt van heden waren aangevoerd 88 stuks hoornvee; een derde deel werd verkocht: De prijs is eenigzins dalende, door minderen aftrek naar België.

Middelburgsche Courant, 12/08/1896; p. 2/4

— De heer J. B. Raaymakers-Doggen te Wouw (N.-B.) zal met eenige Belgische heeren, met het oog op de hooge inkomende rechten

op boter in België, even over de Nederlandsche grens op Belgisch grondgebied een groote stoomroomboterfabriek bouwen. Een groot terrein is onder Esschen reeds aangekocht en met het bouwen zal deze week worden aangevangen.

Zierkzeesche Nieuwsbode, 05/09/1896; p. 1/4

— Aan de firma Wed. Massee is de levering opgedragen van de machinerijen, noodig voor een groote stoomzuivelfabriek te Wilder, aan de Nederlandsch-Belgische grens.

Het merken van het Belgisch vee.

De valsche democraten vinden nu in 't merken van 't vee, een middel om 't katholiek ministerie bij onze Vlaamsche landbouwers hatelijk te maken.

Overal bazuinen ze uit dat die maatregel werd genomen om nieuwe lasten op 't vee te kunnen leggen en zoo de landbouwers te plagen. Ook laten zij soms de domste spotternijen hooren. Wij zeggen hier luid dat die maatregel slechts genomen is in 't belang der landbouwers en dat men nog dommer moet zijn als den domsten onder de koeiwachters om het niet te begrijpen. Wat is de maatregel anders dan eene onrechtstreeksche wijze om den invoer van vreemd vee tegen te werken, dus eene onrechtstreeksche bescherming ten voordeele van den Belgischen veekweek ?

En inderdaad, AL het vee moet gemerkt worden: het inlandsch vee in de gemeente, het ingevoerd vee aan de grens. Wanneer men dan binnen eenige weken eene beest zal aantreffen die niet gemerkt is, 't zal eene binnengesmokkelde zijn. Maar het smokkelen wordt gestraft en de smokkelaar kan krachtens de wet van 30 December 1842, en de art. 4, 5 en 6 op de gezondheids policie der huisdieren, veroordeeld worden tot eene boete van 1000 frank en de rest.

De maatregel zal dus de smokkelhandel verhinderen, want niemand zal het wagen eene gesmokkelde beest aan te koopen nu dat het zoo gemakkelijk kan ontdekt worden.

Het vreemd vee zal aan de grens op eene andere wijze gemerkt worden.

Nu, als eene beest ter oorzake van pok- of koolziekte moet afgemaakt worden, dan kent de Staat eene schadeloosstelling toe op voorwaarde dat ze zich reeds 6 maanden in 't land bevindt, gelijk het vereischt wordt door art. 26 § 4 van het reglement van 30 Oct. 1895.

Men schrijft aan den Staat het inzicht toe van later in geval van afmaking wegens pok- en koolziekte alleen nog schadeloosstelling toe te staan voor Belgische beesten.

Melkerijschool van Okegem.

Zooals men weet bestaat er tegenwoordig eene tijdelijke melkerijschool te **Okegem**, op de hoeve van den heer Van Holder aldaar ingericht door de goede zorgen van het Bestuur van het comice Ninove. Het bezoek door de leden van gezegde landbouw- maatschappij heeft den 9 dezer, gelijk het in *De Landbode* aangekondigd was, plaats gehad. De bijzonderste landbouwers en belanghebbenden der omstreken waren aanwezig. Hun onthaal door het personeel der school was hartelijk in zijne eenvoudigheid.

Eerst werden twee mekaneke afroomers, die zoo merkwaardige machienen, in volle werking getoond; nadien werd er room gekarnd en boter opgemaakt met het uitgezocht gerief dat de school bezit; alleman was verwonderd over de vlugheid en de zindelijkheid waarmeè het werk voltrokken word.

Vervolgens ging men over tot het vervaardigen van eenen Goudakaas, eene der 12 soorten welke in de school bereid worden; al de aanwezigen hechtten er veel belangstelling aan. Het onderzoek der melk trok bijzonder de algemeene aandacht op zich. Vier stalen, herkomende van koeien van den heer burgemeester van **Pollare**, diende tot de proefneming en het bleek dat het eerste 14 % het tweede 22, het derde 26 en en het vierde 27 graden vet, in het toestel Gerber aanwezig. Die uitslagen waren zeer leerrijk. M. de burgemeester verklaarde dat de koe, welke melk leverde bevattende slechts 14 % vet, er eene groote hoeveelheid gaf en van Hollandsch ras was. Men had ze voor eene van de beste van den stal mogen aanzien, maar nu bleek het dat hare opbrengst van boter kleiner was dan bij een redelijk inlandsch beest.

Er werden ook eenige inlichtingen aan de bezoekers gegeven over de melkerijboekhouding welke aan de leerlingen onderwezen wordt: er werd namelijk uitgelegd hoe men te werk gaat om de opbrengsten van den verkoop der boter onder de leden eener samenwerkende melkerij te verdeelen. Al de aanwezigen waren van de juistheid der methode overtuigd. Ook een uitleg werd er gedaan over de lessen van veekweek, beestenvoeding en weidebouw, welke aan de leerlingen gegeven worden.

Dat alles had reeds de bezoekers van het groote nut der school overtuigd, maar men deed opmerken dat er nog altijd boeren zijn die beweren dat de magermelk uit de mekaneke afroomers komende, ongeschikt is voor het kweken van kalveren. M. Van Holder, die de noodige melk aan de school levert, verklaarde toen dat zijne kalveren nooit in zoo goeden toestand verkeerd hadden dan nu, dat zij met bedoelde melk gevoed worden. Hij voegde er bij dat het verwerken met machienen hem meer en betere boter verschaftte dan het oud stelsel.

Konde hij die boter alle dagen versch aan den man brengen, gelijk dat in de samenwerkende melkerijen met gemak geschiedt, zoo zou hij er hoogere prijzen van bekomen hebben. Zulke verklaringen door eenen boer zelf uitgesproken, maakten dieper indruk en zijn eene blijvende wederlegging van de bewering, als zou afgeroomde melk niet deugen. Men zag in hoe **wandelende melkerijscholen** de voordeelen van de nieuwe toestellen onder de oogen der boeren blootleggen en al de aanwezigen moesten dank weten aan het scherpzinnig bestuur van het *comico Ninove* dat voor die zeer nuttige inrichting gezorgd had. Dat bestuur zag dat men op vele plaatsen wel samenwerkende melkerijen zou inrichten, maar dat een groote hinderpaal bestond: men beschikte over geen vaklieden welke met het nieuw gerief wisten om te gaan.

Thans ontvangen 12 meisjes van verschillende gemeenten het onderricht en er bestaan reeds drie samenwerkende melkerijen in de omschrijving van 't *comice Ninove*: twee nieuwe zijn in 't opkomen en leerlingen der school zullen erin werkzaam zijn.

M. De Clippel, voorzitter van het comice, M. Rolier, ondervoorzitter, en M. Beeckman, secretaris, hebben M. Peiffer, bestuurder der school, juffer C. D'haese, meesteres en juffer Vr. Van de Sompele, hulpmeesteres, warm gecomplimenteerd voor den goeden gang van het onderwijs, in de overtuiging dat hetzelfde de beste vruchten zal dragen in een kanton als dat van Ninove, waar de veekweek en de melknijverheid zulk bijzonderen tak van den landbouwer uitmaken.

Het publiek wordt ter melkerijschool toegelaten lederen donderdag voormiddag, om 9 uren.

(Landbode).

Zierikzeesche Nieuwsbode, 10/11/1896; p. 2/4

— De inspecteurs op den veeartsenijdienst in België, hebben hun regeering in kennis gesteld met het heerschen van mond- en klauwzeer in vele stallen van Vlaanderen. Deze ziekte wordt op den inlandschen veestapel overgebracht door het Hollandsche vee, dat sinds eenigen tijd te gemakkelijk schijnt ingevoerd te worden. Zij is niet alleen besmettelijk voor het vee, maar ook gevaarlijk voor den mensch en openbaart zich door zweertjes in den bek der dieren, die zich vervolgens ook aan de pooten meedeelen. De melk van koeien, aan mond- en klauwzeer lijdend, kan de ernstigste storingen in het menschelijke lichaam doen ontstaan. Wil men het voortwoekeren der epidemie tegengaan, dan is het dringend noodzakelijk de grenzen voor den invoer van Hollandsch vee te sluiten, zegt *Petit Bleu*.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 03/06/1897; p. 2/4

Brieven uit Zeeuwsch-Vlaanderen.

XXVII.

Amice!

'k Ben een beslist tegenstander van bescherming, ik koester in het minst zooveel heil niet van rechten op granen en buitenlandsche nijverheid als sommige protectionisten voorspiegelen.

De voordeelen worden te breed uitgemeten, de nadeelen te veel over 't hoofd gezien.

Nederlanders en Belgen zijn goeie bureu, zegt men; 't zijn broeders, toost men op alle congressen, maar inderdaad verkeerren ze op voet van oorlog. Er wordt wel is, waar geen bloed vergoten, doch beaadeeling in onze beurzen op allerlei wijzen is aan de orde van den dag en doet aan de goede verstandhouding van naburige rijken geen afbreuk.

Een aftroggeling onzer boterfabrieken naar België noem ik een gepermitteerde afzetterij, en aan deze en andere gelijksoortige maatregelen diende onze regeering paal en perk te stellen.

Belgische grondbezitters kochten de Zeeuwsch-Vlaamsch gronden, die de Vlamingen in 't jaar 30 en 31 niet veroveren konden.

De strijd tegen de margarine gaat immer voort.

In Holland waar de industrie der surronaten steeds eene geliefkoosde was, is men gaan overwegen dat een beetje meer strenheid geen kwaad zou doen aan de faam die de Hollandsche boter in het buitenland geniet, Of de middelen, die voorkomen in het ontwerp van wet, dat thans in de 2e Kamer is ingediend, daartoe zullen leiden, is echter eene vraag die onzens inziens niet uitgemaakt is.

In Duitschland is ook weer de zaak aan de dagorde.

De margarinewet, nu opnieuw ingediend, bevat in hoofdzaak dezelfde bepalingen als het wetsontwerp van verleden jaar, dat wel de goedkeuring van den Rijksdag, maar niet die van den Bondsraad mocht verwerven. Zekere politieke dagbladen voorspellen aan het nieuwe ontwerp hetzelfde lot. Toch zijn de tegenstanders niet gerust, en men bemerkt in de bladen eene vage ongerustheid tusschen de overmoedige en spottende regels door. Immers aan den eenen kant, staat de mogelijkheid dat de Bondsraad min of meer van zijn standpunt afwijkt. -

Over die mogelijkheid voeren wij liever geen discussie “zegt de frakurter. Nu ja, maar ze bestaat niettemin. En dan hebben de partijgangers van het wetsvoorstel dit voordeel van hun positie, zij weten welke bepalingen in het vorige wetsontwerp voor den Bondraad onaannemelijk waren. Aan een van die bepalingen houden zij intusschen vast: het verbod om margarine, kunstvet en, margarinekaas te kleuren. Daarentegen doen zij, hoewel in beginsel den eisch handhavend, dat natuurboter en margarine niet in dezelfde plaats ten verkoop aangeboden zullen mogen worden, te dezen aanzien eene belangrijke concessie: dit verbod zou niet gelden voor plaatsen niet minder dan 5000 inwoners.

Het spreekt vanzelf dat een gewichtig bezwaar tegen de margarinewet hiermede vervalt.

De kansen van het ontwerp staan dus, zou men zeggen, beter dan verleden jaar.

Gelukt het den agrariërs om de phenolphthaleïne als onderkenningmiddel te vervangen door een geheel onschadelijk mengsel, namelijk stijfsel, -men is bezig, proeven te nemen in die richting - dan vervalt nog een ander bezwaar. Ten slotte zal intusschen het lot van het wetsontwerp wel voornamelijk afhangen van overwegingen die men nog lang niet voorzien kan.

(Landsbode)

Veesmokkelarij.

Uit Moorbekae-Waas wordt het volgende aan het *Fondsblad* geschreven :

Als ge schrijft dat de landbouwers tegen het smokkelen van vee zijn, is dit misschien waar voor die landbouwers, welke in het binnenland wonen. Hier echter en in andere grensgemeenten is men tegen het smokkelen niet, omdat... er een schoonen stuiver mee te verdienen is.

Ook wordt het smokkelen van koeibeesten hier op groote schaal gedreven en heele kudden dieren worden, zoowel bij klaren dag als bij nacht over de grenzen gebracht. Soms zijn die kudden vergezeld van 50 tot 60. Wat kunnen twee of vier douaniers daar tegen doen? De geleiders drijven de dieren voort met ze in de achterhespen steken toe te brengen en dwingen ze alzoo door velden, bosschen, grachten, beken en rivieren vooruit te gaan.

Een schoon historieke om te toonen hoe men hier over de smokkelarij denkt :

Een boerken dat twee koeien had, verloor er eene van.

- Een zwaar verlies, zegde een gebuur.
- O! toch gemakkelijk om herstellen, zegde het boerken.
- Hoe dat, vroeg de gebuur?
- Wel, wonen we niet tegen Holland !
- Hewel ?
- Ge zult het wel zien.

Eenige dagen later komt de gebuur het boerken tegen.

- Hewel, zegt hij, hebt ge al een andere koei, in plaats van uwe Sterre ?
- Zeker ; 't is al de tweede.
- Hoe, de tweede ?
- Ja, de eerste koei die ik overbracht was een schoon beest; ik had ze in Holland gekocht voor 230 fr., want in Holland zijn de beesten geen geld weerd. Ik heb ze hier verkocht voor 350 fr. - dus 120 fr. winst en ik ben om eene andere gegaan; die staat nu op mijnen stal.
- Is het ook eene schoone ?
- Ja, en ik ga ze ook verkoopen, en ik zal zoo voortdoen tot dat ik de koei, die ik verloren heb, geheel heb ingewonnen...

Het boerken heeft inderdaad zoo gedaan en ten huidigen dage heeft het drie koeien in plaats van vroeger twee,

Dat zegt genoeg hoe gemakkelijk het smokkelen hier gaat en dit zegt genoeg waarom er niemand tegen is.

Nieuwerkerken. -Boter.

Heden, St.-Eloi, 1^{en} December, beint de nieuwe “Samenwerkende Melkerij: *St.-Leonardus*” te Nieuwerkerken hare werkzaamheden. Van Zaterdag af, roomboter te bekomen aan gematige prijzen.

In ‘t kort, dank aan maatregelen voorgesteld aan den Gemeenteraad, zal er op onze markt van Aalst roomboter komen van verschillende melkerijen der omstreken, het merk van oorsprong dragende, in stukken te beginnen van 1 kilo en meer.

Wij verzoeken de burgers die waar eens te beproeven: dan zal men ter trouw echte boter koopen en zal men niet moeten klagen dat de merken te niet gaan door de melkerijen. De melkerijen vereischen te recht eene afzonderlijke plaats op tie merkt. Die boter is profijtig omdat ze zoo weinig gezouten is. Wij zullen op tijd de zaak nader bespreken. De melkerijen beletten of tegenhouden daar is niet aan te denken. Ze uitnoodigen en naar onze merken lokken dat is wat anders.

LANDBOUW. ‘t Vee in Holland. -

Men schrijft uit Tilburg het volgende:

“Door het sluiten der grenzen, zijn de vee prijzen nu tot eene ongelooflijke leegte gedaald.

“Jong slachtvee van goede kwaliteit, wordt tegen 12 tot 15 centen vóór eenen halven kilo verkocht.

“Veel vetweiders moeten hun vee uit de weide halen, en zij hebben er noch stalling noch eten voor.

“Aan deze lieden blijft er niet anders over tenzij hunne beesten weg te maken, gelijk tot welken prijs,

“Wat men nu ziet opkomen, net overal, gelijk paddestoelen uit den grond, dat zijn de slachters,

“Voor eenen nietmetalle kan men aan schoone beesten geraken, en het vleesch is nog al aan prijs.

“Zoo dan, er is winst te doen met zich slachter te steken, al ware ‘t maar tegen feest of kermis,

“Veel boeren doen dat nu ook; zij slachten hun vee t’huis en trachten toen het vleesch te verventeren.

“Ongelukkiglijk, ‘t vet is er van nu voort ook al af, door de groote vermenigvuldiging van slachters.

“Het beste stielke nu is, van uit de streke van Zeeuwsch-Vlaanderen vee naar België te smokkelen.

“En ‘t is dat er gesmokkeld wordt, met geheele kudden, en dat al van de schoonste, puikste beesten uit.

“Maar algelijk, onze Hollandsche boeren verlangen naar het openen der grenzen; want zij versmachten.”

DE GRENSKWESTIE.

(Ingezonden)

Bovenstaand onderwerp heeft reeds veler aandacht getrokken. Ministers hebben er meer dan eens een paar woorden over gezegd; leden der Tweede Kamer hebben er over gesproken; dag- en weekbladen hebben er meermalen over geschreven en nog is de grenskwestie niet opgelost. En toch is voor onze landbouwers en voor die van Zeeuwsch-Vlaandereu in het bijzonder, een gunstige oplossing noodzakelijk want blijft de toestand, zooals hij ten huidigen dage is, bestendig voortduren, dan zullen onze landbouwers in den strijd moeren bezwijken. Laten wij eens hun toestand nader beschouwen.

Reeds ettelijke jaren is door de Belgische regeering de invoer van Hollandsche **varkens** verboden. Dat zulk verbod voor onzen landbouw een zware slag is, zal men het best begrijpen, als men weet, dat de meeste onzer landbouwers jaarlijks gemiddeld 100 á 150 biggen kweeken, die ze alle, op een enkele uitzondering na, aan Belgische kooplui van de hand moeten doen. Het aantal varkens, dat hier vet gemest wordt, is eveneens zeer belangrijk en ook hoofdzakelijk voor de Belgische markten bestemd. Wel is waar, weten de kooplui de zwijntjes best over de grens te smokkelen - ware dit niet mogelijk, dan was onze varkensfokkerij totaal de kop ingedrukt - maar dit smokkelen sleept vele onkosten met zich en die komen natuurlijk ten nadeele van den Zeeuwschen landbouwer. Men mag gerust aannemen, dat men voor iedere big 3 à 4 frank minder ontvangt dan het geval zijn zou, zoo de invoer niet verboden was.

Op de biggenfokkerij geeft dit voor onze landbouwers reeds een schadepost van 300 tot 400 franks en dan hebben wij het mindere in prijs der vette varkens nog buiten rekening gelaten.

De Belgische regeering sluit hare grenzen voor ons **hoornvee**, om, zoo als men voorwendt, het mond- en klauwzeer te weren.

Dit is voor onzen veehandel een gevoelige slag, waardoor vele onzer landbouwers met de handen in het haar zitten. Ons vee wordt bitter goedkoop, ja men kan het voor een spotprijs nog niet verkoopen. En even over de grens op Belgisch grondgebied betaalt men voor een pink bijna zooveel, als bij ons voor een flinke koe. Gelukkig kan België ons vee niet missen en worden de grenzen weder geopend, maar voor ieder stuk hoornvee moet per kilogram een zeker invoerrecht betaald worden. Een zucht van verlichting ontsnapt aan het benauwde gemoed van onze boertjes, die overvloed, grooten overvloed van vee hebben en het nu eens spoedig aan den man zullen brengen. De Belgische kooplui bestormen als sprinkhanen de boerenwoningen, maar de invoerrechten komen natuurlijk weer ten nadeele der Nederlandsche verkoopers.

Enfin, men getroost zich die schade, want de prijs van het vee, zoo men hem niet vergelijkt met de Belgische markten, is toch zoo heel gering niet en men raakt zijn vee toch kwijt. Daar roepen de Belgische boeren, die door den grooten aanvoer van Hollandsch vee hun beestjes in prijs zien verminderen, ach en wee, omdat het Hollandsch vee de muilplaag - mond- en klauwzeer - in België brengt. Het loopt tegen een verkiezingstijd en het is dus zaak het den buitenlui ter wille te maken en bons.....de grenzen weer gesloten.

Wij krijgen een hernieuwing van den toestand in den beginne van ons artikel geschetst. In België is het vee peperduur, zodat de slaggers noodzakelijk de vleeschprijzen met ruim de helft verhoogden moeten, maar dit valt volstrekt niet in den smaak van de rijke lui. De Gentsche

vleeschhousers zenden een deputatie met den heer Van den Bossche aan het hoofd bij den minister van landbouw op audiëntie, om aan te dringen, op het openen der grenzen of althans den vrijen invoer van Hollandsch vet vee te verzoeken. Om het nu èn buitenlui èn stadsbewoners naar den zin te maken, wordt de invoer van Hollandsch vet vee toegestaan, mits de dieren, na een strenge keuring ondergaan te hebben, aan het station rechtstreeks per as naar het slachthuis gevoerd worden - door het loopen zou de muilplaag-bacil zich over België verspreiden - maar voor het fokvee blijven de grenzen onherroepelijk gesloten, want strenge keuring en wering van alle verdachte dieren was nog geen voorbehoedmiddel tegen het zoo gevreesde mond- en klauwzeer.

Hoe er nu reeds een paar jaar dagelijks heele driften koeien gesmokkeld worden en hoe bij zoo'n gelegenheid alles meegenomen wordt, wat maar vlug loopen kan en hoeveel duizenden muilplaag-bactériën er op dergelijke wijze België kunnen binnenkomen, zullen wij hier niet nader beschrijven. Men zal genoegzaam begrijpen, dat het smokkelen juist de verspreiding van het mond- en klauwzeer in de hand werkt. Er doen zich dan ook meermalen verschijnselen dezer ziekte bij het vee van Belgische landbouwers voor, maar men houdt zich doodstil, want de grenzen zijn immers toch gesloten en hun zaakjes gaan niet slecht.

Nog zijn de Belgen niet tevreden; zij roepen nog steeds weer om protectie, en waarlijk de regering willigt hunne eischen in. Er word invoerrechten geheven van **boter**, haver, meel, sommige ooftsoorten, enz. Voor al deze artikelen vinden onze landbouwers hoofdzakelijk in België afzet, zoodat ze ook hier weer tot de lijdende partij behooren. En alsof de maat nog niet vol is, zijn er tegen het volgend jaar nieuwe invoerrechten in het vooruitzicht gesteld en wel op de suikerbeten. Als de Hollandsche en Belgische suikerfabrikanten nu maar geen contract sluiten, waarbij zij overeenkomen een gelijken prijs voor de beten te besteden, dan zullen deze ,invoerrechten nog wel gecoupeerd kunnen worden. En toch zullen sommige bietenverbouwers nog gedwongen zijn bij de Belgische fabrikanten te contracteeren, want velen hebben als pachters verplichting aan die heeren of aan sommige agenten dier fabrikanten.

Al de opgesomde nadeelen, die voor onze landbouwere uit het door België gevolgde stelsel van protectie noodzakelijk voortvloeien, zouden nog te dragen zijn, maar voor onze boeren, die in de grensgemeenten wonen, is op den duur de concurrentie met de Belgische landbouwers niet vol te houden. Is er dan in den landbouw ook al concurrentie?

Aan de grenzen voorzeker en nog wel een doodende concurrentie ook. De Belgische boeren maken betere zaken dan onze landbouwers. Hoe kan het ook anders; hou varkens en hun vee zijn duurder en dagelijks kunnen zij hunne beesten gemakkelijk verkoopen; hun boter, granen enz., zijn beter aan prijs en hun uitgaven houden met die van onze boeren gelijken tred. En wat doet zich nu voor? Komt er op Hollandsch grondgebied een partij land te pachten, vast en zeker dat een Belg pachter wordt, want een "Kavel polderland" is bij hen zeer gewild. Zij kunnen of willen althans hogere pachten geven en hebben van de meestal Belgische eigenaars gewoonlijk de voorkeur. Land moet de boer hebben en zoo zijn onze grensboeren genoodzaakt hogere pachtsommen te betalen, dan zij onder de huidige omstandigheden kunnen opbrengen.

Onze gemeentebesturen zorgen, dat er zooveel mogelijk overal goede kunstwegen worden aangelegd. De kosten van aanleg en onderhoud moeten door de belastingplichtigen betaald worden, en de Belgische boeren, die nog zooveel mogelijk de tollèn ontduiken, rijden ze bij het gebruik van hun "Hollandsch land" voor een groot deel stuk, want de wegen van onze

hofsteden naar onze polders en die door onze boeren bereden worden, zijn hoofdzakelijk gewone straatwegen.

Niet alleen de landbouwers zijn de dupe van het indringen onzer zuidelijke naburen, maar ook alle ambachtslui en neringdoenden ondervinden er de nadeelige gevolgen van.

Schoenmakers, metselaars, timmerlieden, zadelmakers, ververs, enz., komen hier hunne Nederlandsche vakgenooten een onmogelijke concurrentie aandoen. Onze neringdoenden, die bedrijfsbelasting betalen, moeten lijdelijk Belgische kooplui met allerlei waren, die wel niet zoo degelijk, maar toch ook niet zoo duur zijn - en dat zegt heden ten dage veel - als de hunne, de huizen zien langs venten. En of de marskramers goede zaken maken? Puike, hoor ! soms heele karrevrachten met goederen worden in korten tijd uitverkocht. Deze koopt, omdat de prijs geringer is dan bij onze winkeliers, gene, omdat alles hem thuis gebracht wordt, en nog een ander, die wat eenzaam woont, koopt uit vrees; maar door dit alles verkoopen onze neringdoenden toch heel wat minder, dan het geval zijn zou, zoo die buitenlandsche rondventers geweerd werden.

En ten slotte vraag aan de „bedelaars met patent”, die de huizen langs loopen met postpapier, pijpedoorstekers, bezems, enz., waar ze thuis hooren en ge zult bevinden, dat ‘t allen Belgen zijn.

Het volk, dat in zijn uitdrukkingen wel eens ruw kan zijn, maar in die ruwheid soms waarheid spreekt, zegt onbewimpeld: „De Belgische ministers ruïneeren ons en de Belgische menschen eten ons op”.

Onzen Kamerleden kan niet genoegzaam gewezen worden op den droevigen en onhoudbaren toestand der grensgemeenten en van die van Zeeuwsch-Vlaanderen in het bijzonder, want het is treurig te moeten zien, dat een gewest, waar landbouw en veeteelt samengaan, en dat daardoor het rijkste en gezegendste van ons land zou kunnen zijn, een wissen ondergang te gemoet gaat.

Melkerijen.

Eenige landbouwers vragen ons nogmaals wat wij denken over samenwerkende melkerijen en vooral wat ons gedacht is over eene *uitgestrekte samenwerkende melkerij*, zooals men er te **Geeraardsbergen** eene ontwerpt.

Over samenwerkende melkerijën kent iedereen ons oordeel sedert lang. Daar waar er geene is in, een gemeente, is er eene te kort; en daar waar er twee en meer zijn, is er eene of meer te veel.

Over de ontworpenen samenwerkende melkerij te Geeraardsbergen is onze meening de volgende:

Eene melkerij in dien aard is goed in de Ardennen, waar de boerderijen zoo dun gezaaid staan als hier de kerk- en kapeltorens, waar eene melkerij op eene enkele gemeente onmogelijk is, waar het vervoer in alle geval toch verre moet gebeuren. Maar hier in ons dichtbevolkt Vlaanderen is dergelijke melkerij onnoodig, schadelijk voor de uitbating en vooral schadelijk voor de landelijke stiel- en neeringdoeners, voor den landbouw zelven. Zij is onnoodig omdat men overal een genoegzaam getal landbouwers in eenen kleinen kring kan samen vinden om dergelijke instelling tot stand te brengen en even goedkoop uit te baten. Zij is schadelijk voor de uitbating, omdat het werk te veel moet verdeeld worden.

Zij is vooral schadelijk voor zekere gemeenten, die goede boeren, goede landerijen en goed geweid hebben. Deze op hun eigen kunnen goede boter leveren, en gevolgentlijk goede prijzen bekomen, daar zij anders de slechte boter zullen helpen goed maken en min geld ontvangen.

Zij is opperbest schadelijk voor de landelijke stiel- en neeringdoeners en voordeelig alleen voor deze van Geeraardsbergen.

Ten eerste, overal zullen er betaalde controleurs moeten zijn en deze zullen gekamd en geschoren uit Geeraardsbergen komen. Ten tweede, de betalingen zullen te Geeraardsbergen gebeuren. Waar er geld ontvangen wordt, daar wordt ook gewoonlijk uitgegeven. Het geld zal op die wijze in de stad gelaten worden, in herbergen en winkels; terwijl anders een groot deel van het ontvangene geld bij stiel- en neeringdoeners van de gemeente blijft, als de melkerij op haar eigen, op de gemeente zelve wordt ingericht. En zoo helpt de eene boeremensch den anderen leven, zoo krijgt de eene voor den anderen meer genegenheid, zoo komt men nauwer bijeen, zoo leert men elkander beter kennen, zoo krijgt men onderling vertrouwen, zoo houden twist en tweespalt op en zoo bereidt men voor later eenen grond, waarop men alle soorten van samenwerkende landbouwnijverheden kan dan ontstaan. En 't zijn deze en deze alleen, die den landbouw zullen redden in latere tijden.

Boven dit alles nog is er eene beweegreden, waarom eene melkerij met werkplaatsen te Geeraardsbergen voor heel 't kanton af te keuren is, en deze luidt als volgt:

Als er iemand boter nodig heeft op de gemeente, hij moet naar Geeraardsbergen; gaat de werkman met eenige centen om botermelk, hij moet naar Geeraardsbergen; is er haastig wei nodig, voor menschen of beesten, onmogelijk ze te maken; gaat de kleine man om eene saus melk of kleine melk, men kan ie hem niet beschikken; en duizend andere kleinigheden meer, die op het huishouden van den werkman vallen.

Zonder hier iemand te willen kwetsen, gelooven wij te mogen zeggen dat hij, die de landbouwers van eene gemeente van elkander verwijderd houdt, en hen uitlokt om melkerijen te hel-

pen stichten ver van hunne gemeenten, eenen slechten dienstbewijst aan den landbouwer, aan den burger en aan den werkman.

Ziener

DE BELGISCHE BOERENBOND,

Niets geeft meer moed, om voort te gaan op den ingeslagen weg, dan den goeden uitslag te zien, waarmee de pogingen van anderen worden bekroond.

Duitschland met zijne machtige *Bauernvereine*, gaf het voorbeeld aan geheel de wereld, wat de aaneensluiting der boeren vermag.

Vele landen volgden, waaronder eindelijk ook Nederland, waar de „boerenbeweging”, vooral in Limburg, Noord-Brabant en een gedeelte van Gelderland, in vollen gang is.

België was reeds eenige jaren vóór Nederland met de oprichting van een Boerenbond begonnen, en wat het in die weinige jaren heeft tot stand gebracht, willen we in het kort onzen lezers mededeelen. Zij zullen hieruit zien, wat de boeren, vereenigd en gezamenlijk de handen aan het werk slaande, kunnen tot stand brengen.

Een professor der Leuvensche Universiteit, de heer *Simon Deploige* heeft in de *Revue sociale Catholique* verschillende artikelen geplaatst over den Belgischen Boerenbond, waaraan de volgende bijzonderheden ontleend zijn.

De Katholieke Congressen van Luik, door *Mgr. Doutreloax* in 1886 en 1887 saámgeroepen, waren de aanleidende oorzaak der Belgische Boerenbeweging. Graaf de Loé, de groote Duitse Boerenvriend, gaf bij deze gelegenheid een overzicht der *Bauernvereine* in Westphalen en Beieren, en wekte daardoor het verlangen op naar dergelijke vereenigingen in België.

Pastoor *Mellaert*, komt de eer toe den eersten Boerenbond in zijne parochie te hebben opgericht, onder de bescherming van den H. Isidorus, patroon der landbouwers.

De afgevaardigde van Maeseijk, de heer *Helleputte*, en de heer *Schollaert* ondersteunden terstond het streven van Pastoor *Mellaerts*, en den 20 Juli 1890 werd te Leuven eene algemeene vergadering belegd van landbouwers.

Hier werd de noodzakelijkheid erkend, om een band te krijgen tusschen alle plaatselijke vereenigingen, en besloten tot de oprichting van een algemeenen Boerenbond.

De Boerenbond stelde zich een drievoudig doel voor.

Vooreerst de verdediging der godsdienstige, zedelijke en materieele belangen der landbouwers.

Dan de verbetering der wetgeving op landbouwgebied, en eindelijk de aaneensluiting aller boeren in vereenigingen.

De Boerenbond verschilt alzoo van godsdienstige congregaties of broederschappen, maar eveneens van gewone landbouwvereenigingen. Hij wil rekening houden zoowel met het tijdelijk, als met het geestelijk belang zijner leden.

Op den dag zijner aanneming belooft het lid van den Bond een goed Christen en goede parochiaan te zijn; bijna overal heeft eene maandelijksche vergadering plaats in de kerk, en het feest des H. Isidorus wordt met buitengewone plechtigheid gevierd. De pastoor der parochie is dan ook van rechtswege lid van het bestuur of geestelijk adviseur.

Wat de Boerenbond voor het tijdelijk, het materieel belang zijner leden beoogt, bepaalt zich niet tot een enkele zaak maar omvat alle belangen der boeren.

Hij tracht de kennis van den landbouw te bevorderen door een maandblad (de Boer), door lezingen, proefvelden, onderrichtingen in de maandelijksche vergaderingen, en eindelijk door een centraal bureau van consultatie.

Om de kosten van voortbrenging zooveel mogelijk te verminderen, worden zaadgoed, meststoffen, veevoeder en landbouwbenodigdheden gezamenlijk aangekocht. Alle bestellingen worden opgezonden naar eene daartoe benoemde commissie, die het bestelde rechtstreeks aan iederen plaatselijken boerenbond afzendt. Op deze wijze is de Boerenbond eene coöperatieve vereeniging van aankoop, zonder magazijnen en zonder kapitaal, terwijl de kosten tot het strikt noodzakelijke worden teruggebracht.

„Het is onmogelijk,” zegt Pastoor Mellaerts in een artikel onlangs in de *XXe Siècle* verschenen, „het geldelijk voordeel te berekenen, door dezen gezamenlijken aankoop gemaakt. “Dat dit echter buitengewoon groot moet zijn kan men reeds hieruit afleiden, dat de tusschenhandel den prijs van het lijnmeel op één keer met 7 franco verlaagde. Dank den Boerenbond kunnen nu de kleinste boeren hunne waren koopen bij de groothandelaars tegen de minste prijzen, deze laten onderzoeken en aldus bedrog en knoeierij, die heden ten dage zooveel plaats hebben, voorkomen.”

In het jaar 1896 werden twee maal meer kunstmeststoffen en viermaal meer veevoeder aangekocht, dan het jaar te voren.

Daarenboven wordt er naar gestreefd de landbouwvoortbrengselen tegen loonende prijzen te verkoopen, en op meerdere plaatsen werden samenmelkerijen tot stand gebracht.

De Boerenbond heeft zich ook reeds beziggehouden met het oprichten van vee- en brandverzekeringen; zelfs hebben enkele lokale bonden ziekenfondsen in het leven geroepen.

Vooraf echter heeft men zich beziggehouden met de boerenleenbanken volgens het systeem van Raiffeisen. Thans bestaan er 94, en alle bloeien. Eene centrale bank vereenigt de lokale kassen, en sinds Januari heeft het Bestuur van den Boerenbond een Inspecteur aangesteld om de handelingen der aangesloten banken na te gaan, de balans te onderzoeken, en deze banken op de dorpen te verbreiden.

Op het gebied der wetgeving heeft de Boerenbond reeds verkregen:

1. Het verwerpen van een wetsontwerp tot verplichte verzekering tegen sterfte onder het vee.
2. Inkomende rechten op boter en haver.
3. Verhooging der schadeloosstelling voor afgemaakte beesten.
4. De tusschenkomst der Postspaarbank om de boerenleenbanken te helpen.

De Boerenbond heeft een agrarisch of landbouwprogram opgesteld, waarin hoofdzakelijk gevordert worden: Hervorming der belastingen en der hypotheeken; wettelijke bepalingen om de klas der kleine grondeigenaars uit te breiden, en een wet tot het keeren van vreemde concurrentie.

Na een zesjarig bestaan telt de Boerenbond 300 lokale gilden, waardoor 19000 families vereenigd zijn.

Aan het einde zijner studie over den Belgischen Boerenbond, schrijft Professor *Deploige*:

“Tegen den oorlog, die het Socialisme wil, zal de Boerenbond een gedachten weerstand bieden. Hij zal een onneembaar bolwerk vormen tegen de aanvallen der sociale revolutie. Aan den Bond behooren allen, die den vaderlandschen grond vrij, den eigendom geëerbiedigd en den Godsdienst geëerd verlangen.”

Om zeep. - Wegens het smokkelen van vee in België, schrijft een hollandsch blad het volgende:⁶

Eene broodwinning is weer om zeep. Het smokkelen van vee naar België gaat niet meer.

“ Sedert het ringelen der koeibeestuu in België, is ingevoerd, gaat het smokkelen zeer lastig.

“ En nu dat het Belgisch vee langs onze grenzen ook al geringeld is, nu is de smokkelhandel dood.

“ Men heeft begonnen met de ringen na te maken; maar dat spelleke kan ook niet doorgaan.

“ Trouwens, de Belgische beesten zijn niet alleen geringeld, maar ze zijn ook opgeschreven.

“ Met een woord, het smokkelen van hollandsch vee in België, behoort tot het verleedene.

“ Misschien zou men nog een beestje riskeeren; maar van kuddeu kan geen sprake meer zijn.

“ Ondertusschen zitten de smokkelaars te peizen en te herpeizen, om een baantje te vinden.

“ In afwachting smokkelen zij sigaren in België; maar, daar is niet veel op te verdienen.”

Middelburgsche Courant, 1898-04-09; p. 1/4

De belemmering van den buitenlandse handel door de vervalsingen.

Wij ontvangen bij herhaling het verzoek van verschillende firma's, om onze aandacht te wijden aan de ergerlijke knoeierijen, die hoe langer hoe meer onze boterhandel ondermijnen, en die eerlang zullen moeten leiden tot een zeer ernstige verzwakking van ons nationaal vermogen. Immers, de buitenlandse handel wordt hoe langer hoe afkeriger van het zaken doen met Holland - niet meer het land van „*melk en honing*” maar van „*margarine en surrogaat*” - daar, waar hij bij verkoop van de door onze knoeiers geleverde waren, onophoudelijk in zijn land bedreigd wordt met strafvervolging wegens vervalsing.

De hoeveelheden met margarine vermengde boter, die vooral uit noord-Brabant naar België en ook naar Frankrijk gaan, drukken zodanig de markt, dat het de eerlijke fabrikant of koopman ten enenmale onmogelijk is, zaken te doen; een groot fabrikant deelde ons dezer dagen mee dat, daar hij natuurlijk niet aan het „*gedwongen knoeien*” mee wilde doen, hij verplicht was de handel met België en Frankrijk *geheel op te geven*.

Wij achten het belangrijk, daar binnenkort hier te lande een verscherping, resp. herziening der boterwet, in uitzicht gesteld is, te dezer zake mede te delen, dat de nieuwe margarine wet, die in Duitsland in okt. j.l. in werking getreden is, volgens het oordeel van vele scheikundigen en fabrikanten, niet geacht kan worden doelmatig te werken of het bedrog voldoende te keren.

Ons bestek gedooft niet deze wet, in verband met de onze, aan een uitvoerige bespreking of kritiek te onderwerpen, doch in een voor ons land zo hoogst gewichtige aangelegenheid zal

6 Dit was eerder de wens dan de werkelijkheid van *Den denderbode!* - zie vervolg knipsels (ZHN.)

het voorzeker niet ongepast genoemd kunnen worden, indien zij, wier werkring dit meebrengt, hierover hun mening uiten. Wat onze opinie nu in deze aangaat, zijn wij vast overtuigd dat in de bestaande onhoudbare toestand een degelijke verbetering voornamelijk door drie middelen gebracht zal kunnen worden.

- 1) door belangrijke verscherping der straffen (d. i. toepassing van gevangenisstraf en van hoge boete);
- 2) door locale inspectie van natuurboterfabrieken door ambtenaren (controleurs);
- 3) door het verbod van in dezelfde fabriek margarine en natuurboter te bereiden.

Wat het eerste punt betreft - wij achten het overbodig dit te verdedigen - talloze malen betalen de knoeiers de betrekkelijk kleine boete zonder enig bezwaar, daar de winsten enorm zijn, en gaan rustig voort met adverteren en knoeien. Gevangenisstraf is voor dergelijke personen het enige dwangmiddel.

Het tweede punt is misschien te betwisten uit het oogpunt der hoge kosten - doch zouden hiervoor zeer goed de hogere beambten der politie dienst kunnen doen, of ook deskundigen en apothekers tegen een billijke vergoeding hiermede belast kunnen worden, zonder dat het nodig zou zijn een groot aantal nieuwe ambtenaren aan te stellen.

Aangaande het derde punt merken wij op, dat reeds zeer veel gewonnen zou zijn, indien dit verbod op de fabrieken toegepast zou worden, daar blijkt uit ervaring in het buitenland, het toepassen van de maatregel op winkels vooral in kleinere plaatsen, op zeer grote moeilijkheden stuit en voor de minder gegoede zeer bezwarend is.

Wij brengen onze opmerkingen en adviezen *bescheidenlijk* ter kennis van onze wetgevende macht, en hopen dat in ieder geval spoedig praktische maatregelen genomen mogen worden, om onze langzaam, doch zeker te niet gaande zuivel-industrie te helpen.

Aldus schrijven de heren dr. Van Hamel Roos en Harmens in het jongste nummer van het *Maamdbl. tegen de vervalschingen*.

Vlissingse Courant, 1898-10-12;

Men meldt ons uit Overslag (Zuiddorpe onder Axel O Z-V)

Op het Belgisch gedeelte der gemeente Overslag werd voor eenige tijd een boterfabriek gesticht. Met verscheidene ingezetenen dezer gemeente en Zuiddorpe had de eigenaar een contract gesloten tot levering der melk, mits zij vrij en onbelast mocht binnenkomen.

De directeur der belastingen, om inlichtingen gevraagd, deelde mede, dat volgens ministrieel besluit de melk vrij mocht binnenkomen, doch dat de Minister ten allen tijde de macht had den invoer te verbieden. Eenigen tijd gaat de zaak goed. De landbouwers brengen hun melk aan de fabriek en de douanen laten hen vrij passeeren.

Doch eensklaps veranderen de ambtenaren van tactiek en verbieden den invoer.

De eigenaar der fabriek wendt zich natuurlijk tot hooger hand, en het gevolg is, dat de Minister den vrijen invoer officieel verbiedt.

De landbouwers zijn over deze handelwijze van den Belgischen Minister alles behalve gesticht en hebben zich met adres tot onzen Minister van Buitenlandsche zaken gewend met beleeft verzoek zijn invloed te willen doen gelden om den Belgischen Min. van Landbouw te bewegen dit ongemotiveerd verbod in te trekken.

Nieuwsblad voor Zeeuwsch-Vlaandere 1899-02-25; p. 2/4

(Over Nederlandsche coöperatie boterfabrieken in België)

Indertijd hebben we gemeld, dat verschillende landbouwers van Overslag en Zuiddorpe zich tot den minister van buitenlandsche zaken met het verzoek, te beproeven intrekking te verkrijgen van het verbod der Belgische regeering, waarbij was bepaald dat de melk van hunne hofsteden afkomstig niet mocht worden verwerkt in de nabij de grens gelegen boterfabriek in de Belgische gemeente Wachtebuke.

Adressanten hebben nu van den minister ten antwoord ontvangen dat de Belgische regeering op hun verzoek afwijzend heeft beschikt.

Deze beschikking is o. m. daarop gegrond, dat, hoewel de invoer van melk in België vrij is, melkerijen gelegen op Belgisch grondgebied binnen een kring van 5000 M. van de grens, geen andere dan inlandsche melk mogen verwerken. Deze maatregel is genomen na invoering der wet tot het heffen van invoerrechten op boter en margarine, sedert welken tijd door landbouwers van aangrenzende landen op Belgisch grondgebied coöperatieve boterfabrieken werden gesticht, om in België voor hunne boter hoogere prijzen te kunnen bedingen, zonder het voor de boter geheven invoerrecht te moeten betalen.

Waar de minister ook het recht bezit om in bijzondere gevallen den invoer van melk te verbieden, is de maatregel van het verbod genomen smokkelarij een einde te maken.

dat de belemmeringen, die onze veehandel aan de Belgische grenzen ondervindt, niet wezenlijk moet geweten worden aan den toestand van ons vee, maar aan den geest van protectie, die de Belgische regeering bezielt, onder den drang van den daar te lande bestaanden „Boerenbond”;

dat ook tengevolge van den invloed, dien de Boerenbond bezit, een recht wordt geheven op den invoer van boter, welk recht onze roomboterfabrieken dwingt, hare room naar België te vervoeren, en daar tot boter te verwerken;

dat zij nogmaals wenschen te herhalen, dat van de Belgische regeering, blijkens het boven aangevoerde, geenerlei toenadering of welwillendheid in de zoogenaamde grenskwestie is te verwachten;

dat de bewoners van Zeeuwsch-Vlaanderen met hart en ziel aan Nederland zijn gehecht en met leede oogen zien hoe het grootste gedeelte van hunne streek in eigendom toebehoort aan Belgische eigenaren;

De afdeling Oostburg der Maatschappij tot bevordering van landbouw en vee-teelt in Zeeland heeft een adres aan H. M. de Koningin vastgesteld, waarin H. M. verzocht wordt, zoodanige overeenkomst met België te sluiten, dat voor Zeeuwsch-Vlaanderen open handel worde verkregen met den Noordkant

1899-04-28 Deventer Dagblad

— De zuivelconsulent in de provincie Friesland te Leeuwarden heeft gewaarschuwd tegen de gewoonte der veehouders in het Noorden der provincie om hun jong vee te merken met gaten in de ooren, daar het vee, dat bij onderzoek op de Belgische grens verdacht wordt verklaard te lijden aan tuberculose, wordt teruggezonden, na met een gat in het oor te zijn gemerkt.

Holland.

Smokkelarij. — Wij lezen in het *Rott. Nieuwsblad*:

— Gouden tijd voor de smokkelaars!

Terwijl men aan het Belgisch ministerie van landbouw nog steeds aan het overwegen is, op welke wijze men het best een einde zou maken aan de grenskwestie, gaat men aan de grenzen nog maar steeds voort om 's avonds en 's nachts schoone melkkoeien in België binnen te smokkelen.

Dank aan de ervaring van geroutineerde smokkelaars en de geheimzinnigheid, waarmede alles in zijn werk gaat, gelukt de smokkelhandel in den laatsten tijd buiten alle verwachting.

Van aanhoudingen of aanslagen wordt niets vernomen, zoodat kooplieden en smokkelaars tegenwoordig goede zaken maken.

— Aan het rapport van den consulent Koert over zuivelfabrieken, waarvan wij in ons vorig no. spraken, is het volgende ontleend:

Twee er van, gevestigd te Aardenburg en te Schoondijke, zijn zoogenaamde roomstations. De room gaat vrij naar België en wordt daar verwerkt tot boter

Boteruitvoer naar België.

Ondanks het invoerrecht van 10 cent op de kilogram boter, dat België heft, worden jaarlijks duizenden K.G. uit Nederland naar België vervoerd. Zoo bedroeg de invoer van boter in de maand Mei 276,955 kilogram en in de vijf eerste maanden van dit jaar 1,760,063 kilogram.

Samenwerken.

Wij ontleenen de volgende cijfers aan de vlaamsche redevoering van minister De Bruyn, uitgesproken bij de uitdeeling der landbouwdecoraties:

Om klaar te doen uitschijnen hoe snel de samenwerking zich ontwikkeld heeft, zal het voldoende zijn, de opgaven der statistiek na te gaan betrekkelijk de uitbreiding onzer landbouwinrichtingen sinds 1898.

	1894 aantal	1895 Aantal / leden	1898 Aantal / leden	1911 #
Samenwerkende melkerijen	20	69 / 3.501	237 / 23.819	506
Raiffaisenkassen	10	33 / 1.160	199 / 7.812	568
Onderlinge verzekeringen	30	279 / 2.735	533 / 50.152	
Boerenbonden en landbouw- syndicat	*	337 / 26.626	602 / 48.747	1001
# knipsel 1912-05-06				
* "slecht eenige"				

Op den tijd van drie jaar is het getal onderlinge veeverzekeringen en dit der boerenbonden en landbouwsyndicaten verdubbeld, dat der melkerijen verdriedubbeld en dit der raiffaisenkassen verzesdubbeld.

Melkerijen.

(Getrokken uit het laatste boek van Adv. Vliebergh, DE BOEREN.)

Hoe kan eene samenwerkende melkerij ingericht worden?

Er bestaan in Belgenland drie soorten van samenwerkende melkerijen: plaatselijke handmelkerijen, plaatselijke stoommelkerijen en gewestelijke melkerijen ook verbandsmelkerijen geheeten.

De plaatselijke melkerijen zijn ingericht onder de boeren van een dorp of van twee aanpalende dorpen; de gewestelijke melkerijen integendeel onder de boeren van een geheel gewestr, van vercheidene dorpen.

Plaatselijke Handmelkerijen.

Dit zijn kleine melkerijen die in vele onzer gemeenten bestaan en waar men de verschillende toestellen als afroomers, kernen enz. met de hand beweegt.

De leden brengen er hunne melk; deze wordt gewogen, men neemt er stalen van om de vetgehalte te bepalen, de melk wordt ontroomd en elk lid neemt seffens zijne ontroomde melk terug mede naar huts.

Men laat den room zuren en kernt hem.

Plaatselijke Stoommelkerijen.

Hier zijn het 's menschen handen niet meer die de toestellen in gang steken; de stoom zorgt daarvoor. Te Borsbeke bestaat zelfs eene melkerij door de electriciteit of barnkracht in gang gehouden.

De stoommelkerijen zijn veel beter maar ook veel kostelijker ingericht dan de handmelkerijen. Hier ook brengen de leden hunne melk, soms nochtans rijdt de voerman der melkerij rond om de melk der leden af te halen.

De melk wordt gewogen en er wordt een staal van genomen, dat men in eene luchtdicht geslotene flesch bij middel van eene antiseptische stof bewaart.

Al de melk wordt samen ontroomd en de leden krijgen ontroomde melk terug in verhouding van de hoeveelheid melk die zij geleverd hebben.

De room en ook de ontroomde melk worden gepasteuriseerd, dat wil zeggen ontsmet, om de levelingen of microben ten deele te doden of onschadelijk te maken.

De pasteurisatie der ontroomde melk is hoogst aan te bevelen. Dikwijls immers zet de mond en pootplaag voort door de ontroomde melk van de melkerijen.

Melk van aangetaste dieren wordt naar de melkerij gebracht en met de gezonde melk gemengd om ontroomd te worden. Elk lid der melkerij neemt ontroomde melk terug en voedt er mede zijne dieren. Alzoo zet de ziekte voort.

In Denemarken zal eerlang de pasteurisatie voor de ontroomde melk in de melkerijen verplichtend gemaakt worden.

Het zij hier ter loops gezegd dat de boer, wiens koeien de mond- of pootplaag hebben, zijne melk moet thuis houden; de koninklijke besluiten van 18 November 1894 en van 15 Maart 1898 verbieden den verkoop, het te koop aanbieden, het baewaren of vervoeren voor het gebruik door menschen, van melk- voortkomende van dieren aangetast door besmettelijke ziekten, en van boter vervaardigd met melk die niet mag verkocht worden.

Het pasteuriseeren van de ontroomde melk zou dus, overal waar het mogelijk is, moeten gedaan worden. Nu wordt het soms, zelfs in stoommelkerijen, verwaarloost.

Wat het pasteuriseeren van den room betreft, gepasteuriseerde room geeft beter boter. Handmelkerijen pasteuriseeren niet; de toestellen, daartoe noodig, kosten te veel geld. Pasteuriseren beslaat hierin dat men den room verwarmt tot 62-65 graden, de ontroomde melk tot 70-80 graden, en dan plotseling tot ongeveer 12 graden verkoelt.

Den denderbode, 1900-11-11; p. 2/4

Margarine. - Het nieuw reglement betreffende de margarine zal binnen eenige dagen in het Staatsblad verschijnen. De margarine, voor den handel bestemd, zal moeten gemengd worden met 50 deden sesaamolie en een deel ontwaterde aardappelbloem, op 1000 deelen. Zij zal moeten verzonden en geleverd worden in vaten, omringd met een rooden band van 5 à 10 centimeters lengte, met het opschrift - margarine • in 't zwart op witten grond.

Zekere soorten van kunstboter zullen niet mogen te koop gesteld of verkocht worden. De verkoopers van margarine zullen de woorden - melk, boter, room er niet mogen gebruiken in de opschriften van hunne inpakkingen, plakkaarten of uithangborden, of ook niet in eenig handelsdrukwerk om hunne nijverheid of hare voortbrengselen aan te duiden. Zij mogen evenmin verbeeldingen gebruiken, de melk- of boternijverheid voorstellende.

Het reglement vermeldt ook verschillende soorten van boter of margarine die niet zullen mogen verkocht worden. Het zal in voege treden op 1 januari 1901.

Nieuwe wet voor Boter naar België,

In België treedt met 1 Januari een wet in werking, waarin bepaald wordt, dat boter, welke lager titreert dan 25 c.c. niet als natuurboter beschouwd zal worden. Onze boter nu, titreert gedurende een gedeelte van het jaar *lager* dan dit aangenomen cijfer, zoodat gedurende een deel van het jaar export van onze boter naar genoemd land mogelijk wordt.

Naar aanleiding van deze feiten hebben wij ons nogmaals in verbinding gesteld met toongevende Londensche scheikundigen, om te weten, wat eventueel in Engeland zou kunnen geschieden, en of het misschien mogelijk zonde zijn, de onvervalschte doch lager dan 25 cc. titreerende boter, welke niet in België aangenomen wordt, in Engeland te doen accepteren. De Engelsche deskundigen verklaarden *in geen geval* dergelijke laag titreerende boter, als onvervalscht te kunnen aannemen.

De quaestie waarvoor onze boterhandel dus staat is niet: „Is laag titreerende boter onvervalscht of niet?” maar wel: dat het buitenland *weigert* laag titreerende boter als natuurboter te ontvangen, *zelfs al is deze onvervalscht*.

Toen in de Belgische Kamer de bedoelde nieuwe boterwet ter sprake kwam, werd door een der afgevaardigden gevraagd wat de Belgische boeren moesten doen met hunne natuurboter die lager dan 25 cc. titreerde, en dus onverkoopbaar was. Het merkwaardige antwoord van den minister luidde : “*Die moeten ze maar in hun eigen huisgezin opeten!*”

Onze export boterhandel zal met deze draconische besluiten van buitenlandsche regeeringen en scheikundigen rekening dienen te houden, en o. a. door speciale voeding der koeien gedurende een zekeren tijd van het jaar, het gehalte van vluchtige vetzuren moeten trachten te verhoogen. (Mndbl, t. d. Vêrv.)

Uitvoer van boter naar België.

Het N. v.d. D. zegt dat de uitvoer van Nederlandse boter naar België stadig afneemt en de tijd niet meer meer is dat België zelf zal gaan uitvoeren.

De oorzaak dezer vermindering is dat in de laatste jaren veel werk gemaakt wordt van zuivelbereiding. Op het platteland worden overal scholen opgericht, waar de meisjes onderricht krijgen in het bereiden van boter en kaas; op vele plaatsen ontstaan boterfabrieken, en door regering en landbouwverenigingen worden alle pogingen in het werk gesteld om het Belgische rundvee te veredelen. Daardoor neemt de productie van boter elk jaar toe, en in 1900 kon België reeds 2.614.888 kilo boter uitvoeren.

Onze boterhandelaren zullen dus naar andere markten moeten gaan uitzien, want steeds moeilijker wordt hun de handel op België gemaakt. Niet alleen moeten wij 10 cents per kilo invoerrecht betalen, maar sinds Nieuwjaar wordt ook elke hoeveelheid Nederlandse boter aan een scherpe keuring onderworpen. Wordt na scheikundig onderzoek vastgesteld, dat zij minder dan 25 titreert, dan wordt zij niet als boter, maar als margarine beschouwd en teruggezonden.

De Belgische minister van Landbouw heeft op zes plaatsen aan de Nederlandse grenzen laboratorium opgericht, waar scheikundigen dagelijks zeer ernstige proefnemingen doen met onze ingevoerde boter. Bovendien wordt door de inspecteurs op de vervalsingen van levensmiddelen aan elk grensstation van enig belang nauwlettend toezicht gehouden en wordt alle uit ons land komende boter nauwkeurig onderzocht. De kosten van deze keuring zullen natuurlijk binnenkort wel op de invoerder verhaald worden.

Den denderbode, 1901-05-02; p. 2/4

Frauduleuze invoer van Hollandsche boter. - Volgens de officiële statistieken betreffende den in- en uitvoer van de bijzonderste landbouwartikelen, die wij regelmatig mededeelen kan men vaststellen dat de invoer van boter steeds afnemende is.

Een Hollandsch dagblad doet hierbij opmerken “dat de officiële cijfers van den uitvoer van boter van Holland naar België niet volkomen juist is. Sinds er een invoerrecht van 20 centimen per kilo boter betaald wordt, weet menig grensbewoner zijne boter frauduleus in België te krijgen. Na eenige plaatsen is er zelfs een vaste persoon, die tegen de helft van de invoerrechten, dus tegen 10 centimen per kilo, wekelijks veel boter over de grenzen brengt.”

Wij hebben geen reden om aan die tijding te twijfelen. Wij gelooven zelfs dat die “vaste personen” ook zorg dragen de boter eerst met margarine te vermennen. Dat is aldus eene dubbele baat.

— Men schrijft van de Belgische grenzen aan de *N. R. Ct.* :

Behalve vee- en botersmokkelen, dat tegenwoordig aan de orde van den dag is, wordt hier ook het geheele jaar door voor duizenden guldens sigaren gesmokkeld. De meeste Belgische herbergen, welke niet meer dan 4 a 5 uren van de grens verwijderd zijn, worden door de smokkelaars geregeld van sigaren voorzien.

Ondanks het invoerrecht en de keuring aan de grens, werden in de maand Juni ruim 250,000 kilogram boter uit ons land naar België gezonden; terwijl de geheele invoer gedurende de 6 eerste maanden van dit jaar bedroeg 1,714,339 kilogram.

Boterhandel op België.

In de maand Juni werden 264,492 kilogram boter in België gevoerd. Deze boter kwam hoofdzakelijk uit ons land. Daarvan werd aan invoerrechten betaald de som van f 52,898.

In de eerste helft van dit jaar bedroeg de invoer 1,714,339 kilogram, waarvan 1,362,599 kilogram uit ons land kwamen.

Ondanks het invoerrecht van 10 cent per kilo en de keuring aan de grenzen blijft onze handel in boter met België toch zeer belangrijk. Evenwel is er eene vermindering waar te nemen. In de eerste helft van 1899 bedroeg namelijk de invoer 2,076,062 kilogram en in 1900 2,047,348 kilogram. Men moet echter in aanmerking nemen, dat wekelijks uit de grensdorpen belangrijke hoeveelheden boter frauduleus in België gevoerd worden.

België voerde in de eerste helft van dit jaar 1,403,891 kilogram boter uit, waarvan 1,402,428 kilogram naar Frankrijk gingen.

Boter in België.

Men schrijft van de Belgische grenzen aan het N. v.d. D.:

Reeds vroeger hebben wij er op gewezen, dat in België door het oprichten van cursussen voor zuivelbereiding, het stichten van coöperatieve boterfabrieken en het aanmoedigen van het kweken van goed melkvee, is de boterfabricatie in de laatste jaren sterk toegenomen, hetgeen allicht een ongunstige invloed zou kunnen hebben op onze handel in boter en kaas met België.

Tot nu toe echter blijft die handel nog even levendig. Ondanks een invoerrecht van 10 cent per kilogram, en een strenge keuring aan de grenzen, gaan er elke maand aanzienlijke hoeveelheden boter uit ons land naar België.

De Hollandse boter staat in België zeer gunstig aangeschreven.

In de grensdorpen gaan de vrouwen of dochters van vele landbouwers wekelijks met haar boter naar een nabij gelegen Belgische stad; zij moeten reiskosten en invoerrechten betalen, hebben een dag verlet en ontvangen ten slotte toch nog meer, dan wanneer zij haar boter thuis aan Nederlanders verkopen; wèl een blijk, dat de Nederlandse boter in België goed betaald wordt.

België bereikt, weliswaar, jaarlijks al meer en meer boter; doch deze dient niet voor eigen gebruik, maar gaat grotendeels naar het noorden van Frankrijk. De uitvoer van Belgische boter naar Frankrijk neemt elke maand toe en heeft in de eerste helft van dit jaar reeds meer bedragen dan de officiële invoer uit ons land.

In de eerste zes maanden van dit jaar werden uit ons land langs de grenskantoren ingevoerd 1.362.599 kilogram, terwijl België uitvoerde: 1.408.891 kilogram, waarvan 1.402.428 kilogram naar Frankrijk gingen.

Vergelijken wij onzen invoer in de eerste helft van dit jaar met dezelfde tijdstippen in vorige jaren, dan merken wij wel een vermindering op; doch men vergeet niet dat in de laatsten tijd, vooral uit de grensdorpen, grote hoeveelheden Nederlandse boter frauduleus over de grenzen worden gevoerd.

Voorname Belgische families en restaurateurs krijgen geregeld hun boter uit de grensdorpen. Deze boter wordt in potten gedaan, en als de gelegenheid gunstig is, gaat de gevulde pot naar de plaats van bestemming. Natuurlijk zijn die niet vermeld op de officiële lijst van invoer.

Wij geven hier de officiële cijfers van een gehelen invoer van boter in België, waarvan verreweg de meeste uit ons land kwam:

Eerste helft	1899	2.047.348	KG.
„ „	1900	2.076.000	„
„ „	1901	1.714.339	„

Uit ons land kwam in 1899 2,897,058 KG. in 1900 2,848,426 K.G. en in de eerste helft van dit jaar 1.362,599 K.G.

In de maand Juli van dit jaar bedroeg de invoer 259.679 kilogram en de uitvoer 241,992 kilogram, zodat er toen bijna evenveel boter werd uitgevoerd als ingevoerd.

BIJVOEGSEL: VAN DE MIDDELBURGSCHE COURANT

Maandag 23 September 1901, no. 224.

Een kijkje bij de bureu.

I. Hóe de toestand geworden is.

België is een buur, met wien we al menige onaangename woordenwisseling hebben gehad. We hadden vroeger vrijen invoer van vee in België en toen waren we heel tevreden, maar verklarende, dat wij het Belgisch toezicht op den gezondheidstoestand van het vee niet konden vertrouwen, besloot onze regeering den invoer van Belgisch vee te verbieden, niet alleen van rundvee, maar ook van varkens en van rauw geslacht vleesch. Die maatregel werd genomen voornamelijk om den handel in levend vee op Engeland open te houden.

De Belgische landbouwers en slachters gaven om die verbodsbepaling heel weinig. Uitvoer van rundvee, van varkens, van geslacht vleesch naar Nederland was niet noemenswaardig en moest er eens wat vee naar een of anderen grensbewoner in Nederland, - och men maakt in Nederland al sedert eeuwen wetten, maar zoo mooi, zoo samengesteld, dat ze bijna niet uitvoerbaar zijn en daarom in de uitvoering doorgaans ook veel te wenschen overlaten - dat beetje vee kwam toch te bestemder plaatse. Hadden de bewoners van de grensplaatsen, we spreken hier voornamelijk over den toestand in Zeeuwsch-Vlaanderen, eens een goed stuk vleesch noodig voor een of ander festijn, dan togen zij naar Brugge, Eecloo of Gent, kochten het daar, legden het even in een warme pan, dan was het vleesch gebraden en mocht worden ingevoerd, of.....als men daarvoor geen tijd had, dan bleef het “ongeschoeperd” en het kwam toch daar, waar het wezen moest.

Lang duurde die toestand echter niet.

Het verbod van invoer van vee had eerlang ten gevolge, dat geen vee over de grenzen mocht gebracht worden om Nederlandsche weiden te beleggen, tenzij dat vee was gekeurd en in orde bevonden door Nederlandsche veeartsen.

Voor die keuring moest door den Belgischen eigenaar van het vee betaald worden.

Daarbij kwamen kosten van weidepassen enz. enz.

Veel “pleegvormen” zeiden onze Zuiderbroeders en nog “vijzen” op den koop toe.

Die maatregel gaf aanleiding tot klachten.

Eerst van de man, die er rechtstreeks de moeilijkheden van ondervond, en daarna van zijn eigenaar, aan wien hij zijne bezwaren had medegedeeld.

Er werd gezonnen op middelen van weerwraak.

Er bestond een groote uitvoer van jonge varkens naar België.

De invoer van varkens in België werd verboden.

Totaal verboden, zonder eenig voorbehoud.

Nooit was de handel in varkens zoo levendig geweest, als hij werd na dit verbod.

In het noorden van de beide Vlaanderens wonen zeer veel kleine kooplui, die de beide deelen van Zeeuwsch-Vlaanderen dagelijks bezoeken om daar alles op te koopen wat van hunne gading is: paarden, veulens, koeien, kalvers, varkens, biggen, schapen, hoenders, eieren, mest, beer, asch.....kortom alles,, wat op eene hofstede en in de gemeente voortgebracht wordt met het doel, om het van de hand te doen.

Tal van die kooplui vonden hun bestaan in het opkopen van biggen, en ondanks de scherpe resolutie van de Belgische regeering ging het opkopen voort en zonder eenige bezwaren kwamen de Zeeuwsche varkens op de Belgische markten.

Die maatregel deed dus weinig af.

Ondertusschen veranderde in België de regeering van kleur.

In plaats van een liberaal bestuur, dat voor den vrijhandel was, kreeg men een clericaal gouvernement.

In dat bestuur, hetwelk door de grondeigenaars en de geestelijkheid op alle wijzen gesteund werd, namen mannen zitting, die met den vrijhandel wel niet officiëel braken, maar hem toch aan banden legden, als daartoe maar eenig geschikt voorwendsel kon gevonden worden.

Van het Nederlandsche vee - dat was een der eerste maatregelen - zouden bij den invoer voortaan inkomende rechten worden betaald. Aan alle kantoren van inkling kwamen basculen voor veeweging.

Daarover hoorde men van den Hollandschen kant wel eenige klachten, maar aan die rechten was men spoedig gewend en eenigen tijd ging alles weder den gewonen gang.

Nu is het vrij natuurlijk, dat grondeigenaars die pachters het liefste zien, die hun op tijd de hoogste pachten *betalen* en zich niet bepalen tot *beloven* alleen.

De grondeigenaars van België, tot welken men de clericale kopstukken mag rekenen, behooren ook tot die soort menschen en om hunne pachters in de gelegenheid te stellen *meer geld te maken* en dus ook meer te kunnen betalen, verschenen achtereenvolgens eenige wetten en besluiten, die hen daartoe in staat moesten stellen.

Invoer van rundvee uit Nederland werd wegens de daar heerschende ziekten eerst geheel verboden; als men vee noodig had, werden de grenzen voor een beperkten tijd geopend, daarna gingen ze weer dicht. Vervolgens kwamen de quarantaine-stallen.

Het doel van dien maatregel was tweeledig.

Men hoopte de prijzen van het vee te verhoogen en de fokkerij te bevorderen.

Natuurlijk verhieven zich ook in België vele stemmen van belanghebbenden, vooral slachters en veekoopers, tegen die maatregelen.

Van die zijden werden der regeering vaak harde waarheden gezegd, maar deze steunde op hare overgrootte meerderheid in de Kamers en bleef pal staan bij hare besluiten.

Toen ontwikkelde zich een uitgebreidere smokkelhandel, nagenoeg uitsluitend geleid door Belgische veekoopers, die zich in hunne belangen door de maatregelen der eigen regeering benadeeld zien.

En zooals dat bij al zulke zaken gaat: de kleine man waagt zijn hals en de groote lui plukken de voordeelen. Toch waren de smokkelaars over 't algemeen niet ongelukkig. Wel werd van tijd tot tijd een smokkelaar geknipt, een enkele boette zijne stoutheid zelfs met het leven, maar gewoonlijk werd daarvan, evenals van de overwinningen der Engelschen op de Boeren, meer leven gemaakt dan de zaak wel waard was. Er moest groote ophef gemaakt worden van die zeldzame voorvallen om bewijzen te geven van werkzaamheid, om den schijn aan te nemen van krachtdadig optreden, maar de meeste smokkelaars die voor den gerechte werden gedaagd, vonden nog tijd om "de streep over te gaan"; zij vestigden zich in Nederland om hun bedrijf voort te zetten in overleg met hunne collega's in België, en in Nederland wonen zij veilig, want uitlevering voor smokkelen geschiedt niet.

Eigenaardige vertooningen op dat gebied heeft men in enkele polders migtes, d. z. die, welke gedeeltelijk aan Nederland, gedeeltelijk aan België behooren en waarin Belgische groot-

grondbezitters in beide rijken land hebben, zooals bijv. in den Prosperpolder. Voortdurend ziet men vee in het Nederlandsche gedeelte uit Nederland invoeren en vervolgens, wat voor die vreemde koeien heel natuurlijk is, in België verdwalen.

Een eigenaardig verschijnsel, zoo'n verdwaalde koe !

En wat daarbij alleropmerkelijkst is.

Hoe grooter heer de grondeigenaar is, bijv. baron of graaf of zoo iets, hoe meer vee er in zoo'n polder aan de eene zijde wordt ingevoerd en hoe meer er ongezien aan de andere zijde verdwaalt.

De genoemde maatregelen van België, (geheele sluiting, quarantainestallen), hebben aan Nederlandsche zijde vaak kwaad bloed gezet.

Men heeft gesproken van maatregelen van weerwraak, van verhooging van de rechten op den invoer van de voortbrengselen van Belgische nijverheid en van nog vele andere zaken, maar 't is bij praten gebleven: de Nederlandsche regeering heeft wat brieven geschreven; de Nederlandsche afgezant heeft hoogstwaarschijnlijk met de Belgische regeering wel eens over de zaak gesproken, maar al die brieven en al die mondelinge gedachtenwisseling bleef, zonder eenige verandering in 't leven te roepen, den Nederlander ten goede.

Integendeel, de Belgische regeering vond nog andere middeltjes uit om den invoer uit Nederland te belemmeren.

Er werd eene belasting gelegd op den invoer van boter, van margarine, van haver als zij gedorscht is en ten slotte ook op die van suikerbieten, alle natuurlijk met het doel om de prijzen der inlandsche producten te verhoogen ten bate van pachter en eigenaar.

Maar is de regeering slim in het bedenken van middelen om aan geld. te komen, de handel is niet minder slim in het bedenken van middelen om geld te verdienen en ondanks vele van de opgenoemde plagerijen kunnen de grensbewoners van beide landen het in Zeeuwsch- en Belgisch Vlaanderen best met elkander vinden en zorgen de kooplieden in België nog steeds ijverig, dat het overtollige vee uit Zeeuwsch-Vlaanderen in hun vaderland verdwaald geraakt.

De belasting op gedorschte haver doet den prijs van haver te velde naar boven gaan en wagenvoeren bij honderden, beladen met ongedorschte haver, worden uitgevoerd, nadat zij van de Zeeuwsche landbouwers tegen zeer voldoende prijzen gekocht zijn.

De belasting op de boter heeft fabrieken tot afrooming in het leven geroepen. De room gaat onbelast de grenzen over en wordt met voordeel in België tot boter⁷ verwerkt.

Natuurlijk zijn die toestanden niet, maar zij zijn uithoudbaar en de grensstrijd, als wij dien zoo eens noemen mogen, drukt voor het oogenblik zwaarder op den Belgische grensboer, die in Nederland weiden moet beleggen en land wil bemesten, dan op de inwoners van Zeeuwsch-Vlaanderen.

Ziet daar de toestand, zooals hij tegenwoordig is een uitvloeisel van de maatregelen, door onze regeering genomen om den handel in levend vee met Engeland open te houden; maatregelen, welke ondanks alle aangewende pogingen totaal fiasco hebben gemaakt.

Engeland en Duitschland zijn voor den invoer van levend vee evenzeer, ja nog dichter, gesloten dan België en ... zoolang in ons land een stuk vee aanwezig is, waarvan men vermoeden kan, dat het aan tuberculose lijdt, zoolang zullen de grenzen van die landen wel gesloten blijven.

⁷ Er stond room!

Wij staan voor dat feit.

De tijd om daarover te pruttelen is voorbij. Pruttelen helpt toch niet. Laat ons liever de handen uit de mouwen steken en pogingen aanwenden om ondanks alle belemmeringen, evenals men zulks in Denemarken heeft gedaan, het geslachte vleeaeh aan de markt te , brengen in het buitenland. Wat in Denemarken kan, kan ook hier en de honderden varkens, die wekelijks uit Vlissingen vervoerd worden naar de Londensche markt, wijzen ons den weg, dien we moeten inslaan om door samenwerking den afzet van ons geslacht vee zooveel mogelijk te bevorderen.

Het getij is verlopen, de bakens moeten worden verlegd.

De uitvoer wordt belemmerd, de invoer vermeerdert bij den dag.

Daarom niet langer zitten uitkijken, of ons geene verbetering gebracht wordt, maar de handen ineengeslagen, om zelf verbetering te brengen.

Met stilzitten en pruttelen winnen we niets.

Dat kunnen wij, zoo we het nog niet wisten, leeren uit het feit, dat we ondanks hevig en vaak herhaald gepruttel in den tegenwoordigen toestand zijn geraakt.

Die toestand moet verbeterd worden door eigen kracht.

Daarom, nog eens, de hand aan den ploeg geslagen !

Het oog gewend naar onze bureu, om te zien, wat daar gedaan wordt, teneinde landbouw en veeteelt te brengen tot grooter ontwikkeling en den landbouwer en veehouder in staat te stellen den strijd vol te kunnen houden tegen de concurrentie, die hun van alle zijden, van het buitenland niet het minst, wordt aangedaan.

Wij duchten geene tegenspraak, wanneer we beweren, dat men in den regel veel meer kan leeren van zijne vijanden dan van zijne vrienden. De eersten doen ons steeds op onze hoede zijn, zij houden ons wakker - terwijl de laatsten de waarheid dikwijls hullen in fluweelen kleeding, steeds geneigd zijn onze zwakheden, onze fouten zelfs, te vergoelijken en ons vaak lof toezwaaien, waar wij daarop hoegenaamd geene aanspraak hebben.

Daar blijkt het reeds medegedeelde de Belgische regeering nu niet precies kan aangemerkt worden als te bestaan uit vrienden en bevorderaars van den Nederlandschen landbouwer en veehouder, maar integendeel alle pogingen aanwent om den Belgischen landbouw en alle daarbij behoorende takken onafhankelijk te maken van het buitenland in het algemeen, van Nederland in het bijzonder, daar komt het ons voor, dat het zeer nuttig kan zijn voor onze Zeeuwsche landbouwers en veehouders een kijkje te nemen in het land, dat bij ons wel min of meer met eene zwarte kool staat aangeschreven, maar waar ontegenzeggelijk zeer veel te leeren is om land- en tuinbouw in hunne ruimste beteekenis te onwikkelen en die beide bronnen van volkswelvaart tot een zegen te doen strekken voor de bewoners van het platteland. Wij willen daarom in de eerste plaats stilstaan bij het onderwijs in de landbouwkunde en in de zuivelbereiding en doen dat in een volgend opstel.

BIJ VOEGSEL: MIDDELBURGSCHE COURANT

Maandag 30 September 1901, no. 230.

Een kijkje bij de burenen, II,

De Melkerijschool.

Toen men in Nederland tot de overtuiging kwam, dat er voor het landbouwonderwijs ook iets gedaan moest worden, richtte de Regeering te Wageningen de Landbouwschool op, die onlangs haar 25-jarig bestaan mocht vieren.

Aan die school ontvingen verscheidene jongelui, die geld genoeg bezaten om de kosten van dat onderwijs te betalen, eene degelijke opleiding, maar het nut van die school voor den practischen landbouwer, voor den kleinen man, die zich de uitgaven van f500 en meer per jaar voor een kind, niet veroorloven mag noch kan, is tot heden toe zeer gering gebleven.

Toen men dat had ingezien, - en het heeft heel wat voeten in de aarde gehad, eer de Regeering tot die overtuiging te brengen was - begon men met de benoeming van rijkslandbouwleeraren voor de verschillende provinciën.

Deze stichtten meer nut, door de landbouwers te bezoeken, voor te lichten, voordrachten te houden, proefvelden te besturen enz.

Maar te ongelegener ure verbond men eenigen van dezen als directeuren aan eene winterschool, waardoor zij juist in een tijd, waarin zij de landbouwers het best op hunne voordrachten om zich zouden kunnen vereenigen, belet werden het land af te reizen en hun zaad uit te strooien op de breede velden, die nog immer braak lagen.

Ook de winterscholen leverden goede uitkomsten; maar voor den kleinen landbouwer waren de kosten, aan het geregeld bezoek van die inrichtingen door hunne zonen verbonden, te groot. Slechts enkelen maakten daarvan gebruik.

Naast landbouwschool en winterschool kwamen toen de landbouw cursussen. Het verkrijgen van de akte voor het geven van onderwijs in landbouwkunde werd op alle wijzen aangemoedigd; er werden gelegenheden geopend, waar onderwijzers, die deze akten wenschten te verwerven, onderwijs konden ontvangen van bevoegde mannen, in Zeeland van de onderwijzers aan de Winterschool, en de uitslag van dat onderwijs is over het algemeen, in onze provincie in het bijzonder, zeer voldoende.

Aan winterscholen en landbouw cursussen werden lessen toegevoegd in de zuivelbereiding. De zuivel-consulent, in onze provincie ruim twee jaar werkzaam, heeft met den besten uitslag cursussen in dat vak gegeven, maar... dat alles werkt wel, maar het werkt zóó zacht zóó langzaam, dat wij vreezen, dat er nog wel een paar menschengeslachten zullen komen en verdwijnen, eer het nageslacht eene doorloopende verbetering van het geheel zal kunnen vaststellen.

Intusschen men heeft de hand aan den ploeg geslagen: de hoofdzaak, is dat men nu blijft voortgaan en dat de regeering de blik ook eens naar elders slaat, om te zien, hoe het onderwijs in landbouw, veeteelt en zuivelbereiding moet ingericht worden, om meer dadelijk practisch nut op te leveren.

Laat ons bijv. eens nagaan, hoe de melkerijscholen in België zijn ingericht.

Deze melkerijscholen zijn tijdelijk.

Zij hebben niet alleen tot doel - volgens een rondschrĳven van den minister van landbouw - de melk-, boter- en kaasnĳverheid op de hoogte van den vooruitgang te brengen, maar ook, om het hare bij te dragen om *bekwame pachteressen* te vormen.

Het onderwijs in die scholen wordt zóó ingericht, dat jonge meisjes in korten tijd en zonder kosten - want ze behoeven daarvoor de ouderlijke woning niet te verlaten - de kundigheden kunnen verwerven, die noodig zijn om eene boerderij te besturen.

De oprichting eener tijdelijke melkerijsschool geschiedt op aanvraag van landbouwmaatschappĳen, van gemeenten, van landbouwverenigingen, zelfs van bijzondere personen, mits dezen een gedeelte van de kosten dragen; het overige wordt betaald door de provincie en door den staat.

Om de school te bekomen, wordt als voorwaarde gesteld, dat er een voldoende aantal leerlingen is en dat men kan beschikken over een goed lokaal.

Het aantal leerlingen is minstens 10 en hoogstens 16.

De kosten van een driemaandelĳschen cursus worden berekend op 800 gulden (1600 franken), waarvan de Staat 400, de provincie 250 en de aanvrager 150 gulden betaalt. Wanneer de aanvrager zorgt voor een goed lokaal, dan zijn de overige kosten voor hem zeer gering.

Het ministerie van landbouw zorgt voor de noodige werktuigen ter bewerking van melk, boter en kaas; voor de toestellen, dienende tot proefneming en onderzoek; voor de voorwerpen tot waarneming en proefneming; voor verzamelingen en voor boeken ter lezing.

De school wordt ingericht in eene boerderij of in eenig ander gebouw, waarin men beschikken kan over een ruimen kelder, eene werkplaats, een vertrek om te studeeren en een kantoor.

Wenschelijk is daarbij de vrije beschikking over een keuken en over eene of twee slaapkamers voor de onderwijzeressen.

De nabijheid van versch, gezond water is noodzakelijk.

De meisjes, die zoodanigen cursus willen volgen, moeten voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a) zij moeten 15 jaar geworden zijn en lichaamskracht genoeg bezitten, om alle werkzaamheden, aan de melkerij verbonden, te kunnen verrichten;
- b) zij moeten voldoende lager onderwijs hebben genoten, 't geen moet blijken uit eene verklaring van het hoofd der school, welke zij hebben bezocht;
- c) hare ouders moeten zich schriftelijk verbinden, dat hunne dochter (voogden, hunne pupillen) de lessen geregeld zullen bijwonen.

Het onderwijzend personeel bestaat uit drie personen.

- 1) Een bestuurder (bij ons zegt men meer deftig: directeur), belast met de inrichting en de geheele leiding. Hij zorgt voor de inschrijving der leerlingen, keurt en kiest het lokaal; heeft het geldelijk beheer en geeft onderwijs in de landbouwkunde, in het opkweeken van vee en in de gezondheidsleer. Overigens is hij belast met het toezicht op de practische werkzaamheden.
- 2) Eene melkerij-meesteres, belast met het onderwijs van alles, wat op de zuivelbereiding betrekking heeft (melken, boter- en, kaasmaken) en in het boekhouden.
- 3) Eene hulponderwijzeres, die de practische oefeningen der leerlingen leidt en met haar het gegeven onderwijs herhaalt.

Aan die leerlingen, welke aan het einde van den driemaandelĳschen cursus bij een af te leggen examen minstens de helft der te bekomen punten verkrijgen voor hare kennis van de practijk en van de theorie, wordt een getuigschrift van bekwaamheid uitgereikt.

Op dag en uur, door den bestuurder vastgesteld, mogen landbouwers en hunne vrouwen eens of tweemaal per week de behandeling der verschillende werktuigen bijwonen.

Sinds de tijdelijke melkerijscholen zijn ingericht, zegt de minister aan het einde van zijn rondschrijven, d. i. sedert 1890, hebben meer dan 2000 leerlingen het hooger omschreven getuigschrift ontvangen.

Het grootste aantal gediplomeerden passen hare kennis toe in de ouderlijke hofstede; eenigen zijn melkerij-meesteressen geworden; anderen zijn in groote melkerijen werkzaam, besturen kleine samenwerkende melkerijen, of zijn geplaatst in groote boerderijen, waar zij zich bezig houden met boterbereiding en met het besturen van het inwendige der boerderij.

Het theoretisch en practisch onderwijs toch, dat in de tijdelijke melkerijscholen gegeven wordt, omvat alles, wat eene bekwame boerin kennen moet. Bovendien leeren de meisjes daar studeeren en werken, zij gewennen zich aan orde, zindelijkheid en nauwkeurigheid en zijn daardoor volkomen berekend voor de taak, die haar later wacht.

Wij gaven in het voorgaande een kort overzicht van hetgeen door Staat en Provincie gedaan wordt om de boerendochters te bekwamen als goede zuivelbereidsters; men vindt in België ook eene uitmuntende school, waar aan meisjes het landbouwbedrijf onderwezen wordt in zijnen geheelen omvang.

In een landbouwblad lazen wij daaromtrent het volgende:

Daar de boeren niet voldoende ingelicht zijn omtrent de noodzakelijkheid van een degelijk onderricht, dat de toekomstige pachteres behoeft, en maar dikwijls behept zijn met verkeerde begrippen nopens hunne dochters, zoo moeten dezen zich dikwijls tevreden stellen met het onderwijs, dat zij op de lagere school ontvangen, waar gewoonlijk slechts weinig onderwezen wordt van hetgeen een buitenmeisje noodzakelijk moet kennen.

Enkelen komen in de gelegenheid later eene tijdelijke melkerij te volgen.

Dat is reeds eene groote verbetering.

Anderen, gelukkig is haar getal niet overgroot, worden naar een kostschool gezonden, waar men ze opkweekt tot schoone juffers, die piano hebben leeren spelen, maar van keuken, stal en hof niet het minste begrip krijgen.

Is het te verwonderen, dat dezen later bevreesd zijn een voet in den koestal te zetten !?

Wil men boerendochters opvoeden tot degelijke boerinnen, dan moet haar een volledig onderwijs gegeven worden met het oog op hare toekomstige bestemming, en wel in eene goed ingerichte landbouwschool voor meisjes.

(Wordt vervolgd.)

De samenwerkende melkerijen. - In sommige gedeelten des lands prijst men niet naar hare juiste weerde het nut van deze inrichtingen, en hier en daar tellen zij zelfs hevige bekampers. Het is een feit dat men hierbij veel moet afrekenen met de *esprit de routine* ofouden slenter, die op den buiten diep ingeworteld is, doch dank aan den ondernemingsgeest begint de boer in te zien wat groot belang hij kan trekken door zijne bijtreding aan eene samenwerkende melkerij.

Deze voordeelen spruiten eens te meer uit het verslag over de werkingen in 1900-01, van de samenwerkende melkerij van **Oostcamp**. hij Brugge, die sedert 10 jaar bestaat en eene modelinrichting mag genoemd worden.

Van October 1900 tot October 1901, werd er 6.553.263 kilos melk verwerkt; gemiddeld was er 26,5 kilos melk noodig om 1 kilo boter te maken.

De melkerij heeft 246.797 kilos boter voortgebracht, die aan den gemiddelden prijs van fr. 2,85 de kilo verkocht werden.

De leden hebben $9\frac{1}{4}$ centiemen per geleverde kilo melk getrokken.

Het getal leden is van jaar tot jaar aangegroeid en overtreft tegenwoordig het cijfer van 700.

De inrichting van Oostcamp, die in den beginne zeer klein was, werd vergroot naarmate de noodwendigheden; zij is thans eene groote en schoone fabriek, met eene machtige stoommachien, eene ijsmachien en al de volmaakte toestellen der melk-nijverheid.

In alle groote tentoonstellingen, onder ander te Brussel en Parijs, bekwam de boter van Oostcamp groote prijzen en op alle markten staat zij aan de hoogste prijzen.

Groote feesten zullen toekomend jaar plaats hebben om het 10-jarig bestaan van deze bloeiende inrichting te vieren.

De Belgische Boterhandel.

Onderstaande artikel treffen wij aan in een Hollandsch blad. Wij roepen er al de aandacht onzer lezers op in :

Sinds jaren wordt door ons land een levendige handel in boter gedreven met België en jaarlijksch worden groote hoeveelheden naar onze zuidelijke naburen gezonden, waar de Nederlandsche boter zeer goed aangeschreven staat en vooral door voorname families en in de groote hotels en restaurants bij voorkeur gebruikt wordt.

Jammer echter dat in de laatste jaren deze handel meer en meer afneemt, hetgeen blijkt uit de volgende cijfers, ontleend aan de opgaven, verstrekt door het Ministerie van Landbouw:

	Geheele invoer.	Uit Nederland.
	KG.	KG.
1896	5.803.833	4.269.466
1897	5.381.333	4.025.902
1898	4.633.476	3.539.554
1899	3.734.790	2.897.053
1900	3.632.351	2.848.426
1902	3.550.811	2.842.516
1902	3.334.186	2.675.346

De oorzaak dezer vermindering is, dat in de laatste jaren in België veel werk gemaakt wordt van zuivelbereiding. Op het platteland zijn overal scholen opgericht, waar de meisjes onderrecht krijgen in de bereiding van boter: op vele plaatsen ontstaan boterfabrieken, terwijl er door de regeering en door de landbouwverenigingen alle pogingen in het werk gesteld worden om het Belgische rundvee te veredelen. Daarbij komt nog, dat sinds 1898 een invoerrecht geheven wordt van 10 cent op elken kilogram boter uit Nederland ingevoerd.

Door dezen maatregel is de invoer van boter langs de grenskantoren verminderd; maar daardoor is ook een smokkelhandel in boter ontstaan. Menig grensbewoner weet zijn boter frauduleus in België te krijgen. Hoeveel er op die wijze over de grenzen gaat, valt natuurlijk niet te berekenen.

Door de grootere productie van Belgische boter zou de boterhandel met onze zuidelijke naburen niet veel meer te beteekenen hebben, als onze boter niet zoo gezocht was. België produceert tegenwoordig bijna evenveel boter als het voor eigen gebruik nodig heeft. Daar echter vele Belgen de Nederlandsche boter voor de inlandsche verkiezen, is België genoodzaakt geweest buitenlandsch een markt voor zijn boter te vinden. En deze heeft het gevonden in het Noorden van Frankrijk. Jaarlijks wordt al meer en meer Belgische boter naar Frankrijk gezonden. Ja, men verwacht dat eerlang de uitvoer van boter naar Frankrijk even groot zal zijn als de invoer uit Nederland.

Eenige cijfers, die den toenemenden uitvoer bewijzen, zijn de volgende :

	Uitvoer	Meer in-dan uitv.
	KG.	KG.
1896	2.702.818	3.100.985
1897	2.651.739	2.729.594
1898	2.940.541	1.692.635
1899	3.066.464	668.326
1900	2.619.563	1.012.788
1901	2.688.748	862.063
1902	2.558.523	775.663

(N. R. Cr.)

Bedrag van het verlies aan den landbouw veroorzaakt door de botervervalsching.

Dikwijls reeds hebben wij gezegd dat de vervalschte boter, in den handel gebracht, verleden jaar den prijs had doen dalen tot een bedrag van gemiddeld 17 centiemen. Daar er nagenoeg 70 miljoen kilogr. boter worden voortgebracht, zou het verlies voor den Belgischen landbouw kunnen geschat worden op $70,000,000 \times 0,17 = 11.900.000$ frank: Die kolossale som moet, naar onze meening, onze Regeering doen nadenken en ze aanzetten spoedig maatregelen te nemen om te beletten dat de vervalschte vreemde boter eene doodende concurrentie aan de Belgische producten doe.

De nieuwe wet, die men heeft aangenomen, zal, in zekere mate, de vervalsching binnen het land beletten, doch zal zonder kracht zijn, wat de vreemde producten aangaat, zoolang het cijfer der vluchtige zuren niet op ten minste 28 wordt gebracht.

Uit de beste bron weten wij dat een zoogezegde *boterfabrikant* (hij mag veeleer een vermenger van boter en vet worden genoemd), voorziende dat er moeilijkheden zouden oprijzen voor de bijzondere nijverheid die hij in België drijft, het voornemen heeft opgevat, eene fabriek tot vermenging in Holland op te richten om er boter te bereiden, die door de Belgische wet als zuiver wordt beschouwd. Hij vraagt enkel 3 centiemen voor het bereiden van een kilogram boter. Deze nijverheid! ongetwijfeld goede zaken doen en talrijke navolgers vinden. Men ga na welke winsten er kunnen gedaan worden!

Gesteld dat de boter wordt verkocht aan 3 frank. Men voegt er 25 à 30 t. h.⁸ margarine aan toe, die eene waarde heeft van omtrent fr. 1,20 de kilogr. Wanneer men 25 t. h. boter vervangt door eene gelijke hoeveelheid margarine, dan vervangt men een product dat $3 : 4 = \text{fr. } 0,75$ waard is, door een ander product, dat slechts $1,20 : 4 = \text{fr. } 0,30$ waard is : men doet dus eene winst van fr. 0,45. Wordt de vermenging gedaan tot bedrag van 30 t. h., iets wat dikwijls voorkomt, dan bedraagt de winst 54 centiemen per kilo.

En die boter mag zuiver worden verklaard, vermits de wet ze als zuiver beschouwt. Levert de verkoper ze aan fr. 0,25 beneden den prijs van echte zuivere boter, dan doet hij nog eene schoone winst en lokt hij al de klanten tot zich.

Wij hopen dat men het ontzaglijk nadeel, aan den Belgischen Landbouw berokkend, in aanmerking zal nemen om zoowel de vervalsching die in den vreemde wordt gepleegd, als die, waaraan men zich binnen het land zelf schuldig maakt, te doen ophouden.

⁸ t. h. = te honderd = % (ZHN.)

Onze goede geburen de Hollanders en de Margarineboter.

Onze uitvoer van boter neigt eerder tot vermindering, terwijl onze invoer toeneemt. Wij geven hieronder de cijfers van den handel in 1901, 1902 en 1903.

	1901	1902	1903
Invoer	4.440.451	3.553.145	3.553.145.
Uitvoer	2.070.637	2.559.703	2.689.388
Verschil	2.369.814	785.706	863.757

Zooals men ziet nam onze invoer vooral toe in 1903; vooral de verzendingen uit Nederland en Frankrijk vermeerderen.

In de laatste maanden van 1903 heeft Frankrijk nog al groote hoeveelheden boter van gewone kwaliteit uit Bretagne ingevoerd, terwijl de boter in België alsdan merkelijk in prijs verhoogde. Van den anderen kant, zendt de Hollandsche handel ons steeds grootere hoeveelheden margarineboter.⁹ Dit valt niet te betwijfelen: daartoe hoeven wij slechts de prijzen na te zien der boter die in de Hollandsche mijnen verkocht wordt. Deze prijzen zijn even hoog, soms hooger dan in België en nochtans wordt de Hollandsche boter, die 20 fr. inkomrechten per 100 kgr. moet betalen, hier te lande beterkoop verkocht dan onze boter van dezelfde uiterlijke kwaliteit.

Een groot deel der Hollandsche boter wordt vermengd met 20 t. h. margarine en de Hollandsche en Belgische firma's doen die menging gewoonlijk in lokalen op Nederlandsch grondgebied gelegen.

Deze handelwijze, die algemeen door den Belgischen handel bekend is, verwekt ongehoorde schade aan onze boternijverheid en zal slechts eindigen den dag waarop den invoer zal verboden worden van boter, herkomstig uit landen die dezelfde wetgeving niet zullen aangenomen hebben, over de fabricatie van margarine, als deze welke in België op deze nijverheid van toepassing is. Intusschentijd, bevinden zich boter- en margarinelijverheid in een toestand van ondergeschiktheid, waaronder alleenlijk de eerlijke kooplieden lijden.

9 Margarineboter = een of ander mensel van roomboter en margarine (ZHN.)

MAATREGELLEN tegen de VERVALSCHINGEN der NATUURBOTER.

Meermaals hebben wij er op gewezen dat het niet voldoende is maatregelen tegen margarine en andere kunstmatige toe bereide vetten te nemen, om de knoeierijen in den handel van natuurboter te onderdrukken. De natuurboter zelve moet het voorwerp zijn van een aanhoudend en scherp toezicht, om het gewenschte doel in de maat van het doenlijke te bereiken.

‘t Is in dien zin dat men in Holland, in den laatsten tijd de botercontrole heeft ingevoerd, onder de bescherming van het Staatsbestuur. En dat die controle wel het vertrouwen van de koopers in België schijnt te genieten, dit mogen wij opmaken uit het feit dat de boterinvoer uit Holland bij ons sterk toeneemt. Aldus, terwijl wij verleden jaar, in den tijd van 6 maanden 1.847.127 kgr. boter uit Holland ontvingen, is dit jaar, voor een zelfde tijdsverloop, de invoer tot 2.171.493 kgr. gestegen.

Er valt ook weinig, aan te twijfelen of een controlestelsel, in den aard van de botercontrole die bij onze noorderburen is in voege gebracht, zal ook den eenen of anderen dag bij ons tot stand komen, alhoewel men niet mag ontkennen dat het vooral van belang is voor de landen die, gelijk Holland, veel boter uitvoeren.

Op het Internationaal Zuivelcongres dat Maandag aanstaande te Parijs geopend wordt zal die kwestie overigens tot ernstige besprekingen aanleiding geven. Wij hebben er het bewijs van in de verslagen die er over aan het Congres worden aangeboden. Aldus heeft de heer J. Maenhaut, Volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Gent, die een bijzonder werkzaam deel heeft genomen aan al de pogingen welke in de Wetgevende Kamers zoowel als daarbuiten, in ‘t werk gesteld werden om in België aan de botervervalschingen een einde te stellen, in een belangrijk verslag dat op het Congres zal besproken worden, de volgende besluiten neergelegd:

- A) Geen verbod van invoer, tegen over de landen die de wettelijke verplichting aangenomen hebben, elk vet dat door zekere toe bereidingen gemakkelijk met de boter kan vermengd worden of waarvan men de aanwezigheid in de boter moeilijk kan vaststellen, met zekere kenmerkende stoffen (sesaamolie, zetmeel, enz.) te behandelen, gelijk zulk in België door de wet is opgelegd.
- B) Verbod van invoer van alle boter die niet bekleed is met het merkt van den Staat, tegenover de landen welke doeltreffende maatregelen hebben genomen binnen hunne grenzen om de zuiverheid der uitgevoerde boter door een getuigschrift te waarborgen.
- C) Volstrekt verbod van invoer tegenover de landen die geene beide voornoemde maatregelen toepassen.

Welke ook op het Congres het lot zij van dit voorstel, dat alle kans heeft aangenomen te worden, het beginsel van de botercontrole zal door de besprekingen en door de ondersteuning die het aldus ook bij ons zeer terecht komt te vinden, een goede schrede vooruitgeholpen worden.

Waren wij, bij de bespreking op het Congres aanwezig, wij zouden niet aarzelen aan het bezaaid en billijk voorstel van den heer Maenhaut onze stem te verleen.

P. D. C.

— Men schrijft ons:

In België waar voor enkele jaren nog geen enkele boterfabriek werd gevonden, zijn thans een kleine 500 van deze inrichtingen. Het middencijfer der kosten van elk aangesloten lid is 2½, hetgeen bewijst, dat hoofdzakelijk kleine boeren zich bij deze coöperatieve zuivel-fabrieken aansluiten.

Pogingen om over te gaan tot kaasbereiding wilden tot nog toe niet gelukken.

— Men schrijft van de Belgische grenzen:

Het is tegenwoordig aan de grenzen bijzonder stil met den smokkelhandel in vee. Juist in deze dagen, welke het best geschikt zijn voor den frauduleuzen invoer, is de vraag naar Nederlandsch vee in België niet bijster groot. De Vlaamsche landbouwers hebben namelijk gebrek aan veevoeder en, in plaats van hun veestapel te vergrooten, denken zij er eerder aan eenige runderen van de hand te doen. Vandaar dat de Belgische veemarkten tegenwoordig ruim voorzien zijn van allerlei slachtvee.

Tegen den aanstaanden weidegang verwacht men echter een herleving in den handel en dan zal ook het smokkelen van melk- en fokvee wel weer beginnen.

Stoomcentrifuge in België.

Thorn Den laatsten tijd wordt hier veel gesproken van een plan, dat nog al zeer verschillend beoordeeld wordt.

Naar het gerucht gaat, zou een heer, thans in België woonachtig, het voorstel gedaan hebben, in Kessenich eene stoomcentrifuge op te richten voor Thorn, Ittervoort, Neeritter en Hunsel.

Deze persoon zou de stoomkracht van de in Kessenich werkende stoompannenfabriek tegen zeer voordeelige voorwaarden kunnen gebruiken, en daar hij voor de boter geen invoerrechten behoeft te betalen, zou hij de kosten gemakkelijk kunnen goedmaken. Naar men vertelt, zouden echter de deelnemers zich moeten verbinden, om gedurende 29 jaren de melk te leveren, en voor de boter zouden zij den prijs ontvangen van 1¹/₂ cent beneden den middelprijs van Maastricht, maar dan ook geen verdere onkosten te betalen hebben.

Voor velen is dit aanbod zeer verlokkelijk, wijl men dan noch met bouwen te doen heeft, noch met de vrees, dat de stoomcentrifuge niet voldoende zou opbrengen.

Velen echter zijn ook van meening, dat de aanneming van dit voorstel de bron zal worden van een minder gewenschte, misschien zeer te bejammeren toestand voor onze streek.

Op zulke wijze immers wordt men afhankelijk van één enkel persoon, en nog wel wonende in het buitenland. Zou deze persoon zijn contract niet willen of niet kunnen nakomen, dan moest men in het buitenland gaan procederen, wat zeer kostbaar en zeer moeilijk is. Daarenboven

zou ieder voor zich moeten procederen, want de contracten zouden met ieder persoonlijk worden afgesloten, zoodat niet spoedig tot een gerechtelijk optreden kan worden overgegaan.

Dan moet men afvallig worden van de Maas-trichtsche botermijn, en is het een groote vraag, of de Zuivelbond wel genegen zou gevonden worden, de centrifuge weërom als lid aan te nemen, als het bleek, dat de nieuwe onderneming niet slaagde.

Men is dan tevens in de onmogelijkheid, het Rijksmerk te krijgen, wat wel voor ieder persoonlijk van weinig belang is, als de prijs, voor de boter uitbetaald, hoog is, maar wat wel een algemeen belang is.

En niet als een minste bezwaar wordt de mogelijkheid besproken, dat België zoo gemakkelijk den invoer van melk kan weigeren. Wanneer in den omtrek een geval van mond- en klauwzeer voorkomt, of de pokken onder het vee (tuberculose) erger optreden dan gewoonlijk, zal België waarschijnlijk daarin zeer licht aanleiding vinden invoer van melk te verbieden, evengoed als invoer van vee om gezochte redenen verboden wordt.

Geen wonder, dat waar vóór- en tegenstanders met nog al ernstige bezwaren tegen elkander staan, men zeer benieuwd is, wat de afloop zal wezen. Vooral, daar nog van een derde mogelijkheid gesproken wordt, namelijk aansluiting bij de stoomcentrifuge te Heel.

De besturen van Boerenbond en Centrifugen der verschillende gemeenten zullen ongetwijfeld de voor- en nadeelen ernstig overwegen, alvorens een voorste aan hunne leden te doen.

LANDBOUW.

De Duitse *Staatsanzeiger* deelt een bekendmaking mede van den Minister van landbouw van 30 Maart, waarbij de invoer van levende, herkauwende dieren, varkens, melk, room, versche en versch gezouten huiden, versche hoorns en klauwen van herkauwende dieren en varkens, van dierlijken mest, onbewerkte wol, haar en varkenshaar uit België en Nederland is verboden, op grond van de wet op de voorkoming en de onderdrukking van veeziekten. Toegestaan blijft: de invoer van overzeesche ruwe wol, die alleen voor den doorvoer in genoemde landen is geweest.

Het maakt niet veel verschil in den bestaanden toestand.

Den denderbode, 1907-05-05; p. 2/4

LANDBOUW.

HET WATERGEHALTE DER BOTER,

In België, mag belopen tot 18 t. h. Dit volgens het koninklijk besluit in dato van 20 October 1903. Op deze bepaling is nu in België eene bijzondere nijverheid tot stand gekomen.

Men koopt boter in Holland met 13 of 14 p. c. water, vult deze met 4 of 5 p.c. water aan, zoo dat ze steeds onder de vlag van het besluit ongestraft verzonden mag worden. Die 4 á 5 p. c. water stellen eene winst voor van 4 a 5 kilos boter of 12 á 15 franks per 100 kilos ingevoerde boter,

Als Engeland nu 16 p. h. als hoogste watergehalte aanneemt, zal België dan niet volgen? 't Ware toch altijd 2 p. c. water dat de Belgische verbruiker minder in zijn boter zou krijgen.

Den denderbode, 1907-05-05; p. 2/4

BOTER UIT AUSTRALIE.

In de vorige week is te Londen aangekomen de eerste zending werkelijk fijne en zuivere grasboter. Wat tot dusver werd ontvangen was meest nog, behalve een klein deel gras-, stalboter of boter van het vorige seizoen dat in de koelhuizen was bewaard.

Men verwacht dit jaar eene zeer belauwgrijke uitbreiding der zuivelnijverheid. Van 1 Januari tot einde Februari werden dit jaar uitgevoerd 6.662.500 kilogr. boter tegen 3.885.000 kg., in denzelfden tijd van 1906. In twee maanden tijds is dit jaar dus reeds 2.177.500 kgr. meer uitgevoerd.

Groote uitgestrektheden land, tot dusver alleen gebruikt voor het voeden van kudden schapen, worden in Australië tot boerderijen gemaakt.

In- en uitvoer van Boter en Kaas.

In Juni bedroeg de geheele invoer van boter 423.429 kil., waarvan 391,479 kil., uit Holland. Gedurende de zes eerste maanden was de invoer 2,646,798 kil., waarvan 2,480,976 kil., uit Holland. Gedurende het eerste halfjaar van 1907, beliep dezelfde tot 3,352.000 kilogr.

De invoer van kaas gedurende het eerste halfjaar van 1908 was 5,234.800 kil. Waarvan 4,570.000 uit Holland legen 9,940.000 kil., waarvan 4,223,000 kil. uit Holland in 1907.

In de maand juni alleen, werden 1.902.206 kilogr. ingevoerd waarvan 1,023,923 kil. uit Holland, 34.410 kil. uit Zwitserland, 34.358 kil. uit Frankrijk, 3.579 kil. uit Engeland.

De uitvoer van boter bedroeg in Juni 155.223 kil., Gedurende het eerste halfjaar van 1908, 902,750 kil. tegen 901.132 kil. in 1907.

Geheel onze uitvoer gaat naar Frankrijk en ondergaat weinig verandering.

Boter en kaas.

In Mei j.l., heeft België ingevoerd 551.809 kilos boter, waarvan 529.232 kilos uit Holland. De invoer van koloniale boter was niet zeer aanzienlijk, wat waarschijnlijk toe te schrijven valt aan de vermindering der boterprijzen. Gedurende de vijf eerste maanden der drie laatste jaren was de totale invoer respectievelijk 3.414.000 k. in 1912 3.027.000 k. in 1911 en 2.303.000 kilos, in 1910. Sedert twee jaar is de invoer dus met een derde vergroot.

Onze uitvoer is nog steeds afnemende: 565.583, kilos gedurende de vijf eerste maanden van 1912 en 674.976 kilos en 709.938 gedurende dezelfde maanden van resp. 1911 en 1910. In Mei j.l. beliep onze export tot slechts 104.125 kilos, bijna geheel naar Frankrijk.

Van kaas werd ingevoerd in Mei j.l.: 833.000 kilos en gedurende de vijf eerste maanden van

	1912	1911	1910
	4.040.019 k.	4.405.295 k.	4.081.680 k.
		Waarvan uit:	
Holland	3.288.119	3.733.099	3.426.478
Frankrijk	369.319	323.350	320.461
Zwitserland	309.391	262.984	283.815

De mindere invoer is te wijten aan de mindere productie van Holland, tengevolge der groote droogte van 1911. De Hollandsche kaas, die niet op contract moest geleverd worden, steeg den prijs en daar hij niet al te overvloedig in voorraad was zoo is de uitvoer naar den vreemde en dienvolgens het verbruik afgenemende geweest.

Zullen de cartellisten nu hunne "dwaling" erkennen ?.....Als ge, dat denkt!...

Hollandsche kaas

De Hollandsche kaas wordt immer hooggeschat in België, zooals blijkt uit de hoeveelheid die verleden jaar werd ingevoerd, namelijk 10.747.337 kilos.

De kaas is echter niet het eenige produkt dat uit Holland in België komt. Er werd ook van onze noorderburen binnengebracht 464.848 kilos boter, 36 miljoen eieren, 95 miljoen kilos aardappelen en 275 miljoen kilos beetwortels.

Onze handel voor wat de invoer uit Holland en vooral de takken der voedingsnijverheid betreft is ongeveer 10% aangegroeid, terwijl de uitvoer naar Holland ongeveer dezelfde is gebleven.

Waaruit men mag besluiten dat er in België jaarlijks meer en meer verbruikt wordt.

Volksblad, 22/05/1920; p. 2/4

Melk naar België !

Naar aan de Telegr. wordt gemeld, zal de Minister van Landbouw aan zes zuivelfabrieken in ons land voorwaardelijk vergunning verleenen voor den uitvoer van eenige honderdduizenden liters melk per maand naar België.

Alseerste voorwaarde wordt gesteld dat de gemeenten, waar de exporteerende fabrieken gevestigd zijn, zoowel als de omgeving daarvan zeer voldoende van consumptiemelk voorzien zijn.

Verder zal een recht van 60 cent per 100 liter voor de uit te voeren melk geheven worden, waarvan 40 cent aan de N. U. M. ten goede komt.

Zalt-Bommelsche Courant, 26/03/1921; p. 8/10

KNOEIÉRIJEN MET HOLLANDSCHE BOTER IN BELGIE.

De Algem. Nederl. Zuivelbond, waarbij 500 coöperatieve zuivelfabrieken zijn aangesloten, zal in verband met de knoeierijen in België een stand op de tweede officieele Internationale Jaarbeurs te Brussel inrichten, waarin op duidelijke wijze zullen worden uiteengezet het doel en de werking der Nederl. botercontrole, zoomede hetgeen hier voor de opvoering van de kwaliteit der zuivelproducten wordt gedaan.

Middelburgsche Courant, 01/03/1923; p. 3/4

Geen vrije uitvoer van Belgische boter.

Volgens mededeeling van den Rijks-Landbouw consulent, den heer A. Sevenster te Brussel, wordt met ingang van 2 Maart voor den uitvoer van melk, room en boter uit België een uitvoervergunning vereischt van den Belgischen Minister van Nijverheid.

IMPORT VAN VEE EN BOTER IN BELGIE,

De Brusselsche correspondent van de *Maasbode* heeft aan den minister van Landbouw van Dievoet gevraagd, welke maatregelen thans voor bescherming der Belgische boternijverheid en den veehandel onder de oogen worden gezien. De heer Van Dievoet antwoordde, dat men de inkomende rechten op de boter, die thans, evenals voor den oorlog, 20 frs per 100 kg bedragen, op 140 frs. zou willen brengen. Wat het vee betreft, hierop werd voor den oorlog een recht geheven van frs 0.15 per kg., dat in 1919 werd afgeschaft. Men wil nu het recht op geïmporteerd vee weer invoeren en het ineens vaststellen op 1 franc per kg. Momenteel is hieromtrent nog geen beslissing genomen, maar deze aangelegenheid heeft onze volle aandacht, verklaarde nog de minister.

BOTER-IMPORT IN BELGIE.

De Brusselsche correspondent van de „*Maasbode*” meldt:

Naar verluidt zou de regeering in verband met den invoer van boter en van room in overweging hebben genomen 't afschaffen der invoervergunningen, die tot verwarring aanleiding geven; deze zouden vervangen worden door een varieerende taxe tot een bepaald maximum, die zou worden toegepast in zoodanige verhoudingen, dat de prijzen van vreemde en van de inlandsche boter en room nagenoeg in evenwicht zouden blijven. Voor den import van versch vleesch zal dit systeem vermoedelijk eveneens toegepast kunnen worden.

Bij dit alles zullen de boeren wel gebaat zijn, maar het publiek dat, elken dag zwaarder belast wordt en veel liever vrije concurrentie zou zien voeren, waardoor de prijzen van deze artikelen aanmerkelijk zouden dalen, zal weer dieper in de portemonnee moeten tasten.

HET SMOKKELEN AAN de BELGISCH-NEDERLANDSCHE GRENS

Het smokkelen aan de Nederlandsch Belgische grens heeft op ontzaglijke wijze uitbreiding genomen. Haast geen grensbewoner of hij maakt er zich eene rijke broodwinning van. Jong en oud, mannen en vrouwen buurten er zich druk mede bezig. Voor hen schijnt de crisis geweken en de vette jaren terug aangebroken.

De kwaal woedt wel het ergste in Zeeland. Er wordt niet alleen van België naar Holland, maar ook van Holland naar België gesmokkeld. Dit laatste heeft vooral betrekking op de naphtha welke hier druk uit Holland wordt ingevoerd;¹⁰ verder wordt er kaas, boter, margarine, varkens, schapen; en geitenvleesch gesmokkeld, om niet te gewagen van het levend vee, dat, men bij tij en ontij over de grens ziet drijven.

Van uit Belgrie wordt er voor het oogenblik vooral veel suiker naar Holland gesmokkeld. Zulks geschiedt natuurlijk niet met een paar pond. Van uit het binnenland komen er zware vrachtauto's naar de grens gehold. Gezien de mogelijkheid van een treffen met de rijkswacht of tolbeambten, zijn al deze vrachtauto's met ijzeren platen versterkt. Deze maatregel vanwege de smokkelaars is niet overbodig, want herhaaldelijk reeds worden de vrachtauto's welke niet ingingen op het bevel te stoppen door de openbare macht beschoten.

De smokkelaars laten den laatsten tijd dit vuur niet onbeantwoord en zoo kwam het herhaaldelijk tot revolvergevechten.

Het beeft zich o.m, nog voorgedaan in den afgelopen nacht te Selzaete, waar eene brigade tolbeambten in hinderlaag lag en eens bende smokkelaars verraste. Er werden langs beide kanten schoten gelost, waarop de smokkelaars op de vlucht sloegen en het vee in beslag werd genomen.

10 Benzine! (ZHN.)

Het smokkelen aan de Grens

Ophefmakende zaak te Moerbeke.

Waar de grens in opschudding werd gebracht door eene gebeurtenis welke getuigd van den stouten, durf der smokkelaars.

Het smokkelen van boter uit Holland geschiedt op groote schaal op de baan van **Koewacht** naar Moerbeke-Waas.

Op voornoemden dag waren twee tolbeambten van dienst op dezen baan toen er twee groote luxe-auto's kwamen aangebeld die blijkbaar helemaal geen gevolg wilden geven aan het sein tot stoppen dat hen werd gegeven. De tolbeambten zouden hen verscheidene revolverscholen achterna en gelukten er aldus in den tweede auto tot sloppen te dwingen, De chauffeur van dit voertuig sprong weg van achter zijn stuur en verdween in de bosschen.

Toen de tolbeambten den inhoud van den auto doorzochten stelden zij vast dat er zoowat 500 kgr. boter in geladen was.

Een chauffeur uit Stekene, M. Vandewelde werd gelast, auto en lading naar, het depot van Selsaete over te brengen. Hij was vergezeld van de twee tolbeambten welke hun rijwiel achter op den auto hadden gebonden, om na regeling der zaak hiermede terug te keeren.

Halverwege stopten men bij eene herberg ten einde een glas bier te drinken.

Terwijl de tolbeambten en chauffeur zich in de herberg bevonden, sprong vlug, een persoon achter het stuur van den verlaten auto en reed er mede van door naar Holland toe.

Het geroep der beetgenomen tolbeambten kon niet meer baten. Een aankomende auto werd opgeëischt en hiermede de achtervolging ingezet.

Toen men aan de grens kwam te Overslag vernam men dat juist een auto geladen met boter en twee rijwielen Holland was ingereden.

Tolbeheer evenals gendarmerie van Holland en België hebben nu de koppen bij elkaar gestoken ten einde den dader op te sporen welke hen zoo behendig wist te verschalken.

Het is klaar dat deze geschiedenis aan de grens druk besproken wordt:

Het Smokkelen aan de Grens

Een nieuw trukje

Alle dagen vinden de smokkelaars iets nieuws uit om de tolbeambten beet te nemen. Hun optreden wordt al stouter en stouter.

Een eigenaardig geval heeft zich voorgedaan te Koewacht. Aan 't grens kantoor op Nederlandsch grondgebied stonden er drie groote vrachtauto's, waarvan er twee geladen waren met boter, bestemd om over de grens te worden gesmokkeld.

De 3de vrachtauto welke ledig was reed tot voor de grens. Teeken werd gegeven om te stoppen en de bedienden gingen in dan vrachtauto zien of er niets onder het groote dekzeil verborgen was.

Op hetzelfde oogenblik reden de twee andere vrachtauto's met eene snelheid van 80 km. in het, uur de grens over. Zij verdwenen op Belgisch gromgebied waar de derde camion hen waarschijnlijk later ergens is gaan vervoegen daar hij niet de minste smokkelwaar geladen had.

Eens te meer werd de wijze waarop men de tolbedienden had beetgenomen druk besproken.

Boter en vee aangeslagen

Te Kemseke werd een groep smokkelaars welke tijdens den nacht eene partij boter over de grens trachtten te smokkelen door de tolbeambten verrast. Zij sloegen op de vlucht en lieten de boter achter.

Deze word in beslag genomen en nog denzelfden dag openbaar verkocht ten voordeele der staatskas.

Te De Clinge slaagde de toloverste er in eene koe aan te slagen welke uit Nederland, Belgie was ingedreven.

Ook hier konden de smokkelaars ontsnappen.

Het Smokkelen aan de Grens

Nieuwe belangrijke vee-aanslag te Stekene (Waas) Puyvelde.

Men schrijft het volgende over de gevechten tusschen **veesmokkelaars** en tolbedienden:

Geen enkel grensbewoner van de streek Waasland heeft het nog geweten, dat het smokkelbedrijf zoo erg toeneemt dan hedendaags; het is nu niet meer in den nacht alleen dat sluikroovers met gansche troepen vee van Holland komen, om 't verder België in te drijven, maar ook gedurende den dag ziet men ze over de Noordergrens komen met gansche kudden.

Volgens bekomen inlichtingen slaat het vee op onze markten zoo wat overal op, terwijl het in Nederland voortdurend in prijs daalt: dat schijnt de oerzaak te zijn, dat er met honderden smokkelaars zijn in het Waasland, die met dat gevaarlijk stielkje hun brood verdienen, ongerkend deze die zich bezig houden met suiker, naphta, petrool, kunstboter, schoenen en meer andere dergelijke produkten: men moet er nog bijvoegen dat, ze ook veel koopwaren uit België smokkelen, doch meer uit Holland naar België.

Aan deze winstgevende zaak ziet men alleen, dat er veel menschen zijn in de streek van het Waasland die op hoogen voet leven. Zoo ook in het grensgebied in Zeeland, waar er nog meer personen zijn die het smokkelen liefhebben.

In den loop dezer week konden wij melden, dat de rijkswachbrigaden voor 15000 frank gesmokkelde koeien aansloegen langs de Stekensche vaart; denzelfden nacht was het in de wijk Bormte te doen met de tolbeambten.

Maar nu, gedurende den verlopenen nacht, werd de Waterstraat, dicht bij de wijk "Kwakkel" in opschudding gebracht, door een bombardement met revolverkogels. Het was de vliegende brigade van den heer tolcontroleur De Meijer, die een troep smokkelaars achtervolgde van de uiterste Noordergrens tot aan bovengemeld punt,. Daar er op die plaats veel groote waterbeken zijn hadden de smokkelaars met hun troep vee het niet gemakkelijk. Links en rechts tuimelde koeien, en smokkelaars in grachten en kanten.

Na eene uiterst bewogen jacht, in de duisternis, gelukten de grensposten erin de smokkelaars op de vlucht te drijven, terwijl de troep vee, bestaande uit acht beste Hollandscho prijkskoeien in de handen van de vliegende tolbrigade bleef.

Al het vee, dat op zijn doorgang vanwege de bevolking veel beziens had, werd gestald in het, veedepot, te De Clinge Waas, waar de buit op 30.000 frank werd geschat.

Ook België heeft zijn probleem: boter of margarine?

Het werd gesteld tusschen de landbouworganisaties en de margarine-fabrikanten. De laatsten hebben, in eerste instantie, het pleit verloren: alle fabrieken van de „*Belgische Margarine Unie*” hebben sinds 18 November j.l, hun poorten gesloten. De Belgische margarine-fabrikanten weigeren te voldoen aan het voorschrift van het Ministerie van Landbouw, dat hun gebiedt, voor een deel hunner jaarlijksche productie kleurlooze (witte) margarine te vervaardigen.

Bij hun weigering beroepen zij zich op het publiek, dat geen witte margarine wenscht. De Minister van Landbouw blijft echter bij zijn maatregelen, die, blijkens een desbetreffend regeerings-communiqué, geen ander doel hebben, dan de bescherming der boter-productie, welke de laatste jaren, door de steeds stijgende voortbrenging van margarine, in het gedrang gekomen is.

In 1936 werd in België een kwantum van 52 miljoen kilo margarine vervaardigd en verkocht. Sinds den oorlog is de voortbrenging van margarine in België ieder jaar gestegen en geholpen door een Amerikaansche reclame heeft men het gebruik er van voortdurend weten op te drijven. De abnormale verhoudingen in den omzet van boter en margarine werden voor de laatste nog begunstigd door het enorme prijsverschil tusschen de twee producten: De prijs van een kilo Belgische margarine bedraagt nauwelijks een derde deel van hetgeen men voor een kilo inlandsche-boter moet betalen. Om aan die abnormale verhoudingen een einde te maken heeft de Minister ingegrepen.

Volgens hem betreft het hier een vraagstuk van algemeen belang, omdat de nationale zuivelvoortbrengst een onontbeerlijke factor is in het evenwicht der economie van het land. De nieuwe maatregelen staan de fabrikanten echter nog toe als boter gekleurde margarine in den handel te brengen tot een gedeelte der hoeveelheid die in 1936 geproduceerd werd. De fabrikanten wilden van die beperking echter niet weten, en sloten hun fabrieken, waardoor het land zonder margarine is. Het gevolg daarvan is een massa-invoer van vreemde boter, voornamelijk Hollandsche en Deensche, welker import door den Minister bij deze gelegenheid is verhoogd. Een ander gevolg van deze “margarine-staking” is de gedwongen staking van den smokkelhandel in boter tusschen Nederland en België, welke den kommiezen aan de grenzen in Zeeuwsch-Vlaanderen, Brabant en Limburg thans eenige rust geeft.

Botersmokkelen van Nederland naar België.

Volgens het Belgische blad „Het belang van Limburg” wordt maandelijks een miljoen kilo boter, dat is 1/8 gedeelte van het totale Belgische verbruik, uit Nederland naar België gesmokkeld. De douanedienssten staan tegenover deze goed georganiseerde smokkel op grote schaal machteloos en nog geen 2 tot 3 procent kan in beslag worden genomen.

In Limburg ligt het zwaartepunt van deze botersmokkel tussen Kinrooi, Hamont en Lommel, terwijl in Antwerpen Arendonk, Popel en Meerle de belangrijkste smokkelcentra zijn. In de beide Vlaanderens is de gehele grens het actieterrain der smokkelaars.

Wanneer de dragers eenmaal terug zijn in België, brengen zij de boter naar het afgesproken verzamelpunt, waar zij hun loon van fr 4 tot fr 5 per kg gesmokkelde boter in ontvangst nemen. Nu moet de hoeveelheid boter, die dan reeds uit ettelijke duizenden kilo's bestaat, nog over de bewaakte bruggen in België worden gebracht. Hiervoor beschikt de grote smokkelbaas over een aantal vracht- en personenauto's, bemand met chauffeurs, die voor niets terugdeinzen. Hij kent bovendien op zijn duimpje de bruggen waar vrijwel geen controle wordt uitgeoefend en het risico dat genomen wordt bedraagt dan ook nog geen vijf procent. De bemanning van het smokkelkonvooi is gewapend en heeft opdracht onder geen voorwaarden snelheid te minderen.

In de jaren 50 en 60 was botersmokkel van Nederland naar België een lucratieve bezigheid. Hierover zijn redelijk wat knipsels te vinden (botersmokkel = 323x en België+botersmokkel = 71x) Hierbij waren – officieel - geen zuivelfabrieken bij betrokken. Wel een onbekend *zuivelbedrijf* van P.H. te Knoetingendie welke in 1951 30.000 K.G. omzette naar België (PZC 1959-12-09)

Niet verder uitgezocht!

Dokwerker werd „roombaron" in Douaniers en fabrieken betrokken in smokkelcomplot?

Twintig miljoen gulden boete geëist.

Op 8 December zal in het Antwerpse Paleis van justitie een opzienbarend zuivelschandaal terecht worden waarvan een vroegere dokwerker, thans „Roombaron Desmedt" genoemd, de centrale figuur is. Tegen hem en enige medeplichtigen is niet minder dan een boete van ongeveer twintig miljoen gulden geëist wegens het smokkelen van duizenden tonnen room uit Nederland.

„ROOM" VERANDERDE IN „MELK"

Met dit proces is een einde gekomen aan een enorm smokkelcomplot, waarbij ook Belgische douaniers betrokken schijnen te zijn alsmede enige Nederlandse zuivelfabrieken, waarvan twee der grootste in **Zuidelijk Drenthe** en in **Brabant** liggen. Een smokkelhandel, die ruim anderhalf jaar heeft geduurd.

De „Roombaron", die reeds voordien op smokkelgebied actief schijnt te zijn geweest, kreeg zijn grote kans in de nawinter van 1950, toen de Belgische regering op grond van verschillen in productieprijzen een heffing legde op uit ons land ingevoerde boter.

Bij deze regeling werd echter vergeten om ook een heffing op Nederlandse room te leggen en aangezien men uit room de boter fabriceert, nam de vrije uitvoer naar België een enorme vlucht.

Het Belgische ministerie van landbouw stak spoedig een stokje voor deze lucratieve, doch voor de Belgische producenten nadelige invoer en legde ook een heffing op de room.

HET LEK GESTOPT.

Desmedt en zijn medewerkers vonden de roomimport echter een veel te winstgevend zaakje om ermee op te houden en zij kwamen tot de ontdekking, dat er best iets op was te vinden. Ze vonden uit, dat Nederlandse exporteurs uitvoermachtigingen van het Bedrijfschap voor Zuivel moeten hebben doch dat deze machtigingen aan de grens achterblijven, en eveneens, dat de invoer van gecondenseerde melk in België vrij was. Dus kochten ze room in ons land aan die onder uitvoermachtiging en van de juiste etiketten door de Nederlandse douaneposten werd gebracht.

DOUANIERS IN HET COMPLIT?

Getuigen hebben verklaard, dat, althans op bepaalde Belgische grensposten, douanepersoneel in het complot moet zijn geweest.

Tussen de grensposten in Niemandsland verdwenen de etiketten „room" van de verpakkingen, die dan netjes voorzien van het etiket „gecondenseerde melk", bij de Belgische douane werd binnengebracht.

Zeer vaak zijn ladingen van deze romige gecondenseerde melk ongemoeid doorgedaan, nadat douanepersoneel „in optocht" met pannetjes netjes een „tol" in de vorm van hoeveelheden room had geïncasseerd.

In andere gevallen, wanneer monsters van de gecondenseerde melk moesten worden genomen, werd de „Roombaron" ijlings gewaarschuwd, die dan vliegensvlug met zijn dure

auto kwam aansuizen, een gezellig praatje met de douaniers aanknoopte en dan tersluiks de monsters verwisselde voor echte busjes gecondenseerde melk.
Op een goede dag - voor hem een slechte - liep de Baron tegen de lamp.

NOG STEEDS SMOKKEL.

Merkwaardig is echter, dat, sinds het met de room van Desmedt geen „botertje meer tot den boom” is, de frauduleuze invoer van boter uit Nederland weer hand over hand is toegenomen. De hoge grensheffing op het Nederlands product, die door ons land en België wordt gedeeld, betekent voor vele smokelaars een behoorlijke verdienste.

DAGBLAD AANGEKLAAGD.

Overigens heeft deze affaire voor het dagblad „Het Vrije Volk” nog een staartje. Dit blad bracht nl. ook het bericht dat een aantal Nederlandse bedrijven zich schuldig hadden gemaakt aan het smokkelen van room naar België en noemde hierbij o.m. „*De Ommelanden*”. De directeur van „De Ommelanden” heeft nu het A.N.P. medegedeeld, dat hij bij de Groninger arrondissementsrechtbank een proces wegens smaad tegen dit blad aanhangig zal maken.

Nederlandse fabrieken voor 70 miljoen frs aangesproken.

Hoe het Belgisch-Nederlandse roomcomplot werd ontmaskerd.

De „roombaron” weer in een nieuwe fabriek?

Het Belgisch-Nederlandse room-complot, waarover we laatst schreven, houdt in zuivelkringen van beide landen de gemoederen druk bezig. De hoogste eisen tot schadevergoeding en boeten door de Belgische regering zijn in België gevallen. Van de ruim 300 miljoen francs echter worden ongeveer 70 miljoen van drie Nederlandse betrokkenen gevorderd, nl., blijkens Belgische gegevens, van een grote Brabantse fabriek tot een bedrag van ongeveer 50 miljoen, van een fabriek in Zuidelijk Drente van ongeveer twee miljoen en van een Noordhollandse exporteur van ongeveer 17 miljoen francs.

Dat tal van namen van zuivelfabrieken in dit proces worden genoemd is vermoedelijk gelegen in het feit, dat een of meer dezer drie van diverse bedrijven room hebben betrokken en naar België doorleverden.

De Belgische deelnemers aan het complot: D., die zich van dokwerker tot zuivelfabriekant opwerkte diens schoonzoon S., die in deze gehele „handel” de belangrijkste tussenpersoon schijnt te zijn geweest, alsook enige andere zuivelfabrikanten en handlangers hoorden tezamen een schadevergoeding en boete van ong. 240 miljoen francs tegen zich eisen.

Hoe het complot ontmaskerd werd.

Toen de Belgische autoriteiten de grote toename zagen van de invoer van gecondenseerde melk uit Nederland, kreeg men argwaan en toen door steekproeven was uitgemaakt, dat geen gecondenseerde de melk, doch room werd ingevoerd, besloot men maatregelen te nemen. Een uit Nederland komende vrachtauto, die bij Lommel over de grens kwam, werd achtervolgd. De auto reed naar een opslagplaats in Antwerpen, waar intussen reeds enkele rechercheurs van de opsporingsdienst der douane zich hadden opgesteld.

Alles werd op hun bevel afgeladen en tegelijkertijd werden huiszoekingen verricht. Aan de hand van het gevonden materiaal kon de roomsmokkel toen afdoende worden bewezen. Ook de fabrieken, die van D. de room ontvingen om hieruit boter te maken konden niet lang volhouden, dat de room, die zij hadden ontvangen, „gecondenseerde melk” was.

Hoe driest de smokkelaars te werk gingen mag hieruit wel blijken, dat zij er niet voor terugschrokken, soms vier keer op een dag tien ton room over de grens te brengen.

Het „handeltje” was voor alle betrokkenen voordelig. De Nederlandse leveranciers hadden een grotere omzet en dus grotere winsten. D. en zijn schoonzoon konden een zoet winstje maken bij leverantie aan zuivelfabrieken, omdat de Nederlandse room zonder de heffing, ook al zouden de Nederlandse leveranciers een hogere prijs dan de normale ontvangen hebben, goedkoper en lucratiever dan de Belgische grondstof, geleverd kon worden. De verwerkers op hun beurt; die de uit de room gekarnde boter tegen normale prijzen konden verkopen, hadden dus ook voordelen.

Te Antwerpen wordt verteld, dat het bedrijf van de „Roombaron” failliet is, doch dat deze inmiddels alweer in een nieuwe fabriek zit.

In België vraagt men zich af, waarom de Nederlandse douane zich niet met het verwisselen der etiketten heeft bemoeid. Men had toch kunnen vermoeden, dat er ,waarschijnlijk geknoeid werd omdat de roometiketten soms als sneeuwbuien rondwaaiden en ook, dat op sommige Belgische douaneposten de zaak niet pluis moet zijn geweest.

Formeel had de Nederlandse douane met het ganse voorval niets te maken omdat alles tot en met de Nederlandse grens, waar de goede facturen en de door België niet erkende uitvoermachtigingen juist werden bevonden, in orde was. Het is echter de vraag of de Nederlandse douane niet iets geweten of vermoed heeft. Aangezien de fraude echter buiten Nederlands gebied is gepleegd, lijken rechtstreekse verwijten tegen de Nederlandse douane onjuist.

ECONOMISCHE POLITIERECHTER MIDDELBURG

Goes was in de zomer centrum van botersmokkel naar België

Klein zuivelbedrijf in Kloetinge haalde „omzet” van 30.000 kg boter

Wat vanuit Zeeuwsch-Vlaanderen georganiseerd kan worden, kan ook vanuit Goes moeten de zuivelhandelaar P. H. te Kloetinge en de Goesenaar D. W. den H. gedacht hebben, toen zij van deze Zuidbevelandse gemeente een centrum van smokkelactiviteiten maakten.

Aanvankelijk lukte het ook. In de afgelopen zomermaanden verdwenen via het zuivelbedrijfje van H. ongeveer 30.000 kilo boter over de grens naar onze zuiderburen. Eind juni liep het echter spaak, toen een auto met boter in Brabant werd aangehouden en bij onderzoek het spoor richting Goes leidde.... Dinsdagochtend stonden P. H. en D. W. den H., alsmede de chauffeur van de smokkelauto, de Zierikzeeënaar M. M. V. voor de economische politierechter te Middelburg terecht.

De Goesenaar D. W. den H. werd hier als de man geschetst die in de Antwerpse smokkelwereld was “gedoken” en de nodige contacten had gelegd om de zaak op gang te brengen. Voor het betrekken van boter werd de zuivelhandelaar uit Kloetinge erbij gehaald. Op zijn naam werd de boter gekocht; eerst bij een fabriek in Meppel, vervolgens te Oud-Gastel en van daar belandde men bij de fabriek in Wijk en Aalburg bij Heusden.

Eerst geld ...

Aanvankelijk huldigden de beide Zuidbevelandse smokkelaars de regel: eerst geld, dan pas boter afleveren voor de smokkelritten. Na enkele succesvolle tochten echter werd de waar zelfs op krediet geleverd.

Eind juni kreeg deze ongeoorloofde handel via Goes de genadeslag toen een smokkelauto in Brabant werd aangehouden.

Uit de wikkels bleek toen, dat de boter, door het zuivelbedrijfje van H. te Kloetinge was geleverd, die ook onmiddellijk bekende toen een assistent van rijks belastingen uit Roosendaal op zijn bedrijf eens poolshoogte kwam nemen. Er werd nog 1400 kg boter aangetroffen, die nog niet „verzonden” was.

De economische politierechter, mr. Y. van Empel, kwam tot de slotsom, dat H. in deze periode meer boter had omgezet dan in heel Goes wordt gebruikt. Hij noemde deze vangst dan ook ‘n goede slag voor de kommiezen, wat door de ambtenaar van rijks belastingen, die als getuige werd gehoord, werd beaamd.

De officier van justitie, mr. Ph. M. Schenkenberg van Mierop, eiste tegen P. H. een gevangenisstraf van 3 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 3 jaar en f 200.- subs. 40 dagen. De eis tegen D. W. den H. was 6 weken voorwaardelijk met een zelfde proeftijd en een boete van 300,- subs, 60 dagen. Tegen twee Belgen, een zekere J. M. en J. D., die beiden ook in het komplot zaten - maar in Nederland de dans waren ontsprongen - vorderde de officier zes weken onvoorwaardelijk.

De raadsman van P. H. mr. W. K. H. Dieleman, betoogde, dat zijn cliënt door deze hele affaire een grote strop heeft gehad.

Geen roem

„Bovendien is Goes geen Zeeuwsch-Vlaanderen waar smokkelaars als helden worden beschouwd”, zei hij. In deze stad zal men niet direct veel waardering hebben voor wat gebeurd is.

De raadsman van D. W. den H., mr. J. J. van der Weel, schetste de omstandigheden van Den H., die niet gemakkelijk waren. Zijn rol in deze hele affaire vond hij ook niet zo belangrijk. Den H. had geen taak gehad bij het vervoer en de opslag van de boter. „Ook voelde Den H. zich helemaal niet thuis in dit gezelschap met „illustere” namen als De Sok, Stierke Mino en de Poffer uit de Antwerpse onderwereld”, aldus betoogde hij. Na beide pleidooien veroordeelde de politierechter conform de eis, waarbij hij alleen de geëiste boete tegen Den H. verminderde tot f 200,- subs. 40 dagen.

De chauffeur M. M. V. uit Zierikzee, die hierna terechtstond, had zich reeds 4 dagen na de mislukte smokkelrit, die de zaak aan het rollen bracht, in Breda moeten verantwoorden, waar hij twee weken gevangenis kreeg.

Bij het onderzoek bleek echter, dat hij meerdere ritten had verzorgd, waarvoor de officier nu een voorwaardelijke straf vorderde van 6 weken met een proeftijd van 3 jaar.

De chauffeur verklaarde dat hij liever de „kast” in ging, maar mr. Van Empel was niet te „vermurven”. Zes weken voorwaardelijk met een proeftijd van 3 jaar luidde het vonnis.

